

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Özge POLAT YILDIRIM

NİŞANLANMANIN SONA ERMESİNDEN DOĞAN TAZMİNAT VE HUKUKİ
SONUÇLARI

Özel Hukuk Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2025

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Özge POLAT YILDIRIM

NİŞANLANMANIN SONA ERMESİNDEN DOĞAN TAZMİNAT VE HUKUKİ
SONUÇLARI

Danışman

Doç. Dr. Agah Kürşat KARAUZ

Özel Hukuk Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2025

Akdeniz Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Özge POLAT YILDIRIM'ın bu çalışması, jürimiz tarafından Özel Hukuk Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof. Dr. Mehmet ALTUNKAYA (İmza)

Üye (Danışmanı) : Doç. Dr. Agah Kürşat KARAUZ (İmza)

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Ayşegül DÖRTTEPE OKUTAN (İmza)

Tez Başlığı: Nişanlanmanın Sona Ermesinden Doğan Tazminat ve Hukuki Sonuçları

Onay : Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi : 17/01/2025

Mezuniyet Tarihi : 20/02/2025

(İmza)
Prof. Dr. Seda BAYRAKTAR
Müdür

AKADEMİK BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Nişanlanmanın Sona Ermesinden Doğan Tazminat ve Hukuki Sonuçları” adlı bu çalışmanın, akademik kural ve etik değerlere uygun bir biçimde tarafımda yazıldığını, yararlandığım bütün eserlerin kaynakçada gösterildiğini ve çalışma içerisinde bu eserlere atıf yapıldığını belirtir; bunu şerefimle doğrularım.

İmza

Özge POLAT YILDIRIM

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU BEYAN BELGESİ

Öğrenci Bilgileri	
Adı-Soyadı	Özge POLAT YILDIRIM
Öğrenci Numarası	202252025806
Anabilim Dalı	Özel Hukuk
Programı	Tezli Yüksek Lisans
Danışman Öğretim Üyesi Bilgileri	
Unvanı, Adı-Soyadı	Doç. Dr. Agah Kürşat KARAUZ
Yüksek Lisans Tez Başlığı	Nişanlanmanın Sona Ermesinden Doğan Tazminat ve Hukuki Sonuçları
Turnitin Bilgileri	
Ödev Numarası	2588345389
Rapor Tarihi	14/02/2025
Benzerlik Oranı	Alıntılar hariç: %15 Alıntılar dahil: %15
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE, Yukarıda bilgileri bulunan öğrenciye ait tez çalışmasının a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana Bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 105 sayfalık kısmına ilişkin olarak Turnitin adlı intihal tespit programından Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esaslarında belirlenen filtrelemeler uygulanarak yukarıdaki detayları verilen ve ekte sunulan rapor alınmıştır. Danışman tarafından uygun olan seçenek işaretlenmelidir: (X) Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşmıyor ise: Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporunun doğruluğunu onaylarım. () Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşıyor, ancak tez/dönem projesi danışmanı intihal yapılmadığı kanısında ise: Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporunun doğruluğunu onaylar ve Uygulama Esaslarında öngörülen yüzdelik sınırlarının aşılmasına karşın, aşağıda belirtilen gerekçe ile intihal yapılmadığı kanısında olduğumu beyan ederim.	
Gerekçe:	
Benzerlik taraması yukarıda verilen ölçütlere uygun olarak tarafımca yapılmıştır. İlgili tezin orijinallik raporunun uygun olduğunu beyan ederim.	
Danışman Öğretim Üyesi Unvanı, Adı-Soyadı Doç. Dr. Agah Kürşat KARAUZ İmza	

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR LİSTESİ	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
ÖNSÖZ	vii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM NİŞANLANMA VE SONA ERMESİ

1.1. Kavramlar	4
1.2. Nişanlanmanın Önemi	5
1.3. Kurucu Unsurları	6
1.3.1. Evlenme Vaadi ve Birbirine Uygun İrade Beyanının Olması Şartı	6
1.3.2. Tarafların Farklı Cinsiyette Olması Şartı	7
1.4. Geçerlilik Şartları.....	8
1.4.1. Genel Olarak.....	8
1.4.2. Şekil Şartı	9
1.4.3. Ehliyet Şartı	9
1.4.4. Geçerli İrade Beyanının Bulunması	12
1.4.5. İrade Bozukluğu Hallerinin Bulunmaması	13
1.4.6. Nişanlanma Engellerinin Bulunmaması	14
1.5. Hukuki Niteliği	15
1.6. Nişanlanmadan Doğan Yükümlükler.....	17
1.6.1. Evlenme Yükümlülüğü.....	17
1.6.2. Sadakat Yükümlülüğü	18
1.6.3. Yardımlaşma ve Dayanışma Yükümlülüğü.....	19
1.7. Nişanlanmanın Sona Ermesi	19
1.7.1. Nişanlanmanın Sona Ermesi Kavramı.....	19
1.7.2. Nişanlanmanın Sona Erme Halleri	20
1.7.2.1. Nişanlanmanın Evlenme İle Sona Ermesi	21
1.7.2.2. Ölüm Neticesinde Nişanlanmanın Sona Ermesi	21
1.7.2.3. Gaiplik Neticesinde Nişanlanmanın Sona Ermesi	24
1.7.2.4. Çifte Nişanlanma Nedeniyle Nişanlanmanın Sona Ermesi.....	26
1.7.2.5. Bozucu Şartın Gerçekleşmesi.....	27
1.7.2.6. Kesin Evlenme Engelinin Ortaya Çıkması.....	28

1.7.2.7.	İmkânsızlık Durumunun Meydana Gelmesi	29
1.7.2.8.	Nişanlıların Anlaşması ya da Tek Taraflı Olarak Nişanlanmanın Sona Ermesi Durumu.....	29
1.7.2.9.	İrade Bozukluğu Halleri	30

İKİNCİ BÖLÜM

NİŞANLANMANIN SONA ERMESİNDEN DOĞAN TAZMİNATLAR

2.1.	Genel Olarak	32
2.2.	Nişanlanmanın Sona Ermesinde Haklı Neden Kavramı	32
2.3.	Nişanlanmanın Sona Ermesinde Zarar Kavramı.....	34
2.4.	Nişanlanmanın Sona Ermesinde Kusur Kavramı	35
2.5.	Tazminat	36
2.5.1.	Maddi Tazminat.....	36
2.5.1.1.	Maddi Tazminat Talebinin Amacı	38
2.5.1.2.	Maddi Tazminat Talebinin Kapsamı.....	38
2.5.1.3.	Maddi Tazminat Talebinin Şartları	39
2.5.1.3.1.	Nişanın Haklı Bir Sebep Olmaksızın Bozulması	40
2.5.1.3.2.	Davalının Nişanın Bozulmasında Kusurlu Olması	40
2.5.1.3.3.	Davacının Nişanın Bozulması Sebebiyle Zarara Uğramış Olması	41
2.5.1.3.4.	Zarar ile Nişanın Bozulması Arasında Nedensellik Bağı Olması	42
2.5.2.	Manevi Tazminat.....	42
2.5.2.1.	Manevi Tazminat Talebinin Kapsamı	43
2.5.2.2.	Manevi Tazminat Talebinin Hukuki Niteliği	45
2.5.2.3.	Manevi Tazminat Talebinin Şartları	46
2.5.2.3.1.	Geçerli Bir Nişanlılık İlişkisinin Olması.....	46
2.5.2.3.2.	Nişan İlişkisinin Bozulması	47
2.5.2.3.3.	Nişanı Bozan Tarafın Kusurlu Olması	47
2.5.2.3.4.	Tazminat İsteyen Nişanlının Kusur Durumu	48
2.5.2.3.5.	Tazminat İsteyen Nişanlının Kişilik Hakkının İhlal Edilmiş Olması	49
2.5.2.3.6.	Manevi Tazminat Talebinde Bulunulmuş Olması	52

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
NİŞANLANMANIN SONA ERMESİNDEN DOĞAN TAZMİNATIN HUKUKİ
SONUÇLARI

3.1. Maddi Tazminat	53
3.1.1. Maddi Zarar Kalemleri	53
3.1.2. Maddi Tazminatın Hesaplanması	55
3.2. Manevi Tazminat	56
3.2.1. Manevi Zarar Kalemleri	56
3.2.2. Manevi Tazminatın Hesaplanması	57
3.3. Usule İlişkin Hükümler	58
3.3.1. Arabuluculuk	58
3.3.2. Geçici Ödemeler	62
3.3.3. Görevli ve Yetkili Mahkeme	65
3.3.4. Taraflar	69
3.3.4.1. Maddi Tazminat Yükümlüsü ve Maddi Tazminat Talebinde Bulunabilecek Kişiler	69
3.3.4.2. Manevi Tazminat Yükümlüsü ve Manevi Tazminat Talebinde Bulunabilecek Kişiler	71
3.3.5. İspat Külfeti	74
3.3.5.1. Maddi Zararların İspatı	74
3.3.5.2. Manevi Zararların İspatı	75
3.3.6. Kararın İcrası	77
3.3.7. Zamanaşımı	78
SONUÇ	83
KAYNAKÇA	89
ÖZGEÇMİŞ	97

KISALTMALAR LİSTESİ

AİHS	: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
AÜHFD	: Ankara Hukuk Fakültesi Dergisi
B.	: Bası
Bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
E	: Esas
ET	: Erişim Tarihi
EMK	: Eski Medeni Kanun
HD	: Hukuk Dairesi
HGK	: Hukuk Genel Kurulu
HMK	: Hukuk Muhakemeleri Kanunu
HUAK	: 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu
İÜHFM	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
K.	: Karar
m.	: Madde
MÜHFHAD	: Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi
RG.	: Resmi Gazete
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
TBK	: Türk Borçlar Kanunu
T.	: Tarih
TL	: Türk Lirası
TMK	: Türk Medeni Kanunu
www	: world wide web
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve devamı
YHGK	: Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
YİBK	: Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı

ÖZET

Aile Hukukunun nitelikli ve kendine özgü bir sözleşmesi olan nişanlanma; 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 118 ve 123. maddeleri arasında düzenlenmiştir. Nişanlanma; Medeni Kanun'un Aile Hukuku kitabının birinci kısmı olan Evlilik Hukuku'nun Evlenme bölümünde düzenlenmiştir. Nişanlanma ile tarafların, hak ve yükümlülükleri doğmaktadır. Nişanlanmanın sona ermesi halinde tarafların maddi tazminat ve manevi tazminat taleplerinde bulunabileceği yasal olarak düzenlenmiştir. Bu çalışmayla; nişanlanma ve nişanlılık kavramı ile kapsamı, nişanlanmanın sona ermesi ve sona ermesinden kaynaklanan tazminat ve hukuki sonuçları ele alınmıştır. Yapılan araştırmada, nişanlanma sözleşmesinin sona ermesinden doğan birçok hukuki sorun olduğu saptanmıştır. Çalışmamızda söz konusu hukuki sorunlar; bilimsel görüşler ve yargı kararları ışığında ayrıntılı olarak değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Nişanlanma, Nişanlanmanın Sona Ermesi, Maddi tazminat, Manevi tazminat.

ABSTRACT
COMPENSATION AND LEGAL RAMIFICATIONS ARISING FROM
TERMINATED ENGAGEMENT

Betrothal, constituting a distinct and legally recognized contract within the ambit of family law, is governed by Articles 118 to 123 of the Turkish Civil Code No. 4721. This contract is specifically addressed within the "Marriage" section of the "Marriage Law" chapter, which comprises the first part of the Family Law book within the Turkish Civil Code. The act of entering into a betrothal agreement gives rise to legally enforceable rights and obligations for both contracting parties. In situations where the betrothal is dissolved, legal provisions allow for parties to pursue remedies, including claims for both pecuniary and non-pecuniary damages. With this study; the concept and scope of engagement and betrothal, the termination of engagement and compensation and legal consequences arising from its termination are discussed. The research undertaken has identified numerous legal issues arising from the termination of betrothal contracts. These legal challenges are analyzed in detail within this study, drawing upon scholarly opinions and judicial precedents.

Keywords: Engagement, betrothal, termination of engagement, pecuniary damages, non-pecuniary damages

ÖNSÖZ

Aile, toplumun temel taşı olup; hukukumuz ve toplumsal değerlerimiz yönünden de aile kurumuna önem atfedildiğini görmekteyiz. Aile kurumu evlenmeyle sağlanmış olmaktadır. Ancak evlilik öncesindeki süreç olan nişanlanma dönemi; tarafların birbirlerini daha yakından tanımasını ve evliliğe kadar geçen sürede gerekli hazırlıkları yapmalarını sağlayan önemli bir dönemdir. Nişanlanmanın, 4721 sayılı Türk Medeni Kanun'unun 118-123 maddeleri arasında düzenlenme alanı bulunduğu görülmektedir.

Nişanlanma süreci, evlenmeyle sona erebileceği gibi evlenme dışındaki sebeplerle de sona erebilir. Toplumumuzda evlenmenin sona ermesinden doğan hukuki sonuçlar daha iyi bilinmekteyken, nişanlanmanın sona ermesinden doğan hukuki sonuçların yeteri derecede bilinmediği tarafımda gözlenmiş olup; bu sebeplerle nişanın sona ermesi durumunda, taraflara tanınan haklar ile maddi ve manevi tazminat taleplerinin şartlarının ayrıntılı olarak aktarılması için söz konusu tez tarafımda kaleme alınmıştır.

Tez aşamasının son dönemine kadar önemli bir süre danışmanlığımı yapan ve tez yazma sürecinde kıymetli vaktini ayırarak yardımlarını esirgemeyen, ancak yurtdışında olması sebebiyle danışmanlığımı tamamlayamayan Prof. Dr. Mehmet ALTUNKAYA Hocama, Tezimin son zamanlarında danışmanlığımı devralmasına rağmen çalışmalarında desteğini eksik etmeyen danışmanım Doç. Dr. Agah Kürşat KARAUZ Hocama ayrı ayrı teşekkürlerimi sunuyorum. Lisans ve Yüksek lisans aşamalarımda üzerimde emeği olan tüm Hocalarıma ayrı ayrı teşekkürlerimi sunuyorum.

Sadece tez yazma sürecimde değil hayatımın her döneminde bana destek olan, bana olan inançlarını hiçbir zaman kaybetmeyen, tezimi yazabilmem adına bebeğime bakarak bana tezimi yazabilmem için zaman yaratan, üzerimde sonsuz emekleri olan canım annem, babam ve kardeşime şükranlarımı sunuyorum. Ayrıca uzakta olmam sebebiyle bana vekâleten yüksek lisans sürecimdeki tüm koşuşturmalarımı üstlenen, beni benden daha çok düşünen, her daim bana moral motivasyon sağlayan canım kardeşim Gözde POLAT'a ayrıca teşekkürlerimi borç biliyorum.

Tez yazma sürecimde bana olan inancını kaybetmeyerek destekleyen eşime teşekkürlerimi sunuyorum.

Hayatıma güneş gibi doğmasıyla, hayata karşı bakış açımı daha anlamlı hale getiren, varlığından haberdar olduğum andan itibaren bana uğur getiren, hayatımı güzelleştiren, tez yazma sürecimdeki en büyük motivasyon kaynağım kızım Eylül Ece'ne sonsuz teşekkür ediyorum.

GİRİŞ

Konunun Takdimi

Aile, toplumun temel taşı olup, aile birliğinin sağlanması büyük ölçüde evlenme ile mümkün hale gelir. Nişanlanma ise, tarafların birbirlerini daha yakından tanımalarını ve evliliğe kadar geçen sürede gerekli hazırlıkları yapmalarını sağlayan önemli bir dönemdir.

Hukuki anlamda nişanlanma; ayrı cinsten iki kişinin birbirlerine evlenme vaadi vermesi olarak tanımlanabilir. Bu bağlamda nişanlanmanın temel amacı, tarafların ileride evlilik birliğini kurma yönündeki iradelerini ortaya koymalarıdır.

Nişanlanma, evlenmeyle sona erebileceği gibi evlenme dışındaki sebeplerle de sona erebilir. Nişanın sona ermesi durumunda, tarafların maddi veya manevi yönden zararlarının doğması durumunda Türk Medeni Kanunu çerçevesinde maddi ve manevi tazminat talepleri gündeme gelir. Bu çalışmada, nişanın bozulması halinde taraflara tanınan haklar ile maddi ve manevi tazminat taleplerinin şartları detaylı olarak ele alınmıştır.

Nişanlanmanın sona ermesinden doğan tazminatlar, 743 sayılı mülga Medeni Kanun zamanında da düzenleme alanı bulmuştur. Bu Kanun'un 82 ve 87. maddeleri arasında yer alan düzenlemelerde, nişanın sona ermesiyle ortaya çıkabilecek maddi tazminat talepleri ise 84. maddede; aynı Kanunun 85. maddesinde ise nişanın sona ermesinden kaynaklanan manevi tazminat hüküm altına alınmıştır. Söz konusu mülga kanuni düzenlemelerde birtakım boşlukların bulunması, uygulamada birçok hukuki sorunun ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Söz konusu sorunlar ve yargı içtihatlarıyla getirilen çözümler çalışmamızda ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Aile hukukunun kendine özgü bir sözleşmesi olan nişanlanma; 743 sayılı mülga Medeni Kanunundaki düzenlenen maddelerin dili sadeleştirilerek; 4721 sayılı Türk Medeni Kanunumuzun 118 ve 123. maddeleri arasında hüküm altına alınmıştır. Nişanlanma; Medeni Kanunun Aile Hukuku kitabının birinci kısmı olan Evlilik Hukuku'nun Evlenme bölümünde düzenlenmiştir.

Araştırmalar, nişanlanma sözleşmesinin sona ermesiyle ortaya çıkan hukuki sorunların hala varlığını sürdürdüğünü göstermektedir. Bu çalışmada, nişanlanmanın sona ermesi nedeniyle doğan hukuki sorunlar, bilimsel görüşler ve yargı kararları ışığında ayrıntılı bir şekilde değerlendirilmiştir.

Konunun Önemi

Aile, toplumun temel yapı taşı olup, toplumumuzda önemli bir yere sahiptir. Kültürel yapımız incelendiğinde, aile kurma bilincinin yüksek olduğu ve evlilik kurumuna büyük önem verildiği açıkça görülmektedir.

Aile birliğinin hukuken sağlanabilmesi, “Evlenme” ile mümkün olabilmektedir. Ancak evlilik akdi kurulmadan önce tarafların birbirlerini daha yakından tanıyabilmesi, evlilik sürecine kadar gerekli hazırlıkların yapılabilmesi için tarafların belli bir sürece ihtiyaçları vardır. Bu sürecin, taraflar ve toplum nazarında ciddiyet kazanması durumunda “Nişanlanma” müessesesi karşımıza çıkmaktadır.

Toplumun yapı taşını teşkil eden ailenin kurulmasındaki ilk basamak olan nişanlanma kavramının; evlilik akdi kurmak isteyen farklı cinsten iki kişinin evlenme yolundaki niyetlerini birbirlerine uygun şekilde açıklamaları olarak tanımlanması mümkündür.

Kültürümüzde nişanlanmayla tarafların evlilik yolunda attıkları adımın daha ciddiyete büründüğünü söylememiz mümkündür. Toplum nişanlanmaya ayrı bir değer vermektedir. Dolayısıyla nişanlılar attıkları bu adımın ciddiyetini bildiklerinden, evlilik yolunda daha dikkatli adımlar atarak, nişanlılık sürecini evlilik yoluna götürmeleri gerektiğinin bilincinde olurlar.

Nişanlanma, kültürel olduğu kadar hukuken de önem arz eden bir konudur. Hukukumuz nişanlanma müessesine ayrı bir önem vererek, gerek 743 sayılı mülga Medeni Kanunda, gerekse yürürlükte bulunan 4721 sayılı Türk Medeni Kanunumuzda bu kurumu ayrıntılı bir şekilde düzenlemiştir.

Nişanlanmayla hedeflenen, tarafların bu süreci en verimli şekilde geçirilerek, evlenmeyle sona ermesini sağlamaktır. Ancak nişanlanma, evlenmeyle sona erebileceği gibi evlenme dışındaki sebeplerle de sona erebilmektedir. Söz konusu sona erme hallerinde tarafların maddi veya manevi yönden zararlarının doğması halinde, Türk Medeni Kanunu çerçevesinde nişanlanmanın sona ermesinden doğan tazminatlar gündeme gelebilmektedir. Dolayısıyla nişanın bozulması halinde tarafların hak arama hürriyeti çerçevesinde nişanlıların, Türk Medeni Kanunu’nda kendilerine tanınan haklar doğrultusunda maddi-manevi tazminat talebinde bulunma haklarının mevcut olduğu anlaşılmaktadır.

Günümüzde, sosyo-kültürel ve ekonomik faktörlerin etkisiyle, yalnızca evliliklerin değil, nişan akitlerinin de sıklıkla bozulduğu görülmektedir. Nişan akdinin bozulmasının yaygın bir durum olması ve bu durumun hukuki sonuçlarının toplumda yeterince bilinmemesi, nişanlanmanın sona ermesi ve ardından doğan tazminat taleplerinin önemini daha da artırmaktadır. Bu bağlamda, “Nişanlanmanın Sona Ermesinden Doğan Tazminat ve Hukuki

Sonuçları” konusunun tez konusu olarak seçilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Konunun ayrıntılı bir şekilde incelenmesi neticesinde mevcut hukuki sorunlar, bilimsel görüşler ve yargı kararları ışığında değerlendirilmiş ve bu çalışmada kapsamlı bir şekilde ele alınmıştır.

Konunun Sınırlanması

Aile hukukunun nitelikli kendine özgü nitelikli bir sözleşmesi olan nişanlanma; 4721 sayılı Türk Medeni Kanunumuzun 118 ve 123. maddeleri arasında düzenlenmiştir. Nişanlanma; Türk Medeni Kanunun Aile Hukuku kitabının birinci kısmı olan Evlilik Hukuku’nun Evlenme bölümünde ele alınmaktadır. Yapılan araştırmada, nişanlanma sözleşmesinin sona ermesinden doğan birçok hukuki sorunların olduğu saptanmıştır. Çalışmamızda söz konusu hukuki sorunlar; bilimsel görüşler ve yargı kararları ışığında değerlendirilmiştir. Tezimiz, Giriş ve Sonuç Bölümlerinin dışında üç ayrı bölümden oluşmaktadır.

Tezimizin Giriş Bölümünde; “Konunun Takdimi”, “Konunun Önemi” ve “Konunun Sınırlanması” başlıkları altında genel hatlarıyla nişanlanmanın önemi ve hukukumuzdaki yeri anlatılmaya çalışılarak tez içindeki takdimi yapılmıştır.

Tezimizin Birinci Bölümünde; “Nişanlanma ve Sona Ermesi” Nişanlılık Kavramı - Kapsamı” ana başlığının altında “Kavramlar”, “Nişanlanmanın Önemi”, “Kurucu Unsurları”, “Geçerlilik Şartları”, “Hukuki Niteliği”, “Nişanlanmadan Doğan Yükümlülükler”, “Sona Erme Kavramı”, “Sona Erme Halleri”, “Sona Ermede Haklı Neden Kavramı”, “Zarar Kavramı”, ve “Kusur Kavramı alt başlıklarında ayrıntılı açıklamalar yapılmıştır.

Tezimizin İkinci Bölümünde; “Nişanlanmanın Sona Ermesinden Doğan Tazminatlar” ana başlığının altında “Maddi Tazminat” ve “Manevi Tazminat” ele alınmıştır.

Tezimizin Üçüncü Bölümünde; “Nişanlanmanın Sona Ermesinden Doğan Tazminatın Hukuki Sonuçları” ana başlığının altında “Maddi Tazminat”, “Manevi Tazminat”, “Usule İlişkin Hükümler” alt başlıkları kapsamında ayrıntılı açıklamalar yapılmıştır.

Tezimizin Sonuç Bölümünde; Tez kapsamında yapılan çalışmalar neticesinde, gerek tartışmalı noktalarda gerekse konuların bir bütün olarak değerlendirilmesi ile ulaşılan sonuç ve kanaatler aktarılmaya çalışılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

NİŞANLANMA VE SONA ERMESİ

1.1. Kavramlar

Toplumun yapı taşııı teşkil eden ailenin kurulmasındaki ilk basamak olan nişanlanma kavramı; evlilik akdi kurmak isteyen farklı cinsten iki kişinin evlenme yolundaki niyetlerini birbirlerine karşı açıklamalarıdır¹. Bir başka tanımlamaya göre ise; ayırt etme gücüne sahip evlenme engeli bulunmayan iki kişinin bizzat evlenme vaadinde bulunmaya ilişkin karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanında bulunmaları nişanlanma olarak tanımlanabilir². Söz konusu tanımlamalar doğrultusunda; bir erkek ile bir kadının, özgür iradeleri ile evlenmek istediklerini birbirlerine karşılıklı olarak beyan etmeleri ile nişanlanmanın gerçekleştiği sonuç ve kanaatine varmak mümkündür. Dolayısıyla nişanlanma öncesi söz kesilmesi olarak bilinen merasimdeki evlenme vaadi, nişanlanacak taraflarca değil; nişanlanacak tarafların aileleri tarafından verilen bir söz olduğundan hukuken geçerli bir evlenme vaadi değildir³.

Önemle belirtmek gerekir ki tek taraflı evlenme vaadi ile nişanlılık ilişkisi kurulmuş olmaz⁴. Nişanlılık ilişkisinin iki tarafı bulunduğundan; tek taraflı olarak nişanlanma akdi kurulamamaktadır. Şayet tek taraflı olarak kurulan nişanlanma akdi söz konusu olursa; işbu sözleşmenin hüküm ve sonuç doğurmayacağından yok hükmünde sayılacağı anlaşılmaktadır⁵.

Nişanlanma, toplumsal bir kurum olmasının yanı sıra Medeni Kanun'da düzenlenmiş olmasından dolayı hukuki boyutu da olan bir kurumdur. 743 sayılı mülga Medeni Kanununda nişanlanma kurumu 82 ve 87. maddeleri arasında düzenleme alanı bulmuştur. Daha sonrasında 743 sayılı mülga Medeni Kanunu'ndaki düzenlenen maddelerin dili sadeleştirilerek; 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 118. ve 123. maddeleri arasında hüküm altına alındığı görülmektedir.

¹ **Velidedeoğlu**, Hıfzı Veldet, Türk Medeni Hukuku Aile Hukuku, C.II, İstanbul, 1950, 18; **Güllüoğlu**, Yasemin, Nişanlanmanın Haksız Sona Ermesi, İstanbul 2022, 8; **Akıntürk** Turgut/ **Ateş**, Derya; Medeni Hukuk, Beta Yayınları, B:28, İstanbul 2024, 23; **Akıntürk** Turgut/ **Ateş**, Derya, Türk Medeni Hukuku Aile Hukuku, Beta Yayınları, C:2, B:25 (Güncellenmiş ve Yenilenmiş), İstanbul 2024, 23.

² **Kılıçoğlu**, Ahmet, Aile Hukuku. 5. Baskı, Turhan Kitabevi, 2020, 10; **Özen Arslan**, Damla, “Nişanlanmanın Sona Ermesi ve Sonuçları”, NKÜ Hukuk Fakültesi Dergisi, 2022(1), 5; **Yılmaz**, Süleyman, Medeni Hukuk Cilt III – Aile Hukuku, Yetkin Yayınları, Ankara, 2023, 49.

³ **Güllüoğlu**, 8-9; **Öztan**, Bilge (70.Yıl): “Medeni Kanunu’nun Kabulünün 70’inci Yılında Aile Hukuku”, C:44, S:1, AÜHFD, 1995, 88-89.

⁴ **Sirmen**, Lale, “Nişanın Bozulmasında Manevi Tazminat”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ellinci Yıl Armağanı, C:1,1977, 365; **Koç**, Nevzat, Türk- İsviçre Hukukunda Nişanlanma Sözleşmesi, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları, İzmir, 2002,13; **Dural**, Mustafa / **Öğüz**, Tufan / **Gümüş**, Mustafa Alper, Türk Özel Hukuku Cilt III- Aile Hukuku, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2024, 16; **Özen Arslan**, 5.

⁵ **Güllüoğlu**, 9.

Görüldüğü üzere nişanlanma kurumunun hukuki bir şekilde düzenleme altına alınması neticesinde; nişanlanma ile tarafların belirli haklara sahip oldukları gibi tarafların yükümlülük altına girdikleri durumu belirtmek mümkündür. Taraflar nişanlanmadan doğan yükümlülüklerine uymamaları halinde, bazı yaptırımlarla karşı karşıya kalmaları söz konusu olmaktadır⁶. Nişanlılık ilişkisinin sona ermesi durumunda; maddi tazminat, manevi tazminat ve hediyelerin iadesi gibi hukuki sorumlulukların mevcut olabileceği kanunda açıkça sıralanmaktadır.

Nişanlanma müessesesiyle beraber nişanlılık kavramı da önem arz etmektedir. Nişanlılık, Medeni Kanun'da belirtildiği gibi, evliliğin kurulmasından önce yapılan ve evlilikten önceki aşamayı oluşturan bir süreci ifade etmektedir. Tüm bu anlatımlar neticesinde; nişanlılık, nişanlanan tarafların içinde bulundukları hukuki ilişki olarak tanımlanabilmektedir. Söz konusu ilişkinin “Aile Hukuku” müessesesi olarak kabul edildiği görülmektedir⁷.

1.2. Nişanlanmanın Önemi

Evlenmeye hazırlık dönemi döneminde tarafların birbirlerini tanıyabilmeleri ve evlilik hazırlıklarını yapabildikleri nişanlılık sürecinde; taraflar ve aileleri birbirlerinin gelenek - göreneklerini, maddi ve manevi değerlerini öğrenmeye çalışarak evliliğin temellerinin atılması yönünden önemli bir süreçten geçmektedirler. Söz konusu süreçte tarafların birbirlerine “evlenme vaadini” vermeleriyle, evliliğin yapılacağına dair güven ilişkisi içerisine girdikleri görülmektedir.

Tarafların evlenmeden önce aralarında nişan ilişkisi kurmalarının gerekli olup olmadığı hususunun doktrinde tartışmalı olduğu görülmektedir. Doktrindeki baskın görüş; evlenmeden önce nişan akdinin kurulması gerektiği yönündedir⁸. Ancak taraflar daha öncesinde evlenme vaadi olmasa da; yani nişan akdi kurulmamış olsa dahi evlendirme memurluğuna birlikte yaptıkları başvuruda evlenme düşüncelerini sözlü ya da yazılı şekilde beyan ettikleri anlaşılmakla o an itibarıyla nişanlanmanın sonuçlarının meydana geleceği de vurgulanmaktadır⁹.

⁶ **Alp Shin**, Sinem Naz, Nişanlanmanın Hüküm ve Sonuçları(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2014, 3; **Güllüoğlu**,11.

⁷ **Koç**, 13; **Güllüoğlu**,11-12.

⁸ **Akıntürk**, Turgut, Türk Medeni Hukuku Aile Hukuku, C. 2, B. 10, Beta, İstanbul 2006, 2; **Zevkliler**, Aydın/ **Cumaloğlu**, Emre/ **Acabey**, Mehmet Beşir, Medeni Hukuk III – Aile Hukuku, B:1, Ankara, Adalet Yayınevi, 2024, 41-42; **Koç**, 20; **Güllüoğlu**, 19; **Alp Shin**, 5; **Tandoğan**, Haluk; Aile Hukuku Ders Notları, Ankara, 1965, 8; **Köprülü**, Bülent / **Kaneti**, Selim; Aile Hukuku, 2.B., İstanbul, 1989, 43-45; **Akıntürk** / **Ateş**, Türk Medeni Hukuku Aile Hukuku, 24.

⁹ **Akıntürk/ Ateş**, Medeni Hukuk, 25; **Akıntürk / Ateş**, Türk Medeni Hukuku Aile Hukuku, 30.

Nişanlanmada belirli bir şekil şartı söz konusu değildir¹⁰. Tarafların birbirlerine evlenme vaadini verdiklerini açıklayıcı irade beyanıyla göstermeleri yeterlidir. Söz konusu şekilde nişanlılık sürecine girilmesi, taraflar kadar aileleri açısından da önemli bir süreçtir. Türk toplumunda evlilik süreci, nişanlananların yanı sıra aileleri de ilgilendiren bir dönemdir. Dolayısıyla nişanlılık sürecinin; tarafların ve ailelerin birbirlerini daha iyi tanımalarına imkân tanıdığı aşikârdır. Şayet tarafların birbirleriyle uyumlu olmadıklarını anlamaları halinde nişanlanmadan dönmeleri daha kolaydır; evlilik akdinde olduğu gibi herhangi bir mahkeme kararına ihtiyaç yoktur. Fakat aile kurumuna önem veren Türk toplumunda, evlenme kadar nişanlanmaya da verilen önem büyüktür. Dolayısıyla her ne kadar nişanlanmanın sona ermesi, evlenmenin sona ermesine göre daha kolay olsa da tarafların sürece yükledikleri anlam, evlilik düşüncesinden geri dönmek dahi taraflara acı ve ızdırap yaşatabilmektedir. Ancak taraflar arasındaki paylaşımların daha yoğun olduğu evlilik akdinden dönülmesi, manevi yönden daha büyük yıkımlara yol açabileceği kaçınılmazdır. Bu sebeplerle nişanlanma sürecinin mutlu evliliklere giden yolda verimli şekilde geçirilerek; tarafların birbirlerini, birbirlerinin ailelerini tanımaları, birbirlerinin örf ve adetleri daha iyi anlamaları açısından büyük bir önem arz etmektedir.

1.3. Kurucu Unsurları

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu m. 118/1 hükmünde ; “*Nişanlanma, evlenme vaadiyle olur.*” şeklindeki düzenleme dikkate alındığında nişanlanmanın en önemli unsurunun evlenme vaadi olduğu anlaşılmaktadır.

Tarafların birbirlerine evlenme yönünde belirttikleri karşılıklı ve uyumlu irade beyanları ile tarafların farklı cinsiyetten olmasının gerekmesine ilişkin hususlar nişanlanmanın asli kurucu unsurlarından kabul edilmektedir¹¹. Şayet nişanlanmada kurucu unsurların olmaması halinde nişanlılık ilişkisi kurulamayacağından bahisle yok hükmünde kabul edilmektedir¹².

Tüm anlatımlar ışığında nişanlanmanın kurucu unsurlarını aşağıdaki şekilde sıralamamız mümkündür.

1.3.1. Evlenme Vaadi ve Birbirine Uygun İrade Beyanının Olması Şartı

Nişanlanma, karşılıklı evlenme vaadi içeren bir Aile hukuku sözleşmesi olarak karşımıza çıkmaktadır. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nun m. 118/1 hükmünde;

¹⁰ Zevkliler/ Cumalıoğlu/ Acabey, 44-46.

¹¹ Koç, 13; Güllüoğlu, 20.

¹² Hatemi, Hüseyin; Aile Hukuku, On iki Levha Yayıncılık, B:9, İstanbul, 2021, 9.

“Nişanlanma, evlenme vaadiyle olur.” şeklindeki kanun maddesi de dikkate alındığında; evlenme vaadinin mevcut olması nişanlanmanın en önemli unsurudur. Ancak sözleşme akdinin kurulabilmesi için; burada irade beyanlarının birbirine uygun şekilde olması gerekir. Nitekim sözleşmenin kurulması hususunu içeren 6098 sayılı TBK. 1. maddesinde¹³ yasal düzenleme bulunmaktadır. Dolayısıyla aile hukuku sözleşmelerinden olan nişanlanma akdinde de iradelerin karşılıklı ve birbirine uygun olması gerekmektedir. Dolayısıyla tek tarafın evlenme vaadi, nişanlanma akdinin kurulması için yeterli değildir¹⁴.

Ayrıca 6098 sayılı TBK. 1. maddesine göre; “*İrade açıklaması, açık veya örtülü olabilir.*” şeklinde düzenleme de dikkate alınarak nişanlanma akdi için yapılacak irade açıklanmasının sözlü- yazılı olmasının yanı sıra zımni olarak yani bir hareketle de yapılması mümkündür¹⁵. Tarafların nişan saikiyle birbirlerine nişan yüzüğü takması; taraflardan birinin, diğerini kendi nişanlısı olarak tanıtmayı, bu tanıtmaya kaşı tarafın sessiz kalarak onay vermesi gibi durumlarda nişanlanma iradesinin varlığından söz etmek mümkündür¹⁶. Ancak toplumumuzda nişan genellikle tarafların ailelerinin huzurunda nişan yüzüklerinin takılması ile gerçekleşmektedir.

1.3.2. Tarafların Farklı Cinsiyette Olması Şartı

Türk Medeni Kanunu hükümleri gereğince; evlenme akdi farklı cinsiyette olan iki kişi arasında kurulabilmektedir¹⁷. Dolayısıyla nişanlanma kurumu da evlilik yolunda atılan ilk adım olduğundan; ileride tarafların evlenebilmeleri için nişanlanan kişilerin de farklı cinsiyette olmaları gerekmektedir.

Aynı cinsiyette olan iki kişinin nişanlanması halinde Türk Medeni Kanunu gereğince baştan itibaren geçerli bir nişanlılık ilişkisinden söz edilemeyeceğinden kesin olarak hükümsüz kabul edilmesi neticesinde Türk Medeni Kanunu 120-122 maddelerinde belirtilen nişanlılığın sona ermesinden doğan hüküm ve sonuçlar bu durumda uygulama alanı bulamaz¹⁸.

¹³ **Bkz.** 6098 s. TBK m. 1 hükmüne göre; “*Sözleşme, tarafların iradelerini karşılıklı ve birbirine uygun olarak açıklamalarıyla kurulur. İrade açıklaması, açık veya örtülü olabilir.*” şeklinde kanuni düzenleme bulunmaktadır.

¹⁴ **Velidedeoğlu**, 23; **Koç**, 13; **Akıntürk**, 34; **Alp Shin**, 8.

¹⁵ **Kılıçoğlu**, 16; **Güllüoğlu**, 21; **Sirmen**, 361; **Dural/ Öğüz/Gümüş**, 16; **Yılmaz**, 53.

¹⁶ **Hatemi**, 14; **Koç**, 13; **Güllüoğlu**, 21.

¹⁷ **Hatemi**, 10; **Yılmaz**, 55.

¹⁸ **Hatemi**, 9; **Güllüoğlu**, 23; **Çelik**, Nazlı Hilal; *Evlenmenin Hükümsüzlüğü*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021, 8.

Ayrı cinsiyetten olan iki kişinin nişanlanmasından sonra, taraflardan birinin cinsiyetini değiştirmesi halinde ise; hukukumuzda aynı cinsiyetten iki kişinin evlenme imkânı bulunmadığından söz konusu nişanlanmanın kesin hükümsüz olarak kabul edilmesi gerekir¹⁹.

1.4. Geçerlilik Şartları

1.4.1. Genel Olarak

Nişanlanmanın sona erme halleri ve buna bağlanan sonuçlardan bahsedilebilmesi için öncelikli geçerli bir nişan akdinin kurulması gerekmektedir²⁰. Dolayısıyla nişanlanmanın kurucu unsurlarının yanı sıra geçerlilik şartlarının varlığı da aranmaktadır²¹.

Yapılan nişanın geçerli bir nişan akdi sayılıp- sayılmayacağına dair **emsal bir Yargıtay kararının**²² **incelenmesinde**; Yargıtay ilamına konu olan somut olayda, Mahkemece dinlenen davacı tanıklarından bazıları ve davalı tanıkları tarafların toplumda evli olarak bilindiklerini beyan ettikleri, ayrıca dosya içerisinde yer alan 23/06/2008 tarihli Osmancık haber gazetesinde; "Nilgün ve Barış çifti oğullarını sünnet ettirdi" şeklinde haber yapıldığı ve tarafların aile fotoğraflarının yayınlandığı görülmüş olup; tarafların bir müddet birlikte yaşadıkları taraflarca da kabul edildiği anlaşılmıştır. Böyle bir ilişkinin geçerli bir nişan akdi sayılıp- sayılmayacağı hususunda verilen Yargıtay'ın söz konusu kararında, tarafların arasında nişan değil, gayri resmi evlilik olduğunu vurgulayarak, tarafların nikâhsız yaşamaları bu birleşmenin kanuni ve medeni evlenmeye tekaddüm eden bir nişanlanma mahiyetinde olmadığını dile getirmiştir.

Yargıtay'ın söz konusu emsal kararında da belirttiği üzere; nişanlanma iradesi olmaksızın sadece tarafların gayri resmi şekilde birliktelik yaşamalarının, nişanlanma mahiyetinde sayılmayacağının açıkça vurgulandığını görmekteyiz.

¹⁹ **Hatemi,9; Öztan**, Bilge, Aile Hukuku, Turhan Kitabevi, Ankara, 2015, 68.

²⁰ **Öztan**, 110; **Sirmen**, 361.

²¹ **Güllüoğlu**, 24.

²² **Bkz. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi'nin 29.09.2011 T., 2010/8156 E., 2011/9793 K. sayılı ilamı**, (UYAP Sistemi, Erişim Tarihi: 16/05/2024);

"...Davacı vekili davacı ile davalının 2008 yılı haziran ayı içerisinde evlenmek üzere sözleştiklerini ve birlikte yaşamaya başladıklarını, taraflar birlikte yaşamaya başlamadan önce müvekkilinin mutlu bir yuva kuracağını düşünerek davalıya 9.025,00 TL değerinde ziynet eşyası hediye ettiğini, davalının, müvekkili ile birlikte kalmış olduğu ikametgâhı terk ettiğini beyan ederek, ziynet eşyalarının aynen iadesi, aynen iadesi mümkün olmadığı takdirde bedeli ile 5.000,00 TL manevi tazminatın davalıdan tahsilini talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili; taraflar arasındaki ilişkinin gayri resmi evlilik olduğunu, toplumca tarafların evli olarak bilindiğini, her iki tarafın da nikâhsız yaşamayı kabul ettiklerini, müvekkilinin tüm eşyalarını davacının evine taşıdığını, davacının müvekkilini kovduğunu beyan ederek davanın reddini talep etmiştir.

Mahkemece dinlenen davacı tanıklarından bazıları ve davalı tanıkları tarafların toplumda evli olarak bilindiklerini beyan etmişlerdir. Öte yandan dosya içerisinde yer alan 23/06/2008 tarihli Osmancık haber gazetesinde "Nilgün ve Barış çifti oğullarını sünnet ettirdi" şeklinde haber yapıldığı ve tarafların aile fotoğraflarının yayınlandığı görülmüştür. Yine tarafların bir müddet birlikte yaşadıkları tarafların kabulündedir.

Tüm bu hususlardan anlaşılacağı üzere taraflar arasında nişan değil, gayri resmi evlilik vardır. Tarafların nikâhsız yaşamaları bu birleşmenin kanuni ve medeni evlenmeye tekaddüm eden bir nişanlanma mahiyetinde olmadığını göstermektedir." şeklinde karar verildiği görülmektedir.

Genel olarak nişanlanmanın geçerlilik şartları doktrinde şu şekilde sıralanmıştır; Tarafların ayırt etme gücüne sahip olması şartı, evlenme vaadinin emredici hukuk kuralına, ahlak ve adaba aykırı olmaması şartı, nişanlılık işleminin muvazaalı olmaması şartı, nişanlanmanın imkânsız olmaması durumu, geçerli irade beyanının varlığı şeklinde sıralandığı görülmektedir²³. Ancak tüm bu hususları kapsayıcı şekilde aşağıdaki şekilde geçerlilik şartlarının sıralanması da mümkündür.

1.4.2. Şekil Şartı

Hukuk düzenimizde bazı hukuki işlemler ya da sözleşmeler yönünden şekil şartının arandığını görmekteyiz. Hukuk düzeninde aranan şekil şartları; tarafların yapacakları işlem hakkında etraflıca düşünerek irade beyanlarını bu konuda netleştirmesi açısından önem arz etmektedir.

Türk Medeni Kanun’unda nişanlanmada herhangi bir şekil şartı aranmadığı görülmektedir. Bu hususta Yargıtay kararlarına konu olaylarda da nişanlanma için şekil şartı aranmadan yapılabileceği belirtilmiştir²⁴.

Her ne kadar kanunda nişan akdinin kurulması için bir şekil şartı öngörülmemiş olsa da, taraflardan birinin nişan akdinin kurulmadığını iddia etmesi durumunda, nişanlanmanın varlığını ileri süren taraf bunu ispatlamakla yükümlüdür²⁵. Şekil şartı aranmayan nişanlanma durumunda, ispat açısından önem taşıdığı için nişanlanmanın varlığına dair bazı delillerin sunulması gerekebilir. Örneğin, nişanlanma anına ait fotoğraflar, videolar gibi görsel materyaller nişanlılığın varlığını destekleyebilir.

1.4.3. Ehliyet Şartı

Evlenme yolunda atılan ilk adım olan nişanlanma sürecinde, tarafların birbirlerini tanıyabilmeleri ve ileride evlilik akdini gerçekleştireceklerine dair birbirlerine söz verebilmeleri için bu sürecin anlam ve sonuçlarını kavrayabilecek bir yapıya sahip olmaları gerekmektedir. Nişanlanma, kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hak olduğundan, bu kararı bizzat kişinin kendisinin vermesi gerektiği açıktır. Bu nedenle, temsil yoluyla nişanlanma hukuken mümkün değildir²⁶.

Nişanın haklı neden olmaksızın bozulması halinde tarafların hukuki yaptırımlarla karşı karşıya kalmaları durumu söz konusu olabilmektedir. Dolayısıyla nişanlanan tarafların

²³ Velidedeoğlu, 21; Öztan, 38; Kılıçoğlu, 12; Güllüoğlu, 24; Dural/Öğüz/ Gümüş, 18-24.

²⁴ Velidedeoğlu, 22; Öztan, 34; Gürsel, Nurettin, “Nişanlanmanın Bozulması Halinde Maddi ve Manevi Tazminat ve Nişan Hediyelerinin- Ağırlığının- Geri Verilmesi”, Adalet Dergisi, S:1-2, 1963, 18.

²⁵ Erdem, Mehmet / Makaracı Başak, Aslı, Aile Hukuku, Seçkin Yayıncılık, Güncellenmiş 2. Baskı, Ankara, 2024; 26-27; Hatemi, 13; Güllüoğlu, 25; Öztan, 37.

²⁶ Erdem / Makaracı Başak, 27; Zevkliler/ Cumalıoğlu/ Acabey, 48-49.

kendisinin nişan akdine karar verebilmeleri için ayırt etme gücüne sahip olmaları hususu da önem arz etmektedir. Nişanlanma için; nişanlanma ehliyetinin yani ayırt etme gücünün mevcut olmasının önemli bir geçerlilik şartı olduğunu söylemek mümkündür²⁷.

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nda nişanlanma ehliyeti düzenlenmemiştir. Ancak bu hususunun genel hükümler çerçevesinde çözümlenmesi gerekmektedir.

Fiil ehliyeti, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nda m. 9 hükmünde tanımlanmıştır. Buna göre, "*Fiil ehliyetine sahip olan kimse, kendi fiilleriyle hak edinebilir ve borç altına girebilir*" şeklinde kanunen düzenlemeye yer verilmiştir.

Dolayısıyla fiil ehliyetine sahip bir insan, kendi fiilleriyle hak elde edebileceği gibi borç altına girebilir, bunlara son verebilir ya da yeni hukuki durumlar yaratabilmektedir. Fiil ehliyetine sahip olmanın koşulları ise, ayırt etme gücüne sahip olmak, kısıtlı olmamak ve ergin olmaktır. Fiil ehliyetinin içerdiği hususlardan biri olan hukuki işlem ehliyeti bakımından gerçek kişileri; tam ehliyetli, sınırlı ehliyetli, sınırlı ehliyetsiz ve tam ehliyetsiz olmak üzere başlıca dört kategoride incelememiz mümkündür.

Söz konusu dört ayrı kategorideki kişilerin nişanlanma ehliyetlerini ayrı ayrı inceleyecek olursak;

❖ Tam ehliyetliler açısından inceleyecek olursak; Türk Medeni Kanunu m. 10 hükmüne göre; "*Ayırt etme gücüne sahip ve kısıtlı olmayan her ergin kişinin fiil ehliyeti vardır.*" şeklindeki kanuni düzenleme dikkate alındığında; ayırt etme gücüne sahip ve kısıtlı olmayan ergin kişiler olarak, her türlü hukuki işlemleri kendi başlarına yapabildiklerinden, nişanlanmaya da tam ehil sayılmaktadırlar. Dolayısıyla tam ehliyetli olan bir erkek ve kadının, nişanlanmak için herhangi bir kimseden izin almaları gerekmemektedir.

❖ Sınırlı ehliyetliler açısından inceleyecek olursak, ergin, ayırt etme gücüne sahip bulunan ve aynı zamanda da kısıtlı olmayan kişiler olup; bu kişiler fiil ehliyetine tam olarak sahiptirler. Ancak bu kategorideki kişiler özel durumlarından dolayı kendilerinin korunması amacıyla kanunen belli sayıdaki işlemleri ancak yasal danışmanın o işleme rıza göstermesi halinde yapabilmektedirler²⁸. Ancak kendilerine yasal danışman atanmış olan kişiler nişanlanma ehliyetine tam olarak sahip oldukları için nişanlanmak için yasal danışmanlarının olumlu iznini almak zorunda olmadıklarını ifade etmek mümkündür²⁹. Nitekim Türk Medeni Kanunun 429. maddesinde; yasal danışmanın olumlu iznini gerektiren işlemlerin neler

²⁷ Koç, 27; Güllüoğlu, 26-29.

²⁸ Akipek, Jale G./Akıntürk, Turgut /Ateş Karaman, Derya; Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku, C.I, 7.B., İstanbul, Beta Yayınları, 2010, 352-354.

²⁹ Alp Shin, 15.

olduğunu sınırlı bir şekilde sayılmış olup; bu sayılan işlemler arasında nişanlanmanın olmadığını söylemek mümkündür.

❖ Sınırlı ehliyetsizler açısından inceleyecek olursak, yani ayırt etme gücüne sahip küçükler ile ayırt etme gücüne sahip kısıtlıların içeren bu kategorideki kişilerin nişanlanma ehliyetleri, yukarıda açıklanan kategorideki kişilerden farklılık arz etmektedir. Türk Medeni Kanunun madde 118/2 hükmüne göre; “*Nişanlanma, yasal temsilcilerinin rızası olmadıkça küçüğü veya kısıtlıyı bağlamaz.*” şeklinde açıkça hüküm altına alındığı görülmektedir. Bu durumda söz konusu nişanlanma işlemi neticesinde borç doğması halinde; sınırlı ehliyetsizlerin yasal temsilcisinin rızasını almadan yaptıkları nişanlanma işleminin askıda olmasından kaynaklı olarak, yasal temsilciden sonradan icazet alınması durumunda, nişanlanmanın sınırlı ehliyetsiz için de, geçmişe etkili olarak, hüküm ifade edeceği kabul edilmektedir³⁰. Doktrinde bizim de katıldığımız bir başka görüşe³¹ göre ise; nişanlanmanın, kişinin kendisine sıkı sıkıya bağlı bir hak olması sebebiyle yasal temsilcinin rızasına bağlı olmadığı; ancak Türk Medeni Kanunun nişanlanmanın mali sonuçları itibariyle sınırlı ehliyetsizi korumak için, sadece bu sonuçların doğumu bakımından yasal temsilcinin rızasının arandığı söylenebilir³².

Sınırlı ehliyetsizle tam ehliyetlinin nişanlanması halinde; tam ehliyetli olan taraf nişanlanmanın mali ve kişisel sonuçlarıyla bağlıdırlar. Tam ehliyetli olan kişinin bu durumda iyi niyetli olup olmaması da önem arz etmemektedir³³. Burada önemli unsur sınırlı ehliyetsiz olan kişinin, kendisini karşı tarafa tam ehliyetliymiş gibi göstererek tam ehliyetli olan nişanlısını yanıltması halinde; sınırlı ehliyetsiz olan kişi, haksız fiil işlemiş olduğundan, nişanın bozulmasından doğacak her türlü zarardan da sorumlu olması kaçınılmazdır³⁴. Bu durumların söz konusu olması halinde sınırlı ehliyetsizin kendisine karşı maddi ve manevi tazminat davalarının açılması mümkündür. (Bkz. Türk Medeni Kanunu m.16/2, Türk Medeni Kanunu m. 452/2).

Tam ehliyetli taraf, karşı tarafın durumunu, ister başlangıçta bilsin, ister sonradan öğrensin sınırlı ehliyetsizin yasal temsilcisine, nişanlanmaya uygun bir süre içinde icazet vermesini isteme hakkına sahiptir (Türk Medeni Kanunu m. 451/2). Şayet bu icazetin verilmemesi halinde, tam ehliyetli taraf nişan bozma hakkını elde etmektedir³⁵. Ayrıca iki tarafın sınırlı ehliyetsiz olması ve herhangi bir izin alınmaksızın nişanlanmaları halinde; kesin

³⁰ Velidedeoğlu, 21-22; Hatemi, 12; Koç, 27 vd.; Kılıçoğlu, 13.

³¹ Velidedeoğlu, 25; Koç, 36; Alp Shin, 15; Dural/Öğüz/Gümüş, 18-21.

³² Alp Shin, 15-16.

³³ Velidedeoğlu, 25.

³⁴ Hatemi, 13; Velidedeoğlu, 21; Öztan, 44; Koç, 28; Güllüoğlu, 28-29.

³⁵ Alp Shin, 16.

hükümsüzlük durumu olmayıp; her iki tarafın da total hukuki işleminden bahsetmek söz konusu olacaktır³⁶.

❖ Tam ehliyetsizler açısından inceleyecek olursak, ayırt etme gücünden yoksun olan tam ehliyetsizlerin yapacakları her türlü hukuki işlem hukuki anlamda sonuç doğurmayıp; hükümsüzdür (Türk Medeni Kanunu m. 15). Bu durumda, tam ehliyetsiz kişilerin nişanlanma ehliyetleri olmadığı gibi yasal temsilcilerinin rızasıyla dahi nişanlanmaları mümkün görülmemektedir. Bununla birlikte, ayırt etme gücünden sürekli değil de geçici olarak yoksun bulunanların, bu durumda iken yapacakları nişanlanmanın yaptırımı kesin hükümsüzlük kadar ağır değildir. Böyle bir nişanlanma kesin hükümsüzlük değil, nisbi butlan yaptırımı söz konusu olmaktadır. Bir başka anlatımla, ayırt etme gücünden geçici olarak yoksun olan, örnek verecek olursak; almış olduğu alkol veya uyuşturucu madde dolayısıyla kendinden geçmiş halde bulunan bir kimse, bu durumda iken yapmış olduğu nişanlanmayı sonradan haklı sebeple bozabilmesi mümkündür³⁷.

1.4.4. Geçerli İrade Beyanının Bulunması

Nişanlanmanın geçerli bir şekilde olması için her iki tarafın karşılıklı iradelerinin açık ve serbest bir şekilde ileri sürülmesi gerekmektedir. İrade beyanının karşılıklı olarak ileri sürülmesi gerektiğini vurgulamak gerekir. Nişan ilişkisinin kurulması için, nişanlanma tek taraflı hukuki işlem olmadığından tarafların sadece birinin diğer kişiye evlenmeyi vadetmesi yetmeyip diğer tarafın da bu vaadi kabul etmesi gerekmektedir³⁸ Doktrindeki çoğunluktaki görüşe göre; nişanlanmanın, aile hukukuna özgü bir sözleşme olarak nitelendirilmesi ve tek yanlı irade açıklamasıyla sözleşme ilişkisinin kurulamayacağı hususları dikkate alındığında, nişan akdinin de tek taraflı irade açıklamasıyla kurulamayacağı açıkça ortadadır³⁹.

Tüm anlatılanlar ışığında genel anlamda özetleyecek olursak; irade beyanı olmadan herhangi bir sözleşmenin varlığından bahsedilemeyeceği gibi geçerli bir irade beyanının olmaması halinde nişanlanma akdinden de bahsedilmesi mümkün olmayıp; irade beyanının olamaması “nişanlanma” akdinin de yokluğuna dair hüküm ve sonuç doğuracaktır⁴⁰. Söz konusu irade beyanının aracı vasıtasıyla da iletilmesi mümkün görülmekle⁴¹ birlikte önemli olan karşılıklı ve birbirlerine uygun irade beyanlarının açıklanmasıdır.

³⁶ Hatemi, 13; Güllüoğlu, 28-29.

³⁷ Velidedeoğlu, 24; Alp Shin, 18.

³⁸ Akıntürk / Ateş, Türk Medeni Hukuku Aile Hukuku, 34-35.

³⁹ Hatemi, 9; Dural/ Ögüz/Gümüş, 14-15; Zevkliler/ Cumahoğlu/ Acabey, 44, Akıntürk / Ateş, Türk Medeni Hukuku Aile Hukuku, 34-35.

⁴⁰ Hatemi, 9; Güllüoğlu, 29 - 30.

⁴¹ Hatemi, 9; Öztan, 48; Güllüoğlu, 30; Dural /Ögüz/ Gümüş, 17, Akıntürk / Ateş, Türk Medeni Hukuku Aile Hukuku, 35-36.

Burada değinilmesi gereken bir başka husus ise; karşılıklı olan irade beyanının açık olabilmesi gibi örtülü de olabilmesinin mümkün olduğu hususudur⁴². Örnek verilecek olursa; kişilerin birbirlerini nişanlı olarak tanıtması örtülü irade beyanı olarak değerlendirilebilmektedir; ayrıca nişanlanmak için törenle yüzüklerin takılması gelenekleşmiş olsa da törensiz yapılan nişanlanmanın da geçerli olduğunu söylememiz mümkündür⁴³.

1.4.5. İrade Bozukluğu Hallerinin Bulunmaması

İrade bozukluğu halleri; yanıltma, aldatma veya korkutma halleri olup; söz konusu hallerden birinin varlığı neticesinde kurulan nişan ilişkisinin iptali mümkündür⁴⁴. İrade bozukluğu hallerinde Türk Medeni Kanunu'nun 120. maddesi gereğince iradesi bozulan nişanlıya haklı nedenle nişanı bozma hakkını verdiğini söylememiz gerekir⁴⁵. Bu sebeplerle geçerli bir nişan akdinin olabilmesi için irade bozukluğu hallerinin bulunmaması gerekir.

İrade bozukluğu hallerinin mevcut olması halinde, nişanlı kişinin, yanıltıldığının ya da aldatıldığının öğrenmesi halinde ya da korkutma halinin ortadan kalmasından sonra derhal karşı tarafa irade bozukluğu nedeniyle nişanı bozduğunu bildirmesi gerekmektedir; burada Türk Borçlar Kanunu m. 39 hükmündeki bir yıllık sürenin uygulanması durumu söz konusu değildir⁴⁶.

Ayrıca tarafların muvazaalı bir nişan ilişkisi kurmaları durumu söz konusuysa; işbu nişanlılık durumu kesin hükümsüzlük sonucu doğurur⁴⁷.

Burada değinilmesi gereken bir başka husus ise; irade bozukluğu hallerinin varlığı durumunda dahi kurulmuş nişan ilişkisine güvenerek hareket eden tarafın uğradığı zararları ispat edilmesi halinde tazmin imkânı bulunmaktadır⁴⁸. Dolayısıyla yanıltma durumunda, nişanı bozan tarafın kusurunun bulunması halinde, kendisinin nişanı bozması haksız olarak nitelendirileceğinden diğer nişanlının tazminat taleplerinin kabul edilmesi gerekmektedir⁴⁹.

⁴² Akıntürk / Ateş, Türk Medeni Hukuku Aile Hukuku, 34.

⁴³ Akıntürk / Ateş, Türk Medeni Hukuku Aile Hukuku, 34-35.

⁴⁴ Güllüoğlu, 31.

⁴⁵ Yılmaz, 62; Akıntürk / Ateş, Türk Medeni Hukuku Aile Hukuku, 39.

⁴⁶ Akıntürk / Ateş, Türk Medeni Hukuku Aile Hukuku, 39; Öztan, 28 vd.; Tekinay, Selahattin Sulhi, Türk Aile Hukuku, Beta Yayınları, B:6, İstanbul, 1986, 20; Dural/ Ögüz/Gümüş, 23.

⁴⁷ Hatemi, 16-17.

⁴⁸ Zevkliler, Aydın/ Acabey, Mehmet Beşir / Gökyayla, K. Emre, Medeni Hukuk Giriş Başlangıç Hükümleri, Kişiler Hukuku, Aile Hukuku, B:6, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2000, s.718; Akıntürk / Ateş, Türk Medeni Hukuku Aile Hukuku, 39; Dural/ Ögüz/ Gümüş, 23-24; Öztan, 53; Erdem / Makaracı Başak, 31-32.

⁴⁹ Makaracı Başak, 31-32; Akıntürk / Ateş, Türk Medeni Hukuku Aile Hukuku, 39; Zevkliler/ Cumaloğlu/ Acabey, 46-47.

1.4.6. Nişanlanma Engellerinin Bulunmaması

Türk Medeni Kanununun 129-133. maddelerinde evlenme engelleri teker teker sayılmış olmakla birlikte nişanlanma yönünden nişanlanmaya engel olan hallerin kanunda açıkça düzenlenmediği görülmektedir. Her ne kadar kanunda açıkça nişanlanma engelleri düzenlenmese de nişanlanmanın geçerli olabilmesi için nişanlanma engellerinin bulunmaması gerektiğini söylemek mümkündür. Kesin evlenme engellerinin bulunması halinde, nişanlanma akdi hükümsüz olsa da; kesin olmayan evlenme engellerinin bulunması halinde nişanlanmanın geçerliliğini etkilemeyeceğini vurgulamak gerekir⁵⁰.

Medeni hukuk sözleşmesi mahiyetinde olan nişanlanmanın; TBK m. 27 gereğince hukuka, kişilik haklarına, kanunun emredici hükümlerine, kamu düzenine ve ahlaka aykırı bir şekilde yapılması halinde; kesin olarak hükümsüz olma durumu söz konusu olacaktır⁵¹.

Nişanlanmanın geçerli olabilmesi için; nişanlanmanın imkânsız olmaması ve nişanlanacaklar arasında kesin ve mutlak bir nişanlanma engelinin bulunmaması gerekmektedir. Aynı cinsiyetten iki kişinin birbiriyle nişanlanması hali; imkânsızlık olarak adlandırılmakla; böyle bir durum mevcut olduğunda yokluk ya da mutlak butlan yaptırımıyla karşı karşıya kalınması durumu gündeme gelmektedir⁵².

Kesin ve mutlak nişanlanma engellerini aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür;

- Kesin Evlenme Yasağı Oluşturacak Derecedeki Kan ve Kayın Hısımlığı
- Nişanlanacaklar Arasında Evlatlık İlişkisinin Varlığı
- Ayırt Etme Gücünden Sürekli Yoksunluk
- Mevcut Evlilik Durumunun Varlığı.

Geçerli bir nişan akdinin kurulabilmesi için nişanlanacaklar arasında kesin ve mutlak bir nişanlanma engelinin bulunmaması gerekmektedir.

Kesin ve mutlak nişan engellerine örnek teşkil edecek nitelikte bulunan **emsal Yargıtay kararlarını**⁵³ incelediğimizde; davacının evli olmasına rağmen davalıyla

⁵⁰ Köprülü/ Kaneti, 50; Alp Shin, 18 vd.

⁵¹ Alp Shin, 18 vd.

⁵² Köprülü/ Kaneti, 49; Alp Shin, 19 vd.

⁵³ Bkz. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi'nin 11.06.2009 tarih, 2009/8106 E., 2009/10088 K. sayılı ilamı, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 19/08/2024);

"...Somut olayda, her ne kadar davanın niteliği "nişan bozulması nedeniyle eşyaların iadesi" davası olarak adlandırılmış ve bu nedenle de Aile Mahkemesi tarafından yargılama yapılarak sonucuna uygun karar verilmiş ise de; davacının 09.02.2004 tarihinden beri Fas uyruklu bir bayanla evli olduğu ve bu evliliği Modena Mahkemesi'ne 18.12.2008 tarihinde açtıkları dava sonucu boşanma kararı verilerek sona erdirildiği anlaşılmaktadır. Davalının ise 21.09.2006 tarihinde nişanlandığı ve davalıdan ayrılma sebebinin de bu olaya dayandığı anlaşılmaktadır.

Yine, TMK'nın 118. maddesi hükmüne göre; "nişanlanma, evlenme vaadiyle olur". Gerçekte evli olan birisi bir başkası ile yeniden nişanlanma akdi yapamaz. Şayet yapılmış ise, yapılan bu akit geçersiz olup, yasal anlamda nişan akdi olarak kabulü olanaksızdır." şeklinde karar verildiği görülmektedir.

nişanlandığını ileri sürerek, nişanın bozulması nedeniyle hediyein iadesine ilişkin dava açtığı görülmüşse de Türk Medeni Kanunu m. 118 hükmü gereğince; nişanlanmanın, evlenme vaadiyle olacağı açık olmakla beraber, gerçekte evli olan birisinin, bir başkası ile yeniden nişanlanma akdini yapamayacağını, şayet böyle bir akit yapılmış ise de yapılan işbu aktin geçersiz olacağını, yani yasal anlamda aradaki ilişkinin nişan akdi olarak kabulünün mümkün olmayacağını vurgulandığı anlaşılmıştır. Ancak doktrinde bir görüşe⁵⁴ göre; üçüncü bir kişiyle evli olan birinin, başka biriyle nişanlanmış olması halinde, nişanlanmanın ahlaka aykırılık sebebiyle kesin olarak hükümsüz olmayacağını savunulduğu da görülmektedir.

Yukarıda örnek olarak gösterilen emsal Yargıtay kararlarından da anlaşılabacağı üzere; Türk Medeni Kanunu m. 118 hükmü de dikkate alındığında evli olan birisinin başka biriyle nişanlanmasının hukukten kabul edilemeyeceği; yapılan akdin yasal anlamda nişan akdi olarak değerlendirilemeyeceği; dolayısıyla mevcut evliliğin, taraflar arasında kesin ve mutlak bir nişanlanma engeli olarak kabul edileceği görülmektedir.

1.5. Hukuki Niteliği

Nişanlanmanın hukuki niteliği hususunda doktrinde farklı görüşlerin olduğunu görmekteyiz. Genel olarak doktrinde nişanlanmanın hukuki niteliğinde 3 görüş hâkimdir. Bunlar; “ön sözleşme” görüşü; “sözleşme” görüşü ve “karar” görüşüdür.

- Nişanlanmanın “Ön Sözleşme” olduğu görüşüne göre; Ön sözleşme, ileride yapılmak istenilen asıl sözleşmenin temellerinin atılması için yapılan sözleşme olarak adlandırılmakla birlikte evlilik akdi öncesinde yapılması hasebiyle nişanlanmanın da ön sözleşme olarak kabul edilebileceğine dair görüşler mevcuttur⁵⁵.

6098 sayılı TBK m. 29 gereğince; “Bir sözleşmenin ileride kurulmasına ilişkin sözleşmeler geçerlidir. Kanunlarda öngörülen istisnalar dışında, ön sözleşmenin geçerliliği, ileride kurulacak sözleşmenin şekline bağlıdır.” şeklinde düzenleme mevcuttur. Bu

Bkz. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi’nin 04.02.2013 tarih, 2013/758 E., 2013/1491 K. sayılı ilanı, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 19/08/2024);

“...Somut olayda, davanın niteliği nişan bozulması nedeni ile hediyein iadesi olarak adlandırılmış ise de, davacının nüfus kaydına göre 14.08.2003 tarihinden beri evli olduğu ve bu evliliğin halen devam ettiği anlaşılmaktadır. TMK. 118.maddesinde yer alan düzenlemeye göre nişanlanma, evlenme vaadi ile olur. Gerçekte evli olan birisi bir başkası ile yeniden nişanlanma akdi yapamaz. Yapılmış ise yapılan bu akid geçersiz olup, yasal anlamda nişan akdi olarak kabulü olanaklı değildir. Bu durumda da Aile Mahkemesi tarafından yargılama yapılması mümkün değildir. Görev kamu düzenine ilişkin olup, taraflar ileri sürmese bile mahkemece re’sen nazara alınması gerekir. Dava, genel hükümlere tabi bir alacak davası niteliğinde olup, görevli olan Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından esasa girilip, deliller değerlendirilip varılan sonuca göre bir karar verilmesi gerekir iken yanlış değerlendirme ile görevsizlik kararı verilmesi doğru görülmemiş, bozmayı gerektirmiştir.” şeklinde karar verildiği görülmektedir.

⁵⁴ Erdem / Makaracı Başak, 30-31.

⁵⁵ Velidedeoğlu, 22; Güllüoğlu, 36 vd.

düzenleme dikkate alındığında; nişanlanma ön sözleşme⁵⁶ kabul edilse de asıl sözleşmeye bağlı olmayıp; taraflar asıl sözleşme yapmaya zorlanamazlar⁵⁷. Dolayısıyla nişanlanmanın belli bir şekil şartı bulunmamaktadır⁵⁸. Bu sebeplerle kanaatimizce; nişanlanmanın hukuki niteliği yönünden, ön sözleşme nitelendirmesinin yerinde olmayacağı; medeni hukukun içinde Aile hukuku sözleşmesi olduğu görüşü hâsıl olmaktadır.

- Nişanlanmanın “Sözleşme” olduğu görüşüne göre; Nişanlanma kavramı, evlilik akdi kurmak isteyen farklı cinsten iki kişinin evlenme yolundaki niyetlerini birbirlerine karşı açıklamaları ile sözleşme haline getirilmesidir⁵⁹. Her ne kadar sözleşme haline getirilmesi şeklinde dile getirilse de; nişanlanma Borçlar hukukundaki sözleşmeden farklı olarak⁶⁰; Türk Medeni Kanunu kapsamındaki Aile hukuku kapsamında sözleşme niteliğinde olarak düşünülmesi gerekir⁶¹. Türk Borçlar Kanunu’ndaki sözleşmelerin aksine aile hukuku kapsamında olan nişanlanma akdinde; her ne kadar evlenme vaadiyle kurulan bir sözleşme olsa da taraflar birbirlerinin nişanlanma iradesini ileri sürerek birbirlerini evlenmeye zorlama hakları yoktur⁶². Ancak nişanlanmanın sona ermesinden doğan bir zararın olması halinde; tarafların Türk Medeni Kanunu’nda düzenlenen maddi-manevi tazminat talebinde bulunabilme hakları mevcuttur⁶³.

- Nişanlanmanın “Karar” olduğu görüşüne göre; Nişanlanmada iradelerin aynı yönde açıklanması durumu olduğundan “karar” olarak adlandırıldığı da görülmektedir⁶⁴. Ancak aksi görüşü savunanlara göre karar durumu gerçek kişilerde değil; tüzel kişilerde kullanılabilen bir kavramdır⁶⁵. Dolayısıyla gerçek kişiler arasında olan nişanlanma için karar kavramının yerinde olmadığı söylenebilir.

Kanaatimizce; Nişanlanmanın hukuki niteliği yönünden yapılan incelemede; Türk Borçlar Kanunu m. 29 hükmü gereğince ön sözleşmenin geçerliliği, ileride kurulacak sözleşmenin şekline bağlı olacağından; nişanlanmada şekil şartının bulunmadığı, ancak evlenmede şekil şartının bulunduğu hususları birlikte değerlendirildiğinde nişanlanmanın hukuki niteliği yönünden, “ön sözleşme” nitelendirmesinin yerinde olmayacağı kanaatine varılmıştır. “Karar” görüşüne göre, iradelerin aynı yönde olması tarafların karşılıklı kararının olduğunu gösterse de; sadece iradelerin aynı yönde açıklanması neticesinde nişanlanmanın

⁵⁶ Hatemi, 9; Öztan, 29.

⁵⁷ Güllüoğlu, 36 vd.

⁵⁸ Hatemi, 13-14; Öztan, 34-35; Koç, 14; Dural/ Öğüz/Gümüş, 14.

⁵⁹ Öztan, 28-33; Koç, 14; Dural/ Öğüz/Gümüş, 14; Güllüoğlu, 38; Yılmaz, 51.

⁶⁰ Hatemi, 9; Dural/ Öğüz/Gümüş, 14 vd.

⁶¹ Hatemi, 9; Dural/ Öğüz/Gümüş, 14-15; Zevkliler/ Cumahoğlu/ Acabey, 44.

⁶² Güllüoğlu, 38 vd.

⁶³ Hatemi,9; Velidedeoğlu, 23; Kılıçoğlu, 26.

⁶⁴ Güllüoğlu, 35.

⁶⁵ Hatemi,8.

“Karar” olarak değerlendirilemeyeceği, nişanlanmada aynı yönde irade beyanlarının yanı sıra, farklı cinsiyette olma gibi kıstasın da mevcut olduğu, aynı cinsiyette olanların aynı irade beyanlarını taşımaları halinde nişan akdinin kurulamayacağı, dolayısıyla nişanlanmanın hukuki niteliğinin “karar” olduğu görüşüne katılmak mümkün olmamıştır. Nişanlanma Borçlar hukukundaki sözleşmeden farklı olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Nişanlanma şartları, nişanlanmanın tarafları evlenmeye zorlayamaması gibi durumlar dikkate alındığında; nişanlanmanın hukuki niteliğinin Türk Medeni Kanunu kapsamında kendine özgü bir Aile hukuku sözleşmesi niteliğinde olduğunu vurgulamak yerinde olacaktır.

1.6. Nişanlanmadan Doğan Yükümlükler

Evlilik akdi kurmak isteyen farklı cinsten iki kişinin evlenme yolundaki niyetlerini birbirlerine karşılıklı ve birbirine uygun şekilde irade beyanında bulunmaları neticesinde nişan ilişkisinin kurulduğunu yukarıda bahsetmiştik⁶⁶.

Nişanlanma kurumu, evlenme yolunda atılan önemli bir adım olup; hukukumuzda nişanlanmaya önemli hukuki sonuçlar bağlandığı, söz konusu nişan akdiyle beraber tarafların bir takım hak ve yükümlülükler sahip oldukları anlaşılmaktadır. Nişanlanmadan doğan yükümlülükleri; evlenme yükümlülüğü, sadakat yükümlülüğü, yardımlaşma ve dayanışma yükümlülüğü olarak sıralamamız mümkündür. Nişanlanmadan doğan yükümlülükler aşağıda 3 başlık halinde ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

1.6.1. Evlenme Yükümlülüğü

Türk Medeni Kanunu. m. 118/1 maddesine göre; “*Nişanlanma, evlenme vaadiyle olur*” şeklindeki düzenlemede dikkate alındığında; evlenme için gerekli işlemlere girişilerek sonucunda evlenme iradesini açıklama yükümlülüğü, nişanlanmanın asıl yükümlülüğü olduğu anlaşılmaktadır. Normal koşullarda nişanlanan tarafların vaatlerini yerine getirerek nişanlanmanın evlilik ile sonlanması beklenmektedir. Ancak nişanlanma akdi, tarafları evlenmeye zorlayıcı bir nitelik taşımaz. Türk Medeni Kanunu evlenmenin tamamen serbest irade ile gerçekleşmesine önem verdiğinden, evlenmeden kaçınan nişanlının evlenmeye zorlanamayacağının⁶⁷ açık şekilde Türk Medeni Kanunu m. 119/1’de hüküm altına alındığını görmekteyiz. Bu maddeye göre; “*nişanlılık evlenmeye zorlamak için dava hakkı vermez*” şeklinde açıkça düzenleme alanı bulunduğu görülmektedir. Nişanlanmanın evlenme ile sonuçlanması bir yükümlülük olmakla beraber; evlenmeden kaçınma halinde öngörülen

⁶⁶ Bkz, 4; Tezimizin Birinci Bölümünde; “*Nişanlanma ve Sona Ermesi*” başlığı altında “Kavramlar” alt başlığı altında bulunan açıklamalar.

⁶⁷ Ergün, Zafer; Boşanma Davaları, Adalet Yayınevi, B: 4, Ankara, 2009, s.18.

cayma tazminatı ya da cezanın da dava edilemeyeceği ancak yapılan ödemelerin de geri istenemeyeceği Türk Medeni Kanunu m. 119/II hükmünde⁶⁸ belirtilmiştir.

Söz konusu kanun maddesinin temel amacı; nişanlananların evlenme konusundaki iradelerini özgür şekilde açıklamaları; tarafları herhangi bir etki ya da zorlama altında bırakmamalarını amaçlamaktadır⁶⁹. Burada eksik bir bağlayıcılığın mevcut olduğunu söylememiz mümkündür⁷⁰.

Yukarıda belirtildiği gibi Türk Medeni Kanunu m. 119 hükmünde nişanlanma, evlenmeye zorlamak için bir dava hakkı vermese de; nişanın bozulması halinde doğacak hukuki sonuçlardan tarafların yükümlü olacağı hususunun vurgulanması gerekmektedir.

1.6.2. Sadakat Yükümlülüğü

Türk Medeni Kanunu'nda nişanlanma konusunda sadakat yükümlülüğüne ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmasa bile; ahlak kuralları, örf ve adetler, taraflara yan yükümlülük olarak sadakat yükümlülüğünü yüklemektedir. Ayrıca evlenme hususunda geçen hükümlerin, nişanlanmaya kıyasen uygulandığını belirtmek gerekmektedir⁷¹. Ancak nişanlanmadaki sadakat yükümlülüğünün, evlenmedeki sadakat yükümlülüğüne göre daha geniş olduğunu vurgulamak gerekir⁷².

Nişanlılar; nişanlılık durumunu olumsuzla itecek her türlü davranıştan, müşterek bir geleceği olanaksız hale getiren, tehlikeye atan veya kendilerinden beklenemeyecek her türlü hareketten kaçınmak zorundadırlar.

Sadakat yükümlülüğü asıl olarak cinsel sadakati ifade ettiğinden; sadakatsizce yapılan her davranışın, dürüstlük kuralı gereği de sadakatsiz olarak nitelendirilmesi halinde, diğer nişanlının nişanı bozması durumunda haklı nedeni oluşturur⁷³. Cinsel sadakatin yanı sıra nişanlıların her türlü yönden birbirlerine sadık olmaları (örnek verilecek olursa; yalan söylememeleri, nişanlı aleyhine dedikodu yapmamaları, nişanlıların aralarındaki sırları başkalarına açıklamamaları, evliliğin gerektirdiği desteğe yakın nitelikte destekte

⁶⁸ **Bkz. TMK 119 hükmü gereğince;**

“Nişanlılık, evlenmeye zorlamak için dava hakkı vermez.

Evlenmeden kaçınma hali için öngörülen cayma tazminatı veya ceza şartı dava edilemez; ancak yapılan ödemeler de geri istenemez.” şeklinde kanuni olarak düzenlenmiş olduğu anlaşılmaktadır.

⁶⁹ **Öztan**, 64 vd. ; **Güllüoğlu**, 44-45; **Ateş**, Lale; 4721 sayılı Yeni Türk Medeni Kanununda Nişanlanma (Yüksek Lisans Tezi), Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri, 2010, 27-28; **Zevkliler/ Cumaloğlu/ Acabey**, 44-46.

⁷⁰ **Yılmaz**, 64; **Öztan**, Aile, 63.

⁷¹ **Öztan**, 67; **Badur**, Emel/ **Turan Başara**, Gamze; “ *Aile Hukukunda Sadakat Yükümlülüğü ve İhlalinden Kaynaklanan Manevi Tazminat İstemi*”, AÜHFD, C:65, S:1, 2016, 101-136,105, (<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/622107>, Erişim Tarihi: 06/01/2024).

⁷² **Zevkliler/ Cumaloğlu/ Acabey**, 50.

⁷³ **Erdem / Makaracı Başak**, 33; **Zevkliler/ Cumaloğlu/ Acabey**, 50.

bulunmaları) gerekmektedir⁷⁴. Dolayısıyla sadakat yükümlülüğünün ihlal edilmesi halinde; taraflar, nişanlanma akdini haklı sebeple bozma ve netice olarak tazminat isteme hakkına sahip olmaktadır⁷⁵.

1.6.3. Yardımlaşma ve Dayanışma Yükümlülüğü

Yardımlaşma ve Dayanışma Yükümlülüğü, Türk Medeni Kanunu'nda açıkça hüküm altına alınmasa bile; nişanlanan tarafların birbirlerine maddi ve manevi yönden yardım etmek ve birbirlerini desteklemekle yükümlü olduklarını belirtmek gerekir⁷⁶.

Yardımlaşma ve Dayanışma Yükümlülüğü varlığını ve kapsamını, Medeni Kanunun 2. maddesinin birinci fıkrasında hüküm altına alınan dürüstlük kuralına göre belirlemek gerekmektedir⁷⁷.

Evlenmenin gerçekleşmesini sağlayacak her türlü hazırlıkların yapılması, örf ve âdete uygun olarak bayram ya da diğer önemli günlerde hediyeler vermek, intihara kalkışan nişanlının bu hareketini diğerinin engellemesi, birbirlerine yardım etmeleri, ağır hastalık, psikolojik bunalımlarda birbirlerine destek olmak, bu yükümlülük kapsamında olarak değerlendirilmektedir⁷⁸.

1.7. Nişanlanmanın Sona Ermesi

1.7.1. Nişanlanmanın Sona Ermesi Kavramı

Nişanlanmanın sona erebilmesi için ön şart olarak geçerli bir nişan akdinin kurulmuş olması gerekmektedir⁷⁹. Dolayısıyla nişanlanmanın sona ermesinden kaynaklı hukuki sonuçların doğabilmesi için; nişan akdinin geçerli şekilde kurulmuş olması gerekmektedir. Şayet nişanlılığın geçerliliği için aranan şartlar söz konusu değilse, bu durumda nişanlılığın sona ermesinden değil, nişanlılığın yokluğu veya hükümsüzlüğünden söz edilmesi gerekmektedir⁸⁰.

Nişan ilişkisinin, tarafların birinin ya da ikisinin iradeleriyle sona erebileceği gibi tarafların ailesinin ya da 3. kişilerin sebep olduğu durumlar neticesinde de sona erebilmesi mümkündür. Ancak nişanlanmanın sona erdirilmesine sebebiyet veren olaylar ya da kişiler her ne olursa olsun; nişanlanma kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hak olduğundan nişanlanan

⁷⁴ Erdem / Makaracı Başak, 33; Zevkliler/ Cumahoğlu/ Acabey, 50; Yılmaz, 64-65.

⁷⁵ Ateş, 28; Alp Shin, 31; Zevkliler/ Cumahoğlu/ Acabey, 50.

⁷⁶ Öztan, 68; Alp Shin, 31; Zevkliler/ Cumahoğlu/ Acabey, 52-53.

⁷⁷ Alp Shin, 31; Ateş, 28-29; Zevkliler/ Cumahoğlu/ Acabey, 53.

⁷⁸ Öztan, 68; Ateş, 29; Alp Shin, 32; Güllüoğlu, 49-50.

⁷⁹ Altunkaya, Mehmet; "Nişanlanmanın Sona Ermesi Halinde Hediyelerin Geri Verilmesi", Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi, C:4, S:8, 2006, 219; Güllüoğlu, 51; Dural/ Ögüz/Gümüş, 28; Zevkliler/ Cumahoğlu/ Acabey, 52-53.

⁸⁰ Alp Shin, 35.

taraflarca sona erdirilmelidir⁸¹. Bu açıklamalar ışığında nişanlanmanın tek taraflı ya da iki taraflı şekilde sona erdirilmesi mümkündür⁸².

Ayrıca nişanlanma evlenme sürecine hazırlık olarak kabul edildiğinden; evlenme neticesinde de nişanlanma süreci sona ermiş olabilir. Bu durumda taraflar müstakbel eş olma ya da nişanlı olma sıfatından çıkarak eş sıfatını kazanmaktadırlar⁸³. Nişan akdi evlenme neticesinde sona erebileceği gibi başka sebeplerden dolayı da sona erebilmektedir. Doktrinde nişanlanmanın sona erme halleri şu şekilde sıralanmaktadır; nişanlıların birlikte nişan akdini bozmaları, nişanlı dışındaki başka kişi ile evlenme durumu, gaiplik, ölüm, bozucu şartın gerçekleşmesi durumu, kesin bir evlenme engelini ortaya çıkması, nişanlanmanın tek taraflı olarak sona erdirilmesi gibi durumlarda nişan akdinin sona ermesi mümkündür⁸⁴.

Nişanlanmanın sona ermesi, nişanlıların birbirleri ile evlenmesi dışında başka bir nedenle gerçekleşmesi durumunda Kanunen hediyein iadesi müessesesi gündeme gelecek olup, ayrıca nişanlanmanın sona ermesinde tarafların kusurunun olması halinde Maddi ve Manevi tazminat yükümlülüğü söz konusu olacaktır. Bu sebeplerle nişanlanmanın sona erme halleri kendisine bağlanan bu hukuki sonuçlar yönünden önem arz etmektedir.

1.7.2. Nişanlanmanın Sona Erme Halleri

Nişanlanmayla taraflarca hedeflenen sonuç, evliliğin gerçekleşmesidir. Ancak nişanlanmanın her zaman evlenmeyle sonuçlanmadığını görmekteyiz. Hukukumuz nişanın sona ermesi durumuna hukuki sonuçlar bağladığından nişanlanmanın nasıl sona erdiği önem az etmektedir. Nişanlanmanın sona erme hallerine göre durum ve şartların elverişli olması halinde tarafların birbirlerinden maddi - manevi tazminat talep edebilmeleri, nişan nedeniyle taraflarca birbirlerine verilen hediyelerin geri istenebilmesi gibi hakların doğacağını vurgulamak gerekir.

Nişanlanmanın sona erme hallerine bakılacak olursa; nişanlanmanın, evlenme ile sona ermesi, ölümle sona ermesi, gaiplikle sona ermesi, çifte nişanlanma nedeni ile sona ermesi, bozucu şartın gerçekleşmesi nedeni ile sona ermesi, kesin evlenme engelini ortaya çıkması nedeniyle sona ermesi, imkânsızlık durumunun meydana gelmesi neticesinde sona ermesi,

⁸¹ Güllüoğlu, 51 vd.

⁸² Koç, 73; Güllüoğlu, 51 vd.

⁸³ Acar, İbrahim; “İslam Hukuku Açısından Nişanlanma”, S:23, AÜİFD, 2005, 90 vd. (http://isamveri.org/pdfdrq/D00018/2005_23/2005_23_ACARHI.pdf, Erişim Tarihi: 04/08/2023).

⁸⁴ Doğan, Murat; “Nişanlanmanın Sona Ermesi Halinde Hediyelerin Geri Verilmesi”, C: 2, S:1, Atatürk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 1998, 212; Altunkaya, 220; Dural/ Ögüz/Gümüş, 28 -29; Güllüoğlu, 52; Tokat, Hüseyin, “Gaipliğin Aile Hukuku Yönünden Sonuçları”, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:25, S:2, 2017, 523-575.

nişanlıların anlaşmasıyla ya da tek taraflı olarak nişanlanmanın sona ermesi, irade bozukluğu halleri neticesinde sona ermesi gibi başlıklar halinde incelenmesi mümkündür.

1.7.2.1. Nişanlanmanın Evlenme İle Sona Ermesi

Nişan ilişkisinin temel amacı bu sürecin evlenme ile neticelenmesidir. Dolayısıyla nişanlanmanın en doğal sonucu nişanlıların birbirleri ile evlenmeleridir. Evlenme neticesinde nişan ilişkisi kendiliğinden sona ermektedir⁸⁵.

Nişanlılar birbirleri ile evlenmeleri halinde; nişanlanma ile hedeflenen amaç gerçekleştiğinden nişanlanma nedeniyle verilen hediyelerin istenmesi ya da tazminat durumu söz konusu olmayacaktır. Ancak nişanlananların 3. bir kişiyle evlenmeleri durumunda nişan haksız olarak sona ermiş olacağından hediyelerin geri istenmesi, maddi ve manevi tazminat talep edilmesi durumları söz konusu olabilecektir⁸⁶. Bilindiği üzere maddi ve manevi tazminat istemlerinden farklı olarak hediyelerin geri verilmesi için; nişanlıların kusurlu olmaları aranmamaktadır; dolayısıyla nişan, nişanlılardan birinin kusuru sebebiyle sona ermiş olsa bile hem kusurlu hem de kusursuz nişanlı diğer tarafa vermiş olduğu hediye isteme hakkına sahip olduğunu vurgulamak gerekmektedir⁸⁷.

1.7.2.2. Ölüm Neticesinde Nişanlanmanın Sona Ermesi

Nişanlılardan birinin ya da her ikisinin ölümü söz konusu olursa; tarafların iradesi dışında nişan akdi kendiliğinden sona erer⁸⁸. Nişanlılık kişiye sıkı sıkıya bağlı işlemlerden olduğundan; ölüm neticesinde nişanlılığa ilişkin haklar mirasçılara geçmeyeceği gibi 3. bir kişiye de devredilmesi mümkün değildir⁸⁹.

Ölüm neticesinde nişanlanmanın sona ermesi halinde; hediyelerin iadesi⁹⁰ talebi sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre mümkün olsa da; ölüm durumunda kusura dayalı bir haksız neden olmadığından maddi ve manevi tazminat isteme imkânı söz konusu değildir⁹¹.

Alman İmparatorluk Mahkemesi 1897 tarihli bir kararına göre; intihar ederek ölen kişinin kendi kusuru ile nişanı sona erdirdiği, dolayısıyla taraflar arasında evlenmenin bu

⁸⁵ Zevkliler/ Cumahoğlu/ Acabey, 53.

⁸⁶ Zeytin Çağrı, Gözde, “Nişanlılığın Sona Ermesinin Hukuki Sonuçlarından Hediyelerin Geri Verilmesi”, Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:10, S:1, Temmuz 2022, 90 vd.; Dural/ Ögüz/Gümüş, 28; Güllüoğlu, 55 vd.

⁸⁷ Altunkaya, 230; Zeytin Çağrı, 89-90; Dural/ Ögüz/Gümüş, 44-46.

⁸⁸ Altunkaya, 221; Zeytin Çağrı, 90-91; Özen Arslan, 8-9; Güllüoğlu, 59; Alp Shin, 37; Zevkliler/ Cumahoğlu/ Acabey, 54.

⁸⁹ Güllüoğlu, 59; Öztan, 72; Dural/ Ögüz/Gümüş, 28-29.

⁹⁰ Zeytin Çağrı, 91; Güllüoğlu, 59; Abik, Yıldız; “Nişanlanma ve Nişanlılık”, C. 54, S.2, AÜHFD, 2005, 109-110. (<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/628370>, Erişim Tarihi: 11/07/2023).

⁹¹ Güllüoğlu, 59; Koç, 74.

nedenle imkânsız hale gelmesi nedeniyle ölenin ailesinin tazminat ödemesi gerektiğine hükmettiği anlaşılmaktadır⁹².

Ayrıca nişanlanma akdi; evlilik yapılacağına dair bir inançla yapılması nedeniyle nişanlılardan birinin ölmesi halinde, sağ kalan nişanlı TBK 53. maddeye⁹³ dayanarak destekten yoksun kalma tazminatı talep etme hakkına sahiptir⁹⁴. Her ne kadar sağ kalan nişanlının destekten yoksun kalma tazminatı talep etme hakkı mevcut olsa da emsal Yargı içtihatlarına göre işbu tazminatı talep edebilmek için, sadece nişanlı olmak yeterli olmayıp bir takım şartların da mevcut olması gerektiği görülmektedir. **Emsal Yargı İçtihatlarını inceleyecek olursak;**

Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 26. Hukuk Dairesi'nin⁹⁵ kararında belirttiği üzere; nişanlının destekten yoksun kalma tazminatına hak kazanabilmesi için birtakım şartları

⁹² Akbaş, Eren; Nişanın Bozulması Ve Hukuki Sonuçları, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yalova, 2021, 33.

⁹³ Bkz. TBK m. 53 gereğince; "Ölüm hâlinde uğranılan zararlar özellikle şunlardır:

1. Cenaze giderleri.

2. Ölüm hemen gerçekleşmemişse tedavi giderleri ile çalışma gücünün azalmasından ya da yitirilmesinden doğan kayıplar.

3. Ölenin desteğinden yoksun kalan kişilerin bu sebeple uğradıkları kayıplar."

⁹⁴ Dural/ Ögüz/Gümüş, 27; Güllüoğlu, 59-60; Öztan, 72; Zevkililer/ Cumalıoğlu/ Acabey, 53.

⁹⁵ Bkz. Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 26. Hukuk Dairesi'nin 31.03.2023 tarih, 2020/1731 E., 2023/219 K. sayılı ilamına göre;

"...Dava konusu olayda davacı, müteveffa Özlem T. ile nişanlı olduğunu iddia etmiş, iddiasının ispatına ilişkin olarak nişan fotoğrafı sunmuş ve tanık deliline dayanmıştır. Talimatla dinlenen davacı tanıkları, davacıyı tanımadıklarını, müteveffayı köylüleri olmaları sebebiyle tanıdıklarını, müteveffanın sağlığında nişanlı olduğunu, kaza olmasaydı kısa bir süre sonra düğününün olacağını, müteveffanın ev kızı olduğunu, herhangi bir işle meşguliyeti olmadığını, ortaokul mezunu olduğunu, geliri olmadığını ifade etmişlerdir. Müteveffa hakkında yapılan kolluk araştırmasına göre kazadan önce müteveffanın ailesi ile birlikte aynı evde yaşadığı, davacı ile nişanlı oldukları anlaşılmıştır.

Dosya kapsamına göre davacının, müteveffa Özlem T. ile nişanlı oldukları ispat edilmiş ise de; müteveffanın ev kızı olduğu, ailesi ile birlikte köyde yaşadıkları, herhangi bir işle meşgul olmadığı, gelirinin bulunmadığı, ortaokul mezunu olduğu, davacı ile destek arasında maddi yönden fiili ve düzenli bir bakım ilişkisinin bulunduğu ispat edilemediği gibi, ölüm meydana gelmeseydi tarafların evleneceği ve müteveffanın eş olarak davacıya sürekli, eylemli ve düzenli şekilde bakmasının kuvvetle muhtemel olduğu hususunun da ispatlanmadığı, müteveffa ile sadece nişanlı konumunda olmanın davacıya destek tazminatı talep etme hakkı vermediği, nişanlılık evlilikten önceki fiili durumu ifade ettiğinden bu dönemde nişanlıların birbirlerine karşı nafaka yükümlüğü yahut başka bir bakım ve gözetim mükellefiyeti olmadığı, ölen ile davacı nişanlısı arasında maddi yönden düzenli ve eylemli bir yardımın varlığının bulunduğu ispatlanmadığı, davacının da devamlı ve gerçek bir ihtiyacı olduğunun kanıtlanmadığı, destek tazminatının, fiili ve sürekli olarak bakımdan yoksun kalınması halinde takdir edilen bir tazminat olduğu, davacı nişanlının, desteğin ölüm tarihi itibarı ile destek tazminatını gerektiren bir kazanç kaybı bulunduğu, devamlı ve gerçek bir ihtiyacı olduğuna ilişkin olarak delil sunulmadığı gibi bu hususun ispatına yönelik delilleri bulunduğu da iddia edilmediği, genel olarak bakım ihtiyacının, sosyal düzeye uygun olan yaşamın devamını sağlamak için gerekli olanaklardan yoksun kalmayı ifade ettiği, bir başka anlatımla eğer ölenin eylemli olarak baktığı davacı, ölüm yüzünden bu bakımın sağladığı yaşama düzeyinin altına düşmüş olursa, ihtiyaç bulunma koşulunun gerçekleşmiş sayılacağı, burada önemli olanın, davacının ve ailesinin temsil ettiği sosyal ve ekonomik düzeye göre normal karşılanan giderler olduğu, hangi nedene dayanırsa dayansın, desteğini yitiren kişinin ölümden önceki yaşam düzeyini sürdürebilme olanağına sahip olması halinde ise destekten yoksunluk zararından söz edilemeyeceği, somut olayda davacının müteveffanın sağlığında kendisine eylemli olarak baktığını yada ölüm olmasaydı ileride fiilen, düzenli, devamlı bakacağını, ölüm nedeniyle bu bakımın sağladığı yaşama düzeyinin altına düştüğünü, gerçek ve devamlı bir ihtiyacı olduğunu, müteveffanın ölümünden önceki yaşam düzeyini sürdürebilme olanağına sahip olmadığını somut şekilde ispatlayamadığının (kabule göre de uyaptan alınan nüfus aile kayıt tablosundan davacının 25.03.2017 tarihinde bir başkası ile evlendiğinin) anlaşılmasına göre davacı için destekten yoksun kalma

ispatlaması gerekmektedir. Bu doğrultuda davacı nişanlının; destek ile arasında maddi yönden fiili ve düzenli bir bakım ilişkisinin bulunduğunu, ölüm meydana gelmeseydi tarafların evleneceğini ve müteveffanın eş olarak davacıya sürekli, eylemli ve düzenli şekilde bakmasının kuvvetle muhtemel olduğu hususunu ispatlaması gerekecektir. Dolayısıyla davacı nişanlının, müteveffa ile sadece nişanlı konumunda olmasının davacıya destek tazminatı talep etme hakkı vermeyeceği, nişanlılık kurumu evlilikten önceki fiili durumu ifade ettiğinden, bu dönemde nişanlıların birbirlerine karşı nafaka yükümlüğü yahut başka bir bakım ve gözetim mükellefiyeti olmadığından, ölen ile davacı nişanlı arasında maddi yönden düzenli ve eylemli bir yardımın varlığının bulunduğu ispatlanması gerekecektir. Dolayısıyla destek tazminatının, fiili ve sürekli olarak bakımdan yoksun kalınması halinde takdir edilen bir tazminat olması sebebiyle, davacı nişanlının, desteğin ölüm tarihi itibari ile destek tazminatını gerektiren bir kazanç kaybı bulunduğunu, desteğe devamlı ve gerçek bir ihtiyacı olduğunun özellikle ispatlanmasının arandığını görmekteyiz.

Destekten yoksun kalma tazminatına ilişkin **emsal bir Yargıtay kararının**⁹⁶ incelenmesi neticesinde; davacı nişanlının, destek ile nişanlılık yahut nişanlılık öncesi döneme dair yoksun kaldığı zararın tazmini değil, evlilik sonrası döneme ait olarak destekten yoksun kaldığını iddia etmesi üzerine açılan davada; davacı nişanlının, desteğin ölüm tarihi itibari ile destek tazminatını gerektiren bir kazanç kaybının olmadığı kanaatine varıldığı anlaşılmıştır.

Nitekim yukarıda emsal gösterilen Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 26. Hukuk Dairesi'nin ilamıyla aynı doğrultuda olan söz konusu Yargıtay 4. Hukuk Dairesi'nin ilamında

tazminatı şartları somut olayda bulunmadığından buna yönelik talebin reddine karar verilmesi gerektiği gibi, ayrıca davacının nişanlısı olan müteveffanın cenaze ve defin giderinin kendisi tarafından karşılandığına dair herhangi bir belge yada bilgi sunulmadığı, bu hususun davacı tarafça ispatlanmadığı, cenaze defin giderinin müteveffanın kendi ailesi tarafından karşılanmasının hayatın olağan akışına daha uygun bulunmakla davacının cenaze defin gideri de talep edemeyeceği gözetilerek davalı Axa sigorta şirketi aleyhinde açılan davanın reddine karar verilmesi gerekirken, yazılı olduğu gibi davanın kabulüne karar verilmesi doğru görülmediğinden asıl dosya davalısı Axa Sigorta A.Ş. vekilinin istinaf başvurusunun kabulü ile yerel mahkeme kararının HMK'nın 353/1-b-2 maddesi gereğince kaldırılması ve düzeltilerek yeniden esas hakkında karar verilmesi gerekmiş ve aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur” şeklinde karar verildiği görülmektedir.

96 **Bkz. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi'nin 29.09.2011 T., 2010/8484 E., 2011/9785 K. sayılı ilamı.** (<https://karararama.yargitay.gov.tr/index>, Erişim Tarihi: 20/08/2024);

“...Destekten yoksun kalma tazminatı hükmolunabilmesinin asgari şartı; destekten yoksun kalmadır. Desteğin ölümü yüzünden kendisine bakılan kimsenin bu bakımdan kısmen veya tamamen yoksun kalması lazımdır. Bu yoksun kalma maddi bir zararı ifade eder. Nişanlılık evlilikten önceki fiili hali ifade eder. Bu dönemde nişanlıların birbirlerine karşı nafaka yükümlüğü yahut başka bir bakım ve gözetim mükellefiyeti yoktur. Kaldı ki destek tazminatı, fiili ve sürekli bakımdan yoksun kalınması halinde takdir edilen bir tazminattır. Somut olayda davacı nişanlı, destek ile nişanlılık yahut nişanlılık öncesi döneme dair yoksun kaldığı zararın tazmini değil, evlilik sonrası döneme ait olarak destekten yoksun kaldığını iddia etmiştir. Buna göre davacı nişanlının, desteğin ölüm tarihi itibari ile destek tazminatını gerektiren bir kazanç kaybı yoktur.

Yukarıda açıklanan nedenlerle desteğin nişanlısı davacının destek tazminatı talebinin reddine karar verilmesi gerekir iken kabulüne karar verilmesi doğru bulunmamış, temyiz olunan kararın bu yönden bozulması gerekmektedir.” şeklinde karar verildiği görülmektedir.

da; sadece nişanlanmış olmanın destekten yoksun kalma tazminatının hükmedilmesi için yeterli olmadığı belirtilerek; yargılamaya konu somut olayda, davacı nişanlının, destek ile nişanlılık yahut nişanlılık öncesi döneme dair yoksun kaldığı zararın tazminini değil, evlilik sonrası döneme ait olarak destekten yoksun kaldığına dair talepleri neticesinde yapılan incelemede davacı nişanlının, desteğin ölüm tarihi itibari ile destek tazminatını gerektiren bir kazanç kaybı olmadığı gerekçesiyle destekten yoksun kalma tazminatının reddine dair karar verilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

1.7.2.3. Gaiplik Neticesinde Nişanlanmanın Sona Ermesi

Gaiplik kurumu; Türk Medeni Kanunu’nun 32-35. maddeleri arasında düzenleme alanı bulmuştur. Türk Medeni Kanunu m. 32. Hükmüne göre; “*Ölüm tehlikesi içinde kaybolan veya kendisinden uzun zamandan beri haber alınamayan bir kimsenin ölümü hakkında kuvvetli olasılık varsa, hakları bu ölüme bağlı olanların başvurusu üzerine mahkeme bu kişinin gaipliğine karar verebilir.*” şeklinde düzenlemeye yer verilmiştir. Madde metninden de anlaşılacağı üzere gaiplik kararı için Mahkeme kararının arandığı görülmektedir⁹⁷.

Türk Medeni Kanunu’nun m. 45. hükmü gereğince; gaiplik kararı, hâkimin bildirmesi üzerine ölüm kütüğüne kaydedilmektedir. Nüfus Hizmetleri Kanunu’nun 34. maddesi ile; Mahkemenin söz konusu bildirim on gün içinde o yerin nüfus müdürlüğüne yapması gerektiği ve nüfus müdürlüğünün de bu bildirimin üzerine gaiplik kararını aile kütüğüne tescil etmesi gerektiği hususu hüküm altına alınmıştır. Ölüm kütüğüne yapılan kaydın açıklayıcı nitelikte olduğunu söylememiz mümkündür⁹⁸.

Gaiplik hususunda Türk Medeni Kanunu’nda ayrıntılı düzenleme mevcut değilse de gaiplik kararı ile ölüme bağlı sonuçların bir kısmı uygulama alanı bulmaktadır⁹⁹.

Gaiplik kararının verilmesiyle; evlenmenin gerçekleşmesi durumu, imkânsız hale geldiğinden; gaiplik halinde nişanlılık durumu sona ermektedir¹⁰⁰.

Kanun koyucu Türk Medeni Kanunu m. 131 hükmü ile evli kişiye gaip olanla evliliğini feshedip etmeme konusunda bir hak sağladığı görülmektedir¹⁰¹. Nişanlılıkta ise gaiplik kararı ile nişanın kendiliğinden ortadan kalkıp- kalkmayacağı ya da evliliğe ilişkin bu

⁹⁷ **Abik**, Yıldız, “*Gaipliğin Nişanlılık Üzerindeki Etkisi*”, AÜHFD, C. 54, S. 2, 2005, 153, (<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/628369>, Erişim Tarihi: 12/07/2023); **Kocayusufpaşaoğlu / Hatemi / Serozan / Arpacı**, Borçlar Hukuku Genel Bölüm, C: I, (2010 Tarihli 5. Bası’dan 6. Tıpkı Bası), İstanbul, 2014, 693 vd.; **Akbaş**, 34; **Doğan**, 199-238.

⁹⁸ **Tokat**, 547; **Birsan**, Kemaleddin, Medenî Hukuk Dersleri, Umumî Esaslar – Şahsın Hukuku – Aile Hukuku, İstanbul 1954, 180; **Tarakcıoğlu**, İhsan, Türk Medenî Hukuku, Genel Esaslar - Başlangıç Maddeleri - Şahsın Hukuku - Aile Hukuku, Ankara 1978, 127; **Abik**, “*Gaipliğin Nişanlılık Üzerindeki Etkisi*”, 163.

⁹⁹ **Akbaş**, 34.

¹⁰⁰ **Öztan**, 72; **Dural/ Ögüz/Gümüş**, 29; **Güllüoğlu**, 62 vd.; **Zevkliler/ Cumalıoğlu/ Acabey**, 54.

¹⁰¹ **Abik**, “*Gaipliğin Nişanlılık Üzerindeki Etkisi*”, 164; **Akbaş**, 34.

düzenlemenin kıyas yoluyla nişanlanmaya uygulanıp- uygulanmayacağı hususunda farklı görüşler mevcuttur.

Doktrindeki bir görüşe göre gaiplik kararının kesinleştiği anda nişanlılığın mahkeme kararına gerek olmaksızın kendiliğinden sona ereceği savunulmaktadır¹⁰². Söz konusu görüşe göre Türk Medeni Kanunu’nun m. 35/2 hükmü gereğince; “*Gaiplik kararı ölüm tehlikesinin gerçekleştiği veya son haberin alındığı günden başlayarak hüküm doğurur.*” hükmü de dikkate alınarak nişanlanmanın sona ermesinin geriye etki etmesinin sebebi; gaiplik kararının da son haber alma ya da ölüm tehlikesi içinde kaybolma anından itibaren geçerli olmasından kaynaklandığı vurgulanmaktadır. Dolayısıyla nişanlılardan biri hakkında “ölüm karinesine” (Türk Medeni Kanunu m. 31) veya “gaiplik karinesine” (Türk Medeni Kanunu.m. 32) dayanılarak karar alınması halinde; bu karineler ölüme benzer bir halin varlığını kabul ettiklerinden, nişanlılığı sona erdireceği savunulmaktadır¹⁰³.

Diğer bir görüşe göre de nişanlılardan birinin gaipliğine karar verilmesi nişanın sona ermesini kesin şekilde belirlemez¹⁰⁴. Bu görüşte; nişanlılığı sona erdirecek bir irade açıklaması aranmaktadır¹⁰⁵. Dolayısıyla bu görüş doğrultusunda nişanlılardan birinin gaipliği hâlinde diğer nişanlının iradesine üstünlük tanınması gerektiği vurgulanarak gaibin nişanlısının nişanlılığını sürdürüp sürdürmemekte serbest olduğu kabul edilmektedir. Şayet gaibin nişanlısı, nişanlılığı sona erdirmek istiyorsa, buna ilişkin bir irade açıklamasında bulunması aranmaktadır; aksi durumda nişan akdinin devam ettiği sonucuna ulaşılabacaktır. Türk Medeni Kanunu’nun m. 131 hükmünde yer alan gaibin evliliğini sona erdirmesi durumunda; gaibin eşine tanınan evliliği feshetmek için mahkemeye başvurma hakkının gaibin nişanlanmasında da kıyasen uygulanması gerektiği savunulmakta olup; böyle bir durumda gaiplikte de, gaibin nişanlısı haklı nedenle nişanı bozmadıkça nişan akdinin kendiliğinden sona ermeyeceği; başka bir ifadeyle gaipliğin, nişanı kendiliğinden sona erdiren bir sebep sayılmayacağı, gaibin nişanlısının iradesine önem verilerek, gaibin nişanlısının; nişanı haklı nedenle sona erdirmek istemesi halinde nişan akdinin sona ermesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Kanaatimizce; Türk Medeni Kanunu’nun 35/2 maddesi gereğince; “*Gaiplik kararı ölüm tehlikesinin gerçekleştiği veya son haberin alındığı günden başlayarak hüküm doğurur.*” hükmü uyarınca gaiplik kararının da son haber alma ya da ölüm tehlikesi içinde

¹⁰² Dural/ Ögüz/Gümüş, 29; Koç, 75; Altunkaya, 221; Tandoğan,17; Doğan, 214-215; Mortaş, Süleyman, Türk Medeni Kanununda Nişanlılığın Sona Ermesi ve Sonuçları, Hukuk, Ekonomi ve Siyasal Bilimler Aylık İnternet Dergisi, S. 139, 2016, s. 1-51, 7; Yılmaz, 69.

¹⁰³ Koç, 75.

¹⁰⁴ Köprülü/ Kaneti, 52; Abik, “Gaipliğin Nişanlılık Üzerindeki Etkisi”, 171.

¹⁰⁵ Köprülü/ Kaneti, 52; Abik, “Gaipliğin Nişanlılık Üzerindeki Etkisi”, 171.

kaybolma anından itibaren geçerli olması hususu dikkate alındığında; nişanlılardan biri hakkında “ölüm karinesine” (TMK. m. 31) veya “gaiplik karinesine” (TMK. m. 32) dayanılarak karar alınması halinde; bu karineler ölüme benzer bir halin varlığını kabul ettiklerinden, nişanlılığın kendiliğinden sona ermesi gerektiği kanaati hâsıl olmuştur.

1.7.2.4. Çifte Nişanlanma Nedeniyle Nişanlanmanın Sona Ermesi

Taraflar nişanlandıktan sonra; taraflardan birinin başka bir kadın ya da erkekle nişanlanmasını söz konusu olursa “çifte nişanlanma” durumu karşımıza çıkmış olur. Böyle bir durumda; doktrinde, aksi anlaşılmadığı takdirde; yeniden nişanlanan tarafın zımnen ilk nişandan vazgeçmiş olduğu; kanunun ifadesiyle ilk nişanı bozmuş olduğu savunulmaktadır¹⁰⁶. Bu durumda ikinci nişanlanmanın geçerli sayılacağı savunulmaktadır¹⁰⁷. Yani taraflardan biri, nişanlıyken söz konusu birinci nişanlanmayı sonlandırmak amaçlı olarak ikinci nişanlanmayı yapmış ise; bu durumda ilk nişanın, ikinci nişan ile bozulduğu; dolayısıyla aynı anda iki nişanlılık durumunun mevcut olmayacağı belirtilmektedir¹⁰⁸. Böyle bir durumun gerçekleşmesi halinde; tarafın ikinci yapılan nişanlanmayı ilk nişanlıya haber verme zorunluluğu olmayıp; ikinci nişanlanmanın birinci nişanlamayı bozmak amacı taşıması yeterli görülmektedir¹⁰⁹. Bu şekilde yapılan ikinci nişan ile ilk nişanı bozan taraf, nişanı bozmada haklı sebebe dayanıyorsa ve kusurlu değilse aleyhine tazminata da hükmedilemeyeceğini vurgulamak gerekir¹¹⁰.

Doktrinde kabul edilen bir başka görüşe¹¹¹ göre; bir kişinin aynı anda iki farklı kişi ile nişanlamasının, TBK madde 27 hükmüne¹¹² aykırı olacağından dolayı ikinci nişanın geçersiz sayılması gerektiği savunulmaktadır. Şayet kişinin aynı anda iki nişanı da yürütmek maksadı içerisinde ikinci nişanı yapması halinde; yapmış olduğu ikinci nişan, ahlak ve adaba aykırılıktan dolayı her halükarda geçersiz sayılacağı kaçınılmazdır¹¹³.

¹⁰⁶ Dural/ Ögüz/Gümüş, 22; Hatemi, 15; Güllüoğlu, 57-59; Alp Shin, 38; Velidedeoğlu, 30; Tekinay, 20; Yavuz, Nihat, Nafaka, Nişan ve Eşlerin Katkı Payı ile İlgili Davalar, Ankara, Turhan Kitabevi, B:1, 2008, 46; Yılmaz, 69; Akıntürk / Ateş, Türk Medeni Hukuku Aile Hukuku, 43.

¹⁰⁷ Yavuz, 46; Dural/ Ögüz/Gümüş, 22; Saymen, Ferit Hakkı/ Elbir, Halid Kemal, Türk Medeni Hukuku C.III- Aile Hukuku, İsmail Akgün Matbaası, B:2, İstanbul, 1960, 51.

¹⁰⁸ İnal, Tamer, Nişanlılığın Hukuki Niteliği, Terazi Hukuk Dergisi, C. 11, S.118, 2016, 119- 142, 133; Oğuzman, Kemal /Dural, Mustafa; Aile Hukuku. İstanbul, Filiz Kitabevi. 2001, 34 vd.; Saymen/ Elbir, 51; Ateş, 34-35.

¹⁰⁹ Külahçı, Şölen, KKTC Özel Hukuku C. 1 Aile Hukuku,(Türk Hukuku İle Karşılaştırılmalı), On iki levha Yayıncılık, İstanbul, 2020, 27; Oğuzman/Dural, 34 vd.

¹¹⁰ İnal, 133; Akbaş, 23.

¹¹¹ Köprülü/ Kaneti, 52; Feyzioğlu, 37.

¹¹² TBK madde 27 hükmüne göre; “Kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkânsız olan sözleşmeler kesin olarak hükümsüzdür.” şeklinde düzenleme mevcuttur.

¹¹³ Akbaş, 23; Feyzioğlu, 39 vd. ; Kılıçoğlu, 16 vd.

Çifte nişan hususunda bir başka görüşe¹¹⁴ göre ise; her iki nişanın da geçersiz olduğu savunulmaktadır. Bu görüşün gerekçesine bakılacak olursa; Bir kişinin içinde bulunduğu nişan ilişkisi sona ermeden yeniden nişanlanması halinde, ikinci nişanın ahlaka ve adaba aykırılık nedeniyle geçerli olmayacağıdır. Kişinin ikinci kere nişanlanmaya çalışmasıyla da ilk nişanın kurucu unsuru niteliğinde olan karşılıklı evlenme vaadi (TMK m. 118) ortadan kalkmış sayılacağı, yani başkasıyla nişanlanmaya çalışanın ilk nişanlısıyla evlenme iradesinin yok olmuş olacağı nedenleriyle ilk nişanın da geçersiz hale geleceği savunulmuştur.

Kanaatimizce; normal koşullarda geçerli bir nişan ilişkisi varken, kişinin ikinciye başka biriyle nişan akdi kurması durumunda, TBK madde 27 hükmü gereğince ahlaka aykırı olan bu durumun ikinci nişanı geçersiz kılacağı kaçınılmazdır. Ancak burada kişinin niyeti ya da iradesi önem arz etmektedir. Yapılan ikinci nişanın ilk nişanı sonlandırma amacı gütmesi halinde, ikinci nişanın geçerli bir nişan olduğunu, dolayısıyla söz konusu geçerli ikinci nişan neticesinde birinci nişanın sona ermiş olacağını söylemek mümkündür.

Nişanlıların ikisinin de başka 3. kişilerle nişanlanmaları halinde; her iki taraf da kendi iradeleriyle nişan akdini sona erdirmiş olacaklarından, sadakat yükümlülüğüne aykırı hareket eden her iki tarafın da birbirinden nişanın sona ermesinden doğan maddi tazminat talep etmeleri dürüstlük kuralına aykırı kabul edilmesi gerekmektedir¹¹⁵.

1.7.2.5. Bozucu Şartın Gerçekleşmesi

Bozucu şartı (infisahı şart); hükümlerini ve sonuçlarını doğurmakta olan hukuki bir işlemin sona ermesinin, gelecekteki belirsiz olayın gerçekleşmesine bağlanması olarak tanımlamak mümkündür¹¹⁶.

Evlenme bozucu şarta bağlanamasa da; nişanlılık bozucu şarta bağlı yapılabilen bir hukuki işlemdir¹¹⁷. Dolayısıyla bozucu şart gerçekleşmeden önce baştan itibaren geçerli bir nişan akdi mevcut olduğundan nişanlılığa ilişkin hükümler uygulanmaktadır¹¹⁸.

Nişan akdinin bozucu bir şarta bağlanması durumunda, kararlaştırılan şartın gerçekleşmesi halinde nişanlılık kendiliğinden sona erer¹¹⁹.

¹¹⁴ Akbaş, 91.

¹¹⁵ Güllüoğlu, 58-59.

¹¹⁶ Eren, Fikret, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, (Gözden Geçirilmiş 29. Baskı), Ankara, Yetkin Yayıncılık, 2024, 1312 vd.; Ayan, Mehmet, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayıncılık, B..11, Ankara, 2016, 146; Oğuzman, Kemal/Öz, Turgut, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt II, (Gözden Geçirilmiş 19. Bası), Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2024, 525; Kılıçoğlu, Ahmet M., Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Gözden Geçirilmiş-Güncelleştirilmiş 28. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 2024, 786-787.; Akbaş, 36.

¹¹⁷ Ayan, 144.

¹¹⁸ Öztan, 55; Dural/ Ögüz/Gümüş, 28-29.

¹¹⁹ Erdem / Makaracı Başak, 36; Dural/ Ögüz/Gümüş, 29; Zevkliler/ Cumalıoğlu/ Acabey, 54; Yılmaz, 69.

Doktrinde bozucu şartın gerçekleşmesiyle birlikte yalnızca hediyeilerin iadesinin mümkün olduğu; tarafların başka bir talep hakkının doğmayacağı savunulduğu görülmektedir¹²⁰.

Nişanlanma bozucu şarta bağlı yapılabilirse da söz konusu bozucu şartın tarafların iradelerine bağlı olmaması gerekir; aksi halde böyle bir durum nişanın iki tarafça bozulabilme durumuna ve hakkına aykırılık teşkil edeceği gibi, bozucu şartın gerçekleşmesi sebebiyle tazminat ödemedi nişanı bozmak isteyen tarafa da kanunu dolanarak nişanı bozma hakkı verebilmektedir¹²¹.

Türk Borçlar Kanununun 173. maddesi gereğince; *“Sona ermesi önceden gerçekleşip gerçekleşmeyeceği bilinmeyen bir olguya bırakılan sözleşme, bozucu koşula bağlanmış olur.”* hükmü iradi bozucu şartın geçerliliğine engel teşkil edeceğinden; iradi bozucu şartın taraflardan birinin kötü niyetli biçimde bu şartın gerçekleşmesine sebep olması halinden geçerli olmayacağı doktrinde kabul edilmiştir¹²². Dolayısıyla iradi bozucu şarta bağlı nişanın, batıl olmayıp geçerli olduğu; sadece taraflar arasında konulmuş bu şartın geçersiz olduğu savunulmaktadır¹²³. Bu görüşe göre; nişanlanan taraflardan herhangi biri geçerli olmayan bozucu şarta bağlı olarak nişanın sona erdiğini ileri sürmesi halinde; diğer taraf nişanı kusurlu olarak bozmuş sayılacağından; nişanı bozan tarafın Türk Medeni Kanunu m. 120-121 gereği tazminat sorumluluğunun doğacağı söylenmesi mümkündür¹²⁴.

1.7.2.6. Kesin Evlenme Engelinin Ortaya Çıkması

Türk Medeni Kanunu’nda evlenme engelleri; 129., 130. ve 133. maddelerinde düzenlenmiştir. Bu madde düzenlemelerine göre evlenme engelleri;

- ❖ Hısımlık
- ❖ Önceki Evlilik
- ❖ Akıl hastalığıdır.

Evlenme ehliyeti ise; Türk Medeni Kanunu m. 124-128. arasında düzenleme alanı bulunduğunu görmekteyiz. Bu madde düzenlemelerine göre evlenme ehliyeti;

- ❖ Yaş şartının gerçekleşmiş olması
- ❖ Ayırt etme gücüne sahip olunması
- ❖ Küçük veya kısıtlılar yönünden yasal temsilcinin onayının gerekli olması.

¹²⁰ Dural/ Öğüz/Gümüş, 29.

¹²¹ Akipek Öcal, Şebnem / Özdemir, Hayrunnisa, Aile Hukuku, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2024, 4; Öztan, 55-56; Akbaş, 36-37.

¹²² Kılıçoğlu, 18 vd.; Akbaş, 37.

¹²³ Akbaş, 37.

¹²⁴ Akbaş, 37.

Evlenme ehliyetinin bulunmaması veya evlenme engellerinden birinin varlığı, evliliğin gerçekleşmesini engeller¹²⁵. Nişanlanmada tarafların birbirine karşı evlenme vaadinde bulunduğu dikkate alındığında, herhangi bir evlenme engelini ortaya çıkması durumunda bu vaadin ifasının mümkün olmayacağı açıktır¹²⁶. Bu nedenle, böyle bir durumda nişanlanmanın kendiliğinden sona ereceği doktrinde savunulmaktadır¹²⁷.

1.7.2.7. İmkânsızlık Durumunun Meydana Gelmesi

Nişanlıların evlenmesini imkânsız hale sokan bir durumun ortaya çıkması halinde nişanlılığın kendiliğinden son bulacağı kaçınılmazdır¹²⁸.

Türk Hukuk Sistemimize göre evlenme gibi nişanlanma da ayrı cinsten kişilerin yaptıkları hukuki bir işlem olarak kabul edilmektedir¹²⁹. Bu doğrultuda aynı cinsteki kişilerin evlenmesi gibi nişanlanmasının da mümkün olmadığını söylemek yerinde olacaktır¹³⁰. Ayrı cinsten iki kişinin nişanlanmasından sonra Türk Medeni Kanunu m. 40 gereğince taraflardan birinin cinsiyetini değiştirmesi durumunda ya da nişanlılardan birinin diğerini evlat edinmesi gibi durumlarda nişan kendiliğinden sona erecek olup; böyle bir durumda nişan akdinin kesin olarak hükümsüz olduğu doktrinde vurgulanmaktadır¹³¹. Böyle bir durumun gerçekleşmesi halinde nişanlılık ilişkisi hiç doğmadığı için, sona ermesi de gündeme gelmeyecektir¹³². Bu doğrultuda geçerli bir nişan ilişkisi söz konusu olmadığından tarafların birbirlerine aldıkları hediyelerin iadesinin ancak genel hükümlere göre talep edilebileceği bilinmektedir¹³³.

1.7.2.8. Nişanlıların Anlaşması ya da Tek Taraflı Olarak Nişanlanmanın Sona Ermesi Durumu

Nişanlanma akdiyle tarafların ileride evleneceklerine dair sözleşme yapılmış olsa da; nişanlanma, illa ki evlenmeyle sonuçlanmayabilir. Tarafların karşılıklı iradeleriyle ya da taraflardan birinin nişanlanma akdini sona erdirmeye iradesi neticesinde nişanlanmanın sona ermesi mümkündür. Ancak haklı neden olmaksızın nişanı bozan tarafın, Türk Medeni

¹²⁵ Güllüoğlu, 63-64.

¹²⁶ Özen Arslan, 13; Kılıçoğlu, 20.

¹²⁷ Akipek Öcal/ Özdemir, 54-55; Dural/ Ögüz/Gümüş, 29-30; Zeytin Çağrı, 91-92; Abik, “Nişanlanma ve Nişanlılık”, 97.

¹²⁸ Alp Shin, 39.

¹²⁹ Ceylan, Ebru, “Türk ve İsviçre Hukukunda Evliliğin Şartları ile İlgili Değerlendirmeler”, İKÜHFD, C:20, S:1, 2021, 7; Dural/ Ögüz/Gümüş, 15; Öztan, 27; Güllüoğlu, 64.

¹³⁰ Ceylan, 30; Yılmaz, 70, Dural/ Ögüz/Gümüş, 29-30.

¹³¹ Dural/ Ögüz/Gümüş, 29-30; Öztan, 73; Güllüoğlu, 64; Köprülü/ Kaneti, 53.

¹³² Koç, 76.

¹³³ Özen Arslan, 13.

Kanunu'nun 120 ve 121. maddeleri gereğince diğer nişanlıya tazminat ödemesi durumu söz konusu olabilmektedir¹³⁴.

Nişan akdinin sona ermesine yönelik yapılan anlaşma; nişanlanma sözleşmesi gibi herhangi bir şekil şartına tabi değildir¹³⁵. Ayrıca nişan akdinin sona erdirilmesi hakkı kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardan olup; nişanı bozmak isteyen kişi küçük ya da kısıtlı olsa da, ayırt etme gücüne sahip olması halinde yasal temsilcinin onayı ile nişanlanmış olsalar bile, nişan akdinin bozulmasında onaya gerek olmaksızın nişanı tek başına bozabilme hakkı mevcuttur¹³⁶. Nişanlıların; nişanın sona erdirilmesine ilişkin beyanları bozucu yenilik doğuran bir işlem olarak adlandırılmaktadır¹³⁷.

Tarafların birlikte anlaşarak nişanlanma sürecini sona erdirmeleri halinde; maddi ve manevi tazminat talebini gerektirir herhangi bir durum söz konusu değilse söz konusu tazminatların talep edilmesi mümkün olmayacaktır¹³⁸. Ancak tarafların birbirlerine verdikleri hediyelerin iadesini talep etme imkânları mevcuttur¹³⁹.

1.7.2.9. İrade Bozukluğu Halleri

Sözleşmenin yapılması sırasında taraflardan birinin iradesinde oluşma ya da beyan edilme anında meydana gelen sakatlıklar irade bozukluğu olarak tanımlanmaktadır¹⁴⁰.

İrade bozukluğu halleri Türk Borçlar Kanunu'nda; yanıltma (TBK m. 30 vd.), aldatma (TBK m. 36), korkutma (TBK m. 37) şeklinde sıralanmaktadır.

Sözleşmelerin geçerli şekilde kurulabilmesi için karşılıklı ve birbirine uygun irade açıklamasının mevcut olması gerektiğinden; bir tarafın iradesi ve beyanı arasında uyumsuzluk durumunu yaratan yanıltma, aldatma ve korkutma hallerinde geçerli bir akdin kurulması engellenmiş olacaktır¹⁴¹.

Nişanlanmada tarafların evleneceklerine yönelik karşılıklı ve uyumlu irade beyanları arandığından; tarafların söz konusu iradelerinin sakatlanması halinde iradesi sakatlanan nişanlının tek taraflı irade beyanıyla nişan akdi sona erecektir¹⁴².

Türk Medeni Kanununda irade bozukluğu halleri özel olarak düzenlenmemişse Türk Borçlar Kanununun 30 vd. maddelerinin kıyasen uygulanması mümkündür¹⁴³.

¹³⁴ Yılmaz, 71; Saymen/Elbir, 55; Köprülü/ Kaneti, 57; Dural/ Ögüz/Gümüş, 29.

¹³⁵ Saymen/Elbir, 55; Velidedeoğlu, 30.

¹³⁶ Saymen/Elbir, 55; Velidedeoğlu, 31; Alp Shin, 39-40; Köprülü/ Kaneti, 54; Zevkliler/ Cumahoğlu/ Acabey, 54; Yılmaz, 70-71.

¹³⁷ Kılıçoğlu, 23; Akbaş, 32.

¹³⁸ Güllüoğlu, 64-65.

¹³⁹ Dural/ Ögüz/Gümüş, 28-29; Öztan, 74; Kılıçoğlu, 22.

¹⁴⁰ Eren, 422 vd.; Kılıçoğlu, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 200 vd.; Kocayusufpaşaoğlu / Hatemi / Serozan / Arpacı, 342 vd.

¹⁴¹ Kılıçoğlu, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 200 vd.

¹⁴² Velidedeoğlu, 30; Özen Arslan, 15.

Nişanlanma akdi kurulurken, nişanlılardan birinin iradesinin hata, hile veya ikrah nedeniyle fesada uğraması durumunda, hata ve hilenin öğrenildiği, ikrahın da ortadan kalktığı andan itibaren vakit geçirilmeden tek taraflı bir irade beyanı ile karşı tarafa bildirilmesi neticesinde nişan ilişkisi sona erecektir¹⁴⁴. Dolayısıyla TBK' nın 39. maddesinde; yanılma, aldatma ya da korkutulma sonucunda sözleşme yapan tarafa bu durumun ortadan kalkmasına müteakip sözleşmenin iptali için bir senelik hak düşürücü süre düzenlenmişse de; nişan akdinin yanılma, aldatma ya da korkutulma sonucunda yapılması neticesinde nişan ilişkisinin bozulması için doktrinde böyle bir sürenin uygulanamayacağı; en makul sürede diğer nişanlıya söz konusu irade sakatlığı halinin bildirilmesi gerektiği savunulmaktadır¹⁴⁵.

¹⁴³ **Özen Arslan**, 15; **Kılıçoğlu**, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 200 vd.

¹⁴⁴ **Akıntürk**, 41; **Tekinay**, 20; **Öztan**, 75; **Ateş**, 35.

¹⁴⁵ **Dural/ Ögüz/Gümüş**, 23; **Tekinay**, 20; **Akıntürk / Ateş**, Türk Medeni Hukuku Aile Hukuku, 39; **Öztan**, 28 vd.

İKİNCİ BÖLÜM

NİŞANLANMANIN SONA ERMESİNDEN DOĞAN TAZMİNATLAR

2.1. Genel Olarak

Nişanlanmanın sona ermesi durumunda, şartların oluşması halinde nişanlılar arasında tazminat sorumluluğu ve hediyelerin geri verilmesine dair yükümlülükler gündeme gelebilir.

Tazminat sorumluluğunun doğabilmesi için, nişanlanmanın haklı bir nedene dayanmaksızın sona erdirilmiş olması, zararın varlığı ve bu durumun kusurdan kaynaklanması gerekmektedir. Bu nedenle, öncelikle "haklı sebep" kavramı ele alınmış, ardından zarar ve kusur unsurları detaylı olarak incelenmiştir.

Tezimiz, "Nişanlanmanın Sona Ermesinden Doğan Tazminat ve Hukuki Sonuçlar" konusuyla sınırlandırılmış olup, bu kapsamda nişanlanmanın sona ermesinden kaynaklanan maddi ve manevi tazminat ile hukuki sonuçlar üzerinde durulmuş ve bu hususlar detaylı bir şekilde değerlendirilmiştir.

2.2. Nişanlanmanın Sona Ermesinde Haklı Neden Kavramı

Nişan akdiyle hedeflenen, tarafların birbirleriyle evlenerek nişanlılık sürecini tamamlamalarıdır. Ancak, bazen haklı nedenlerin ortaya çıkması nedeniyle nişan akdi katlanılamaz bir durum alabilir ve bu durumda nişan akdinden dönülmesi mümkün hale gelebilir.

Haklı nedenin varlığı kadar haklı nedenin geçerliliği hususu da önemli olup; haklı nedenin geçerliliği noktasında “dürüstlük kuralına” göre değerlendirme yapılması söz konusudur¹⁴⁶. Dolayısıyla her somut olay kendi içerisinde farklılık arz ettiğinden hâkim takdir yetkisini kullanırken her somut olayı dürüstlük kuralı çerçevesinde kullanması gerektiği kaçınılmazdır¹⁴⁷.

Nişan akdi devam ederken, nişanlıların ileride evlenmeye yönelik inancının makul ölçüler kapsamında sarsılabileceğinin kabul edilebileceği durumunun söz konusu olması halinde haklı nedenin var olduğunu söylemek mümkündür¹⁴⁸.

Ayrıca haklı nedenin varlığı hususunda kusur şartı aranmamaktadır¹⁴⁹. Kusur şartı tazminat açısından önem arz etmektedir. Dolayısıyla nişanlılardan sadece birinin veya her ikisinin kendi kusurları olmaksızın haklı nedenin ortaya çıkması halinde; her iki taraf da tek

¹⁴⁶ Güllüoğlu, 69; Abik, “Nişanlanma ve Nişanlılık”, 101.

¹⁴⁷ Öztan, 77; Dural/ Ögüz/Gümüş, 32.

¹⁴⁸ Abik, “Nişanlanma ve Nişanlılık”, 100.

¹⁴⁹ Abik, “Nişanlanma ve Nişanlılık”, 100.

tarafli bir şekilde nişan akdinden dönebilir ve diğ er tarafa da tazminat ödemek durumunda kalmaz¹⁵⁰. Ancak nişan akdinin bozulmasına sebep olan haklı nedenin, nişanlılardan birinin kusuruyla ortaya çıkması halinde; hem karşı taraf hem de kusuru ile haklı nedeni yaratan nişanlı bu haklı nedene dayanarak nişanı bozabilme hakkına sahiptir¹⁵¹. Bu doğrultuda her iki durumda da, yani nişanı kim bozarsa bozsun, kusuru ile haklı nedeni yaratan kişinin daima tazminat ödeme durumunun söz konusu olacağını belirtmek gerekir¹⁵².

Haklı neden konusunda değ inilmesi gereken bir diğ er husus; haklı nedene sebebiyet verenin kim oldu ğ u durumudur. Haklı nedenin mutlaka nişanlılar tarafından gerç ekleş mesi gerekmez. Nişanlıların kusuruna dayanmayan durumlarda da nişan akdinin bozulması haklı neden oluşturabilir¹⁵³. Ö rnek verecek olursak; nişanlılardan birinin yakınının diğ er nişanlıya karşı yaptı ğ ı hareketlerle nişanlılık durumunu çekilmez hale getirmesi nişan akdinin sona erdirilmesinde haklı neden olarak görülebilir.

Türk Medeni Kanununda haklı neden sayılabilecek hususlar açık bir şekilde düzenlenmese de Yargıtay kararlarında ve literatürde sayılan haklı nedenleri aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür¹⁵⁴;

- Nişanlılık devam ederken sadakatli davranmama,
- Evlenme akdinin geciktirilmesi,
- Evlenmeye engel bir ş iddetin varlığı,
- Evlenmeye engel nitelikte hısımlık,
- Evlenmeye engel derecede akıl hastalığı ya da ayırt etme gücünün sürekli kaybı,
- Başka biriyle evli olmak,
- Başka biriyle nişanlanmak ya da evlenmek,
- Yanılma/aldatma/korkutma hallerinden birinin varlığı,
- Haklı nedene dayanmayan kusurlu davranışlar,
- Her iki tarafın kusurlu davranışı şeklinde sıralanması mümkündür.

Tüm anlatılar ışığında sonuç olarak; nişan ilişkisi devam ederken, nişan akdi haklı nedenle sona erdiğ inde, haklı nedene dayalı olarak nişanı bozduğunu ispatlayan nişanlının, Türk Medeni Kanunu m. 120 ve 121 hükümleri gereğince tazminat ödeme yükümlülüğü söz konusu olmayacaktır¹⁵⁵.

¹⁵⁰ Zevkliler / Acabey / Gökyayla, 696; Abik, “Nişanlanma ve Nişanlılık”,100.

¹⁵¹ Zevkliler / Acabey / Gökyayla, 696; Abik, “Nişanlanma ve Nişanlılık”,100.

¹⁵² Zevkliler / Acabey / Gökyayla, 696; Abik, “Nişanlanma ve Nişanlılık”,100.

¹⁵³ Yıldırım, Abdülkerim, Türk Aile Hukuku, Monopol Yayınları, Ankara, 2018, 18; Dural/ Öğüz/Gümüş, 31-32.

¹⁵⁴ Güllüoğlu, 72-91; Yılmaz, 78-79.

¹⁵⁵ Abik, “Nişanlanma ve Nişanlılık”, 135; Güllüoğlu, 92-93.

Her ne kadar Yargıtay kararlarında ve doktrinde; nişanlıyken başka biri ile nişanlanma ya da evlenme neticesinde nişanın bozulmasının, diğer nişanlı yönünden haklı neden olduğu kabul edilmişse¹⁵⁶ de, bu kabule karşı olan görüşe¹⁵⁷ göre; nişanlının sadakat ve yardımlaşma yükümlülüğüne aykırılık yaratmadan ani bir karar değişikliği ile üçüncü kişiyle evlenmiş olması durumunda AİHS. m. 12 ile Türk Medeni Kanunu m. 119/1 kapsamında özgürlük kullanımı olarak değerlendirileceğinden, bu durumun tek başına haksız nişanı bozma olarak kabul edilmesinin yerinde olmadığı belirtilmiştir.

2.3. Nişanlanmanın Sona Ermesinde Zarar Kavramı

Türk Medeni Kanunu m. 120 hükmünde maddi tazminat talebine ilişkin olarak yer alan kanuni düzenleme gereğince; *“Nişanlılardan biri haklı bir sebep olmaksızın nişanı bozduğu veya nişan taraflardan birine yükletilebilen bir sebeple bozulduğu takdirde; kusuru olan taraf, diğerine dürüstlük kuralları çerçevesinde ve evlenme amacıyla yaptığı harcamalar ve katlandığı maddi fedakârlıklar karşılığında uygun bir tazminat vermekle yükümlüdür. Aynı kural nişan giderleri hakkında da uygulanır.”* şeklinde düzenlemenin mevcut olduğunu görmekteyiz. Kanuni düzenleme ışığında tazminat sorumluluğunun söz konusu olabilmesi için zarara uğrayan kişinin bu zararı ispat etmesi gerekmektedir¹⁵⁸.

Türk Medeni Kanunu m. 120’de nişanlanmaya güvenerek dürüstlük kuralına uygun yaptığı masraflar dolayısıyla uğranılan zararın tazmini imkânı düzenlenmiş olup; bu zararların hangi kalemlerden oluşabileceği hususuna bakacak olursak; nişanlıların evlenmenin gerçekleşeceği inancıyla yaptıkları masrafların Türk Medeni Kanunu m. 120 doğrultusunda talep edilmesi mümkündür¹⁵⁹. Bunun yanı sıra evlenmenin gerçekleşeceği inancıyla, nişanlanmadan sonra nişanlılardan birinin bir davranışta bulunmama nedeniyle uğradığı zararlar da (örnek verilecek olursa, işini terk etmesi halinde) maddi zararın kapsamında değerlendirilmesi gerekecektir¹⁶⁰.

Ayrıca bir nişanlının, evleneceği inancıyla kendi gayrimenkulünü satması, nişanlının etkisiyle, işini değiştirip çok daha az ücretli bir işe girmesi vs. gibi nedenlerden dolayı maddi zarara uğraması da mümkün olup; böyle bir durumda Türk Medeni Kanunu m. 120 hükmünün yanı sıra, ayrıca şartları varsa Türk Borçlar Kanunu m. 41 hükmüne dayanılarak da, zararın tazmini için dava açılabilmesi mümkündür¹⁶¹. Söz konusu zarar maddi zarar olabileceği gibi

¹⁵⁶ Abik, “Nişanlanma ve Nişanlılık”, 89; Sirmen, 364.

¹⁵⁷ Akipek Öcal/ Özdemir, 55.

¹⁵⁸ Dural/ Ögüz/Gümüş, 37; Köseoğlu, Bilal/ Kocağa, Köksal, Aile Hukuku ve Uygulaması, Ekin Yayınevi, Bursa, 2011, 237-238; Güllüoğlu, 95 vd.

¹⁵⁹ Abik, “Nişanlanma ve Nişanlılık”, 129.

¹⁶⁰ Abik, “Nişanlanma ve Nişanlılık”, 129.

¹⁶¹ Hatemi,29; Güllüoğlu, 95-96; Abik, “Nişanlanma ve Nişanlılık”, 129.

manevi zarar olarak da karşımıza çıkabilmektedir. Manevi zarar ise; kişilik haklarının korunmasında ve bundan kaynaklı değerlerin haksız yere ihlali durumunda ortaya çıkabilmektedir¹⁶².

Manevi tazminat kapsamında manevi zararın nelerden ibaret olduğuna dair verilen Yargıtay 3. Hukuk Dairesinin bir kararının¹⁶³ incelenmesi neticesinde; nişanlı kızın iğfal edilmesinden, mutat nişanlılık münasebetleri sırasında çok samimi bir suretle devam eden ilişkiden sonra ya da taraflardan birinin diğeri hakkında iffet, namus veya sağlık bakımından yakışık almayan dedikodular çıkarması sebebiyle nişanın bozulması gibi durumlarda nişanlıların evlenme şansını azaltacağı için manevi zarar kapsamında sayıldığı görülmektedir.

2.4. Nişanlanmanın Sona Ermesinde Kusur Kavramı

Nişanlanan taraflar nişan akdine yükledikleri anlamla birlikte evleneceklerine olan inançla bir takım maddi ve manevi fedakârlıklar yapabilmektedirler. Ancak nişan akdinin bozulmasıyla birlikte taraflar belli başlı maddi ya da manevi zararlarla karşı karşıya kalabilmektedirler. Söz konusu zararların tazmini yönünden önemli olan kriter, tarafların nişan akdinin bozulmasında kusurunun olup-olmaması hususudur.

Türk Medeni Kanunu m. 120 hükmü gereğince; *“Nişanlılardan biri haklı bir sebep olmaksızın nişanı bozduğu veya nişan taraflardan birine yükletilebilen bir sebeple bozulduğu takdirde; kusuru olan taraf, diğeriine dürüstlük kuralları çerçevesinde ve evlenme amacıyla yaptığı harcamalar ve katlandığı maddi fedakârlıklar karşılığında uygun bir tazminat vermekle yükümlüdür. Aynı kural nişan giderleri hakkında da uygulanır.”* şeklinde kanuni düzenleme dikkate alındığında maddi tazminatın talep edilebilmesi için nişan akdinin haksız ve kusurlu bir şekilde sona erdirilmesi gerektiği anlaşılmaktadır¹⁶⁴.

Ayrıca “kusur kavramı yönünden” emsal nitelikte olan Yargıtay 2. Hukuk Dairesi'nin¹⁶⁵ bir kararında; nişan nedeniyle kiralanan salon kirası ile karşı tarafta kalan damat

¹⁶² Oğuzman, Kemal/ Seliçi, Özer/ Oktay Özdemir, Saibe; Kişiler Hukuku, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2018, 169 vd.; Hatemi, Hüseyin; Kişiler Hukuku, On iki Levha Yayıncılık, B:9, İstanbul, 2021, 66 vd.

¹⁶³ Bkz. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi'nin 23.03.2015 tarih ve 2014/11476 E. , 2015/4598 K. sayılı ilamı, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>), Erişim Tarihi: 09/08/2024);

“...Bir nişanın bozulmasının, taraflarda değişik şiddet ve ölçülerde de olsa üzüntü yaratması ve menfaatleri haleldar etmesi doğaldır. Yargıtay uygulamasında, nişanlı kızın iğfal edilmesinden, mutat nişanlılık münasebetleri sırasında çok samimi bir suretle devam eden ilişkiden sonra ya da taraflardan birinin diğeri hakkında iffet, namus veya sağlık bakımından yakışık almayan dedikodular çıkarması sebebiyle nişanın bozulması gibi durumlar, nişanlıların evlenme şansını azaltacağı için manevi zarar kapsamında sayılmıştır.” şeklinde karar verildiği anlaşılmaktadır.

¹⁶⁴ Erdem/ Makaracı Başak, 39.

¹⁶⁵ Bkz. Yargıtay 2. Hukuk Dairesi'nin 16.05.2023 tarih ve 2022/10475 E. , 2023/2405 K. sayılı ilamına göre;

“Dava, kadın ve babası tarafından, eski nişanlı erkek aleyhine hak düşürücü süre içerisinde açılan nişan bozulmasından kaynaklı maddi ve manevi tazminat istemine ilişkin olup, uyumsuzluk; davacıların maddi tazminat talebinin kabulü koşullarının gerçekleşip gerçekleşmediği, Mahkemece bozma gereği yerine getirilmek suretiyle

bohçası, banyo takımı, kıyafet, takım elbise vb. eşyalardan ibaret olan talepler yönünden yapılan incelemede; söz konusu giderlerin nişan ve düğün için yapılan mutat giderlerden olduğu, ayrıca nişanın bozulmasında davalının kusurunun bulunmadığı anlaşıldığından davacı tarafın nişan salonu kirası da dâhil söz konusu taleplerinin reddi gerektiği vurgulanmıştır. Görüldüğü üzere davalının kusurunun ispat edilemediği durumlarda tazminat sorumluluğu doğmayacaktır.

2.5. Tazminat

2.5.1. Maddi Tazminat

Maddi tazminatı genel olarak; kişilerin malvarlığında ortaya çıkan zararın ya da eksilmenin karşılanması/ telafi edilmesi için ödenen tazminat türü olarak tanımlamak mümkündür¹⁶⁶.

Nişanlanmanın sona ermesi nedeniyle maddi tazminata ilişkin düzenleme Türk Medeni Kanunu m. 120 hükmünde düzenlenmiştir. Söz konusu kanun maddesi metnine göre;

“Nişanlılardan biri haklı bir sebep olmaksızın nişanı bozduğu veya nişan taraflardan birine yükletilebilen bir sebeple bozulduğu takdirde; kusuru olan taraf, diğerine dürüstlük kuralları çerçevesinde ve evlenme amacıyla yaptığı harcamalar ve katlandığı maddi fedakârlıklar karşılığında uygun bir tazminat vermekle yükümlüdür. Aynı kural nişan giderleri hakkında da uygulanır.

hüküm verilip verilmediği, bozmanın kapsamı dışında kalarak kesinleşen yönlerle ilişkin temyiz itirazlarının incelenmesinin mümkün bulunup bulunmadığı noktasında toplanmaktadır.

... Davacıların maddi tazminat taleplerinin esasen düğün masrafını kapsadığı, bunun da; bozma ilamından önce dosyaya sunulan bilirkişi raporundan da sabit olduğu üzere 27.540,00 TL düğün yemeği masrafı, 450,00 TL davetiye masrafı, 572,03 TL nişan nedeniyle kiralanan salon kirası ile yine karşı tarafta kalan damat bohçası, banyo takımı, kıyafet, takım elbise, damat ayakkabısı, damat saati, sehpa ve vestiyerden ibaret olduğu, damada takılan saatin fiyatına ve modeline ilişkin her hangi bir tespitin dosya arasında bulunmadığından davacının saat ile ilgili ispatlamayan talebinin reddi gerektiği, yine damat bohçası, banyo takımı, kıyafet, takım elbise, damat ayakkabısı ile ilgili giderlerinin nişan ve düğün için yapılan mutat giderlerden olduğu ve davalı tarafın kusurunun da dosya kapsamında ispat edilemediğinden bu eşyalar yönünden de talebin reddi gerektiği, taraflar arasında nişan merasiminin yapıldığı, nişanın bozulmasında davalının kusurunun bulunmadığı anlaşıldığından davacı tarafın nişan salonu kirasına ilişkin talebinin de reddi gerektiği, davacının vestiyere yönelik talebinin de dosya kapsamında ispatlanamadığı, davacının düğün yemeği ve düğün salonuna ve düğün davetiyesine yönelik tazminat taleplerine yönelik incelemede de düğünün olmaması nedeniyle masrafların ilgili yerlerden talep edilebileceği ve düğünün olmamasında davalının kusurunun bulunmadığı, kaldı ki davetiye bastırmanın düğün için mutat giderlerden olduğu gerekçesiyle; bozma ilamının kapsamı dışında kalarak kesinleşen yönlerden yeniden karar verilmesine yer olmadığına, davacının talep etmiş olduğu damat bohçası, banyo takımı, kıyafet, takım elbise, damat ayakkabısı, damat saati, vestiyer ve düğün yemeği masrafı, davetiye masrafı, nişan salon kirası masrafı talebi yönünden davanın reddine karar verilmiştir.

Davacılar vekilinin yerinde görülmeyen tüm temyiz itirazlarının reddi ile usul ve kanuna uygun olan kararın ONANMASINA,” dair karar verildiği görülmektedir.

¹⁶⁶ Zeytin Çağrı, Gözde, Boşanmada Maddi Tazminat, İstanbul, Onikilevha Yayınları, 2024, 47.

Tazminat istemeye hakkı olan tarafın ana ve babası veya onlar gibi davranan kimseler de, aynı koşullar altında yaptıkları harcamalar için uygun bir tazminat isteyebilirler.” şeklinde düzenlenmiş olduğu anlaşılmaktadır.

Türk Medeni Kanunu’nun m. 120 hükmü dikkate alındığında; maddi tazminatın talep edilebilmesi için; nişanlılardan birinin haklı bir sebep olmaksızın nişanı bozması ya da taraflardan birine yükletilebilen bir sebeple nişanın bozulması hallerinin var olması gerekmektedir. Dolayısıyla nişanlananların kendi aralarında anlaşarak nişanı bozmaları durumunda maddi tazminat ödenmesinin söz konusu olmayacağını vurgulamak gerekir¹⁶⁷.

Nişanlılık ilişkisinin temelinde tarafların karşılıklı güven ilişkisine dayanan evlilik öncesi özel bir dönem söz konusuysa da aile hukukuna ait bu sözleşmeden kaynaklı tarafların malvarlıklarında azalmaların meydana gelebilmesi muhtemeldir¹⁶⁸. Böyle bir durumda Türk Medeni Kanunu m. 120 hükmü dikkate alındığında; güven ilişkisine dayanan nişanlılığın kusurlu olarak sona erdirilmesi halinde kanun koyucu tarafından bir yaptırıma bağlandığını; dolayısıyla evlenmek amacı ile yapılan masraflar ile maddi fedakârlıkların ödenmesi için Türk Medeni Kanunu’nun 120. maddesinin uygulama alanı bulacağını belirtmek gerekir¹⁶⁹.

Maddi tazminatın istenilmesinde; “dürüstlük kuralı” da önemli bir kıstastır¹⁷⁰. Türk Medeni Kanunu’nun 120. madde metnine göre haklı nedeninin bulunmaması ya da kusurun¹⁷¹ olmaması halinde maddi tazminatın talep edilemeyeceği anlaşılmaktadır. Şayet hâkim maddi tazminata hükmedecekse dürüstlük kuralına göre karar vermesi gerekir.

Doktrinde bir görüşe göre; nişanlılardan birinin nişanı evlenme niyetiyle değil de sırf karşısındakine zarar vermek amacıyla yapması halinde; Türk Borçlar Kanunu m. 49/2 gereği haksız fiil sorumluluğunun gündeme geleceği savunmuştur¹⁷². Bu görüş dikkate alındığında şayet şartları mevcutsa Türk Medeni Kanunu m. 120 hükmü ile birlikte Türk Borçlar Kanunu m. 49 hükmünde yer alan haksız fiil sorumluluğu çerçevesinde tazminat davasının birlikte açılması mümkündür¹⁷³.

¹⁶⁷ Ergün, 19; Abik, “Nişanlanma ve Nişanlılık”, 123.

¹⁶⁸ Ergüne, Mehmet Serkan, “Nişanın Bozulmasında Maddi Tazminat”, İÜHF, C. 74, S. 2, 2016, SA. 757-772, 759 (<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/291043>, Erişim Tarihi: 24/08/2023).

¹⁶⁹ Akbaş, 56.

¹⁷⁰ Acar, 92; Güllüoğlu, 113; Erdem/ Makaracı Başak, 39.

¹⁷¹ Dural/ Ögüz/Gümüş, 34-37; Güllüoğlu, 113; Zevkliler/ Cumalıoğlu/ Acabey, 58-59.

¹⁷² Akbaş, 57; Arsebük, Esat, Medeni Hukuk, C. 2, Recep Ulusoğlu Basımevi, Ankara, 1940, 529.

¹⁷³ Öztan, Aile Hukuku, 102.

2.5.1.1. Maddi Tazminat Talebinin Amacı

Doktrinde genel kabul gören görüşe göre; maddi tazminatın temel amacının, zararın telafi edilmesi olarak belirtildiği görülmektedir¹⁷⁴.

Evlenme maksadıyla nişanlanan taraflardan birinin ya da her ikisinin de kusuru neticesinde nişan akdinin sona ermesi mümkündür. Söz konusu nişanlanmanın sona ermesinden dolayı tazminat talep edilebilmesi için; mevzuattaki düzenlemeye göre “haklı neden” in varlığı nişanın bozulmasında amaç olarak gösterilmektedir¹⁷⁵.

Doktrindeki bir görüşe göre ise; maddi tazminata hükmedilmesi için; kusurun bulunması ve haklı neden olmaksızın nişanın sona erdirilmesi gerektiği savunulmaktadır¹⁷⁶.

Nişan akdi yapılmadan önce, nişanlıların birbirleri hakkında bildiği nedenler “haklı sebep” olarak değerlendirilemez¹⁷⁷. Örnek verilecek olursa; nişanlılardan biri, nişandan önce, diğer nişanlının özel hayatını biliyorsa, bu durumun “haklı sebep” olarak ileri sürülmesi söz konusu olmayacaktır¹⁷⁸.

2.5.1.2. Maddi Tazminat Talebinin Kapsamı

Nişanlanmanın sona ermesi hâlinde şartlarının oluşması halinde tazminata hükmedilmesi söz konusudur. Tazminatın belirlenmesinde TBK m. 50/II hükmü¹⁷⁹ uygulanabilir olsa da nişan akdinin bozulması nedeniyle verilecek tazminat hususunda TMK m. 120 hükmü¹⁸⁰ gereğince, “dürüstlük kuralı” esasına göre özel hükmün uygulandığını söylemek mümkündür¹⁸¹.

Maddi tazminatın kapsamına nelerin giremeyeceğine dair **emsal bir Yargıtay kararı**¹⁸² incelenecek olursa; giymekle, kullanılmakla eskiyen ve tüketilen (elbise, ayakkabı,

¹⁷⁴ Zeytin Çağrı, Boşanmada Maddi Tazminat, 49; Tandoğan, Haluk, Türk Mesuliyet Hukuku, B:2, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2010, 315.

¹⁷⁵ Güllüoğlu, 114.

¹⁷⁶ Kılıçoğlu, 26; Zevkliler/ Cumaloğlu/ Acabey, 58-59; Dural/ Ögüz/Gümüş, 34-37; Güllüoğlu, 113.

¹⁷⁷ Öztan, Aile Hukuku, 78; Ateş, 52; Alp Shin, 57-58.

¹⁷⁸ Ateş, 52.

¹⁷⁹ Bkz. TBK 50/II maddesine göre; “Uğranılan zararın miktarı tam olarak ispat edilemiyorsa hâkim, olayların olağan akışını ve zarar görenin aldığı önlemleri göz önünde tutarak, zararın miktarını hakkaniyete uygun olarak belirler” şeklinde düzenleme mevcuttur.

¹⁸⁰ Bkz. TMK 120. maddesine göre; “Nişanlılardan biri haklı bir sebep olmaksızın nişanı bozduğu veya nişan taraflardan birine yükletilebilen bir sebeple bozulduğu takdirde; kusuru olan taraf, diğerine dürüstlük kuralları çerçevesinde ve evlenme amacıyla yaptığı harcamalar ve katlandığı maddi fedakârlıklar karşılığında uygun bir tazminat vermekle yükümlüdür. Aynı kural nişan giderleri hakkında da uygulanır.” şeklinde düzenleme mevcuttur.

¹⁸¹ Güllüoğlu, 113; Zevkliler/ Cumaloğlu/ Acabey, 59.

¹⁸² Bkz. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi’nin 06.10.2015 tarih, 2015/8007 E., 2015/15143 K. s. ilamı, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>), Erişim Tarihi: 26/08/2023);

“Dava konusu uyumsuzluk, nişanın bozulması nedeni ile maddi ve manevi tazminat talebi ile nişan hediyelerinin iadesi talebine ilişkindir.

Nişanlılardan biri haklı bir sebep olmaksızın nişanı bozduğu veya nişan taraflardan birine yükletilebilen bir sebeple bozulduğu takdirde; kusuru olan taraf, diğerine dürüstlük kuralları çerçevesinde ve evlenme amacıyla

kuaför gideri, pasta, meyve suyu vs. gibi) eşyaların iadesine karar verilemeyeceğinden, davacı(karşılık davalı) tarafından karşılanan nişan töreni giderinin (yemek, fotoğraf vs..) davalıdan(karşılık davacı) tahsili yönündeki talebin (maddi tazminat talebinin) kabulüne karar verilmesinin doğru görülmediğine dair karar verildiği görülmektedir.

Yukarıda örnek olarak sunulan Yargıtay kararının, TMK m. 120 hükmünün kapsamıyla çeliştiği görülmektedir. TMK 120. Maddesine göre; “*Nişanlılardan biri haklı bir sebep olmaksızın nişanı bozduğu veya nişan taraflardan birine yükletilebilen bir sebeple bozulduğu takdirde; kusuru olan taraf, diğerine dürüstlük kuralları çerçevesinde ve evlenme amacıyla yaptığı harcamalar ve katlandığı maddi fedakârlıklar karşılığında uygun bir tazminat vermekle yükümlüdür. Aynı kural nişan giderleri hakkında da uygulanır*” hükmü gereğince evlenme amacıyla yapılan harcamaların ve katlanılan maddi fedakarlıkların dürüstlük kuralı çerçevesinde tazminata konu olabileceği belirtilmişse de söz konusu Yargıtay kararında; “*davacı(karşılık davalı) tarafından karşılanan nişan töreni giderinin (yemek, fotoğraf vs..) davalıdan (karşılık davacı) tahsili yönündeki talebin (maddi tazminat talebinin) kabulüne karar verilmesi doğru görülmemiştir*” şeklindeki karar ilamı evlenme amacıyla yapılan nişan töreni giderleri olan (yemek, fotoğraf vs..) gibi giderlerin maddi tazminat kapsamında istenemeyeceğini hüküm altına alması doktrin ve mevzuatla çelişkili bir karar verildiğini göstermektedir.

2.5.1.3. Maddi Tazminat Talebinin Şartları

Taraflar arasında öncelikle geçerli bir nişan akdinin mevcut olması halinde¹⁸³, nişanın bozulması durumu gündeme gelirse; tarafların maddi tazminatı talep edebilmesi için birtakım şartların varlığı gerekmektedir. Söz konusu şartlar; nişanın haklı bir sebep olmaksızın bozulması, davalının nişanın bozulmasında kusurlu olması, davacının nişanın bozulması

yaptığı harcamalar ve katlandığı maddi fedakârlıklar karşılığında uygun bir tazminat vermekle yükümlüdür. Aynı kural nişan giderleri hakkında da uygulanır. (TMK.m.120)

Davacı yanın isteyeceği tazminat menfi tazminattır. Başka bir anlatımla, nişanlanma olmasaydı uğranılmayacak olan parasal zarar istenebilir. Menfi tazminatın kapsamı yasada gösterilmiş olup, bunlar, dürüstlük kuralları çerçevesinde yapılan harcamalar, evlenme amacıyla yapılan harcamalar ve evlenme amacıyla katlanılan maddi fedakârlıklardır. TMK'nun 122.maddesine göre; nişanın bozulması nedeniyle hediyelerin geri alınması istemine ilişkin davalarda kusur aranmaz. Mutad dışı hediyeler ise aynen iade edilir. Aynen iade mümkün değil ise, karşılığı olan bedel sebepsiz zenginleşme kurallarına göre geri verilir.

Kural olarak giymekle, kullanılmakla eskijen ve tüketilen (elbise, ayakkabı, kuaför gideri, pasta, meyve suyu vs. gibi) eşyaların iadesine karar verilemez.

Somut olayda, diğer taleplerin yanı sıra, davacı (karşılık davalı) tarafından yapılan nişan töreni gideri olan 8000 TL'nin tahsili de nişanın bozulması nedeni ile davalıdan tahsili istenmiştir.

Yukarıda belirtilen ilke gereğince, giymekle, kullanılmakla eskijen ve tüketilen (elbise, ayakkabı, kuaför gideri, pasta, meyve suyu vs. gibi) eşyaların iadesine karar verilemeyeceğinden, davacı(karşılık davalı) tarafından karşılanan nişan töreni giderinin (yemek, fotoğraf vs..) davalıdan(karşılık davacı) tahsili yönündeki talebin (maddi tazminat talebinin) kabulüne karar verilmesi doğru görülmemiştir.” şeklinde karar verildiği görülmektedir.

¹⁸³ Dural/ Ögüz/Gümüş, 36; Hatemi, 24; Koç, 132.

sebebiyle zarara uğramış olması, zarar ile nişanın bozulması arasında nedensellik bağı olması şeklinde sıralanabilmektedir¹⁸⁴.

2.5.1.3.1. Nişanın Haklı Bir Sebep Olmaksızın Bozulması

Türk Medeni Kanunu'nda "haklı sebep" kavramı kapsamında nelerin bulunması gerektiği hususu açıkça sıralanmamış olup; haklı neden kavramının hâkimin takdirıyla doldurulması gerektiği anlaşılmaktadır. Bu doğrultuda hâkim; ileri sürülen sebebin haklı neden olup olmadığını incelerken, her duruma göre bulunan kendine özgü özelliklerini, nişanlıların yaşadıkları sosyal çevreyi, tarafların eğitim seviyelerini, sosyal statüleri, tarafların örf ve adetlerini araştırarak takdir yetkisini kullanmalıdır¹⁸⁵.

Haklı sebepler kanunda sınırlı sayıda sayılmamasından dolayı, hâkim takdir yetkisini objektif bir şekilde kullanarak hangi hallerin haklı sebep sayılacağına karar vermesi gerekir¹⁸⁶.

Haklı nedene örnek verecek olursak; sadakatsizlik, sevgisizlik, mesleki hayatta tembellik, içki ve kumar düşkünlüğü, diğer nişanlıya veya onun akrabalarına hakaret, evlenmenin devamlı olarak ve sebepsiz geciktirilmesi, nişanlılardan birinin uzun süren bir hastalığa veya ağır bir sakatlığa uğraması ya da tedavisi olmayan bir hastalık hali, aşırı kıskançlık veya devamlı kavga etme arzusu gibi nedenler örnek olarak sıralanabilir¹⁸⁷.

Nişanın haklı neden olmaksızın bozan ya da kendi kusuru ile nişan akdinin bozulmasına sebebiyet veren nişanlı; diğer nişanlının talebi halinde tazminat ödemekle yükümlü tutulması mümkündür¹⁸⁸. Dolayısıyla haksız nedenle nişanın bozulması halinde açılacak maddi tazminat davasında; nişan yapılmasaydı uğranılmayacak zararlar, kişinin evlenmenin gerçekleşeceğine dair inancı neticesinde yaptığı masraf ve nişan giderlerinin diğer nişanlıdan istenilmesi mümkündür¹⁸⁹.

2.5.1.3.2. Davalının Nişanın Bozulmasında Kusurlu Olması

Nişanın bozulması neticesinde tazminat talep edilebilmesi için; "kusur" ilkesi önemli bir faktördür. Manevi tazminatta olduğu gibi maddi tazminatta da; tazminat isteyen nişanlının kusurunun diğer nişanlıninkinden daha az olması yeterli kabul edilmektedir¹⁹⁰.

¹⁸⁴ Özgen Arslan, 17; Koç, 82; Yılmaz, 77-80.

¹⁸⁵ Koç, 84; Öztan, Aile Hukuku, 77; Alp Shin, 56.

¹⁸⁶ Öztan, Aile Hukuku, 78; Alp Shin, 56.

¹⁸⁷ Ateş, 51; ; Alp Shin, 56; Velidedeoğlu, 32.

¹⁸⁸ Güllüoğlu, 123; Köseoğlu/ Kocağa, 241; Akıntürk/ Ateş, Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku, 236; Erdem/ Makaracı Başak, 37-38.

¹⁸⁹ Hatemi, 25; Güllüoğlu, 123-124.

¹⁹⁰ Alp Shin, 58; Güllüoğlu, 124-125.

Tazminat talep eden tarafın, diğer nişanlının kusurlu olduğunu ispat edebilmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda verilen **emsal bir Yargıtay kararını**¹⁹¹ inceleyecek olursak; nişanın bozulması nedeniyle maddi zarara uğradığını iddia ederek maddi tazminat isteminde bulunulan bir davada, davacı tarafın, nişanın davalının kusurlu davranışları sonucu bozulduğu hususunu ispat edemediği gerekçesi ile davanın reddine karar verilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Görüldüğü üzere maddi tazminat talebinde bulunulması için nişan haklı bir sebep olmaksızın bozulmuş olmalı veya nişan taraflardan birine yükletilebilen bir sebeple bozulmuş olmalıdır. Ancak davacının işbu iddiasını kanıtlaması halinde uygun bir tazminata hükmedilmesi gerekecektir.

Nişanın bozulması halinde açılacak tazminat davası; bir haksız fiil davası olmayıp, aile hukukunun alanına giren bir ilişkiden doğan alacak davası olarak değerlendirilmektedir¹⁹².

2.5.1.3.3. Davacının Nişanın Bozulması Sebebiyle Zarara Uğramış Olması

Türk Medeni Kanunu m. 120 hükmüne göre; “*Nişanlılardan biri haklı bir sebep olmaksızın nişanı bozduğu veya nişan taraflardan birine yükletilebilen bir sebeple bozulduğu takdirde; kusuru olan taraf, diğerine dürüstlük kuralları çerçevesinde ve evlenme amacıyla yaptığı harcamalar ve katlandığı maddi fedakârlıklar karşılığında uygun bir tazminat vermekle yükümlüdür. Aynı kural nişan giderleri hakkında da uygulanır.*” şeklinde düzenleme mevcuttur. Dolayısıyla geçerli bir nişan akdinin kurulmasıyla evliliğin gerçekleşeceğine dair inançla yapılan masraflar ve giderler; dürüstlük kuralı çerçevesinde tazminat olarak talep edilmesi mümkündür.

191 Bkz. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi’nin 31.10.2016 tarih, 2015/14953 E., 2016/12329 K. s. ilamı. (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 26/08/2023);

“Dava, nişanın bozulmasından kaynaklanan maddi ve manevi tazminat istemine ilişkindir. Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir isabetsizlik görülmemesine göre, davacı vekilinin sair temyiz itirazları yerinde görülmeyle reddedilmiştir.

Nişanlılardan biri haklı bir sebep olmaksızın nişanı bozduğu veya nişan taraflardan birine yükletilebilen bir sebeple bozulduğu takdirde; kusuru olan taraf, diğerine dürüstlük kuralları çerçevesinde ve evlenme amacıyla yaptığı harcamalar ve katlandığı maddi fedakârlıklar karşılığında uygun bir tazminat vermekle yükümlüdür. Aynı kural nişan giderleri hakkında da uygulanır.(TMK. m. 120)

Davacı yanın isteyeceği tazminat menfi tazminattır. Başka bir anlatımla nişanlanma olmasaydı uğranılmayacak olan parasal zarar istenebilir. Menfi tazminatın kapsamı yasada gösterilmiş olup, bunlar, dürüstlük kuralları çerçevesinde yapılan harcamalar, evlenme amacıyla yapılan harcamalar ve evlenme amacıyla katlanılan maddi fedakârlıklardır. Maddi tazminat istenebilmesi için nişan haklı bir sebep olmaksızın bozulmuş olmalı ya da nişan taraflardan birine yükletilebilen bir sebeple bozulmuş olmalıdır. Davacı iddiasını kanıtlarsa uygun bir tazminata hükmedilir. Davacı iddiasını her türlü delille ispat edebilir.

Somut olayda; davacı, nişanın bozulması nedeniyle maddi zarara uğradığını iddia ederek maddi tazminat isteminde bulunmuş, mahkemece tarafların nişan nedeni ile birbirlerine hediyeler verdikleri, nişanın bozulmasından sonra karşılıklı olarak hediyeleri iade ettikleri gerekçesi ile davacının maddi tazminat isteminin reddine karar verilmiş ise de, dosya kapsamına göre davacı tarafın, nişanın davalının kusurlu davranışları sonucu bozulduğu hususunu ispat edemediği gerekçesi ile maddi tazminat isteminin reddine karar vermek gerekmiştir.” şeklinde karar verildiği görülmektedir.

¹⁹² Öztan, Aile Hukuku, 77; Alp Shin, 59.

Dürüstlük kuralı da dikkate alınarak talep edilebilecek zararları örneklendirecek olursak; evlilik gerçekleştiğinde oturulması planlanan evin kiralanması, boyanması, evlenince nişanlıların birlikte kullanacakları mobilyaların alınması, yaptırılan nikâh şekerleri ya da bastırılan düğün davetiyelerine yapılan masraflar bu kapsamda uğranılan zarar olarak değerlendirilerek kusurlu nişanlıdan talep edilmesi mümkündür¹⁹³.

2.5.1.3.4. Zarar ile Nişanın Bozulması Arasında Nedensellik Bağı Olması

Zarar ile zararın ortaya çıkmasına yol açan olay arasındaki neden - sonuç ilişkisinin, illiyet bağı olarak adlandırıldığını görmekteyiz¹⁹⁴.

Tarafların nişanın bozulmasından kaynaklı olarak maddi tazminat talep edebilmeleri için, nişanın bozulması halinde uğranılan zarar ile zararı meydana getiren olay arasında illiyet bağının olması gerekmektedir. Dolayısıyla uğranılan zarar, nişanın bozulmasından kaynaklanmalıdır. Nişanın bozulması neticesinde meydana gelmeyen zararlar için TMK 120. madde kapsamında maddi tazminat istenilmesi söz konusu değildir. Dolayısıyla doğan zarar ile nişanın bozulması arasında nedensellik bağı olmalıdır.

2.5.2. Manevi Tazminat

Türk Medeni Kanunu'nun m. 121 hükmü gereğince; *“Nişanın bozulması yüzünden kişilik hakkı saldırıya uğrayan taraf, kusurlu olan diğer taraftan manevi tazminat olarak uygun miktarda bir para ödenmesini isteyebilir.”* şeklindeki düzenlemeyle nişanın bozulması halinde istenilebilecek manevi tazminat kurumunun düzenlenmiş olduğu anlaşılmaktadır. Madde metninden de anlaşılacağı üzere manevi tazminatın talep edilebilmesi için; kişilik haklarının saldırıya uğramış olması, diğer nişanlının kusurlu olması gerekmektedir. Dolayısıyla kişilik haklarının saldırıya uğramasından kaynaklı olarak zararın meydana gelmiş olması durumu söz konusu olmalıdır¹⁹⁵.

Kanun maddesi de dikkate alındığında manevi tazminat, kişilik hakkını oluşturan şeref, haysiyet gibi kişisel değerlere hukuka aykırı ve kusurlu şekilde yapılan saldırı neticesinde zarar gören nişanlının duyduğu üzüntü ve çekmiş olduğu sıkıntılar nedeniyle yaşama sevincinin azalmasının, kısmen de olsa telafi edilmesini sağlayan bir medeni hukuk yaptırımını olarak tanımlamak mümkündür¹⁹⁶. Manevi tazminatta; kişilik hakkını oluşturan şeref, haysiyet gibi kişisel değerlere hukuka aykırı ve kusurlu şekilde yapılan saldırı

¹⁹³ Öztan, Aile Hukuku, 102; Güllüoğlu, 124.

¹⁹⁴ Antalya, O. Gökhan, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. II, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2018, 205; Kılıçoğlu, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 320; Eren, 605 vd.; Oğuzman/Öz, 45 vd.; Kılıçoğlu, Mustafa, Tazminat Hukuku, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2006, 88.

¹⁹⁵ Öztan, Aile Hukuku, 109; Güllüoğlu, 144; Erdem/ Makaracı Başak, 42 vd.

¹⁹⁶ Koç, 107; Alp Shin, 64.

neticesinde zarar gören nişanlının yaşamış olduğu üzüntü ve kederin bir nebze de olsa giderilebilmesi adına maddi tazminatta olduğu gibi zarar verenden alınarak zarar görene verilmek üzere bir miktar para ödenmesine hükmedilir. Ancak manevi zarara uğrayan kişi, manevi tazminat talep ettiğinde, maddi tazminatta olduğu gibi gerçek anlamda bir tazminat niteliği taşımayıp; özellikle kişinin acılarını dindirme ve tatmin duygusunu yaratabilme amaçlı tazminat niteliğinde olduğunu söylemek mümkündür¹⁹⁷.

Tüm anlatılanlar ışığında nişan akdinin, ölüm, tarafların anlaşması ve bozucu şartın gerçekleşmesi neticesinde sona ermesi halinde; nişanlıların birbirinden manevi tazminat talep etme haklarının olmadığını vurgulamak gerekmektedir¹⁹⁸.

2.5.2.1. Manevi Tazminat Talebinin Kapsamı

Kanun koyucu tarafından TMK m. 121 hükmünde; “*Nişanın bozulmasından kaynaklı olarak manevi tazminat*” kurumu özel olarak düzenlenmiş olduğunu görmekteyiz. Şayet böyle bir özel düzenleme olmasa dahi kişilik haklarının ihlali sebebiyle manevi tazminata genel hükümler çerçevesinde de hükmedilmesi mümkündür¹⁹⁹. Söz konusu genel hükümlere bakacak olursak; TBK’nun 56. maddesiyle 58. maddesi karşımıza çıkmaktadır.

Türk Borçlar Kanunu’nun 56. maddesinde; “*Hâkim, bir kimsenin bedensel bütünlüğünün zedelenmesi durumunda, olayın özelliklerini göz önünde tutarak, zarar görene uygun bir miktar paranın manevi tazminat olarak ödenmesine karar verebilir.*

Ağır bedensel zarar veya ölüm hâlinde, zarar görenin veya ölenin yakınlarına da manevi tazminat olarak uygun bir miktar paranın ödenmesine karar verilebilir.” şeklinde düzenleme mevcuttur.

Türk Borçlar Kanunu’nun 58. maddesinde; “*Kişilik hakkının zedelenmesinden zarar gören, uğradığı manevi zarara karşılık manevi tazminat adı altında bir miktar para ödenmesini isteyebilir.*

Hâkim, bu tazminatın ödenmesi yerine, diğer bir giderim biçimi kararlaştırabilir veya bu tazminata ekleyebilir; özellikle saldırıyı kınayan bir karar verebilir ve bu kararın yayımlanmasına hükmedebilir.” şeklinde düzenleme mevcuttur.

Kanun maddelerinden görüleceği üzere TBK’nın 56. maddesinde, *kişilik haklarını oluşturan maddi kişisel varlıkların ihlali hali olan ölüm ve bedensel zararlar yönünden*

¹⁹⁷ Tekçe, Fatma Nur; “ Manevi Tazminat Davalarında Görevli ve Yetkili Mahkeme”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Cevdet Yavuz’a Armağan, C:22, S:3, 2016, 2628. (<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/373281>, Erişim Tarihi: 28/11/2023); Erlüle, Fulya, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu’na Göre Bedensel Bütünlüğün İhlalinde Manevi Tazminat, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2011, 74.

¹⁹⁸ Erdem/ Makaracı Başak, 42.

¹⁹⁹ Güllüoğlu, 145-146.

düzenleme alanı bulduğu; TBK'nın 58. maddesinde ise; *kişilik haklarını oluşturan maddi nitelikte olmayan varlıkların ihlalden kaynaklanan manevi tazminat taleplerine yönelik düzenlemenin mevcut olduğu anlaşılmaktadır*²⁰⁰.

Türk Medeni Kanunu'nun 121. maddesinde; *“Nişanın bozulması yüzünden kişilik hakkı saldırıya uğrayan taraf, kusurlu olan diğer taraftan manevi tazminat olarak uygun miktarda bir para ödenmesini isteyebilir.”* şeklindeki düzenleme dikkate alındığında *“...manevî tazminat olarak uygun miktarda bir para...”* ifadesi ile vurgulandığı üzere manevi tazminatın, yalnızca para olarak ödenmesine hükmedilebileceği açıkça düzenlenmiştir. Eski Medeni kanun olan 743 sayılı Medeni Kanunun 85. maddesinde ise; *“Bir taraf kendi kusuru olmaksızın nişanın bozulmasından şahsen fahiş bir surette mutazzır olmuş ise, hâkim onun zararı manevisini telafi için münasip bir tazminat hükmedebilir”* şeklinde düzenlemenin yer aldığını görmekteyiz. Söz konusu eski medeni kanunda belirtilen tazminatın, para mı yoksa para yerine başka bir şeyin olup olamayacağı hususu doktrinde tartışma konusu olmuştur. Doktrinde bazı yazarlar²⁰¹ “tazminat” şeklinin para ile olabileceğini savunurken; diğer yazarlar ise, özür metinleri yayımı gibi kararlar ile de mümkün olabileceğini savunmuştur²⁰². *TMK ile tazmin şeklinin “para” ile mümkün olabileceğinin açıkça düzenlenmesi*; EMK dönemindeki söz konusu *“münasip bir tazminat” kavramının yarattığı tartışmaları net şekilde sona erdirmiş olup*; nişanı bozanın özür dileme vs. gibi şekillerle tazmin imkânının kalmadığını söylemek mümkündür²⁰³.

Burada belirtilmesi gereken önemli bir nokta ise; TMK'nın 121. maddesinde yalnızca “para” ile tazmin öngörüldüğünden; TBK'nın 58/2 maddesinin kıyasen uygulanamayacağı; dolayısıyla para yerine başka tazmin türlerine hükmedilemeyeceği hususudur. TMK'nın 121. maddesinde yalnızca “parayla” tazminin öngörüldüğü kanun maddesinin özel bir düzenleme olduğunu belirtmek gerekir²⁰⁴.

Ayrıca TMK'nın 176/3 maddesine göre; *“Manevî tazminatın irat biçiminde ödenmesine karar verilemez.”* şeklindeki hüküm dikkate alındığında hükmedilen manevi tazminatın yani paranın, irat (taksit) şeklinde ödenemeyeceği anlaşılmaktadır. Ancak TMK'da nişanın bozulması durumunda hükmedilecek manevi tazminatın irat şeklinde veya taksitle ödenip ödenemeyeceği hususunda açık bir düzenleme mevcut değildir. Nişanın bozulması halinde hükmedilecek manevi tazminatın irat şeklinde ödenemeyeceği, toptan ödenmesi

²⁰⁰ Sirmen, 360; Tekinay, 50; Güllüoğlu, 145; Öztan, Aile Hukuku, 109.

²⁰¹ Velidedeoğlu, 33; Tekinay, 60.

²⁰² Saymen/Elbir, 64.

²⁰³ Akbaş, 78.

²⁰⁴ Köseoğlu/Kocağa, 7 vd. ; Koç, 112; Akbaş, 78.

gerektiği doktrinde savunulmaktadır²⁰⁵. Söz konusu görüşlerin aksine; nişanın bozulması halinde hükmedilecek manevi tazminatın irat/taksit şeklinde ödenebileceğini savunan görüş²⁰⁶ de mevcuttur.

Kanaatimizce; nişanın bozulması halinde hükmedilecek manevi tazminatın toptan ödenmesi gerekmektedir. Haksız şekilde nişanın bozulması neticesinde diğer nişanlının yaşadığı üzüntünün ne kadar sürede geçeceği bilinmemekle birlikte, taksitlerle ödenecek olan tazminatın sürekli söz konusu olayı hatırlatıcı nitelikte olacağı kaçınılmazdır. Dolayısıyla manevi tazminatın amacı olan, söz konusu duyulan elem ve ızdırabı bir nebze de olsa dindirme durumuyla bağdaşmayacağı aşikârdır. Boşanma durumunda hükmedilecek manevi tazminatı düzenleyen TMK'nın 176. maddesinin 2. fıkrasında “*manevi tazminatın irat biçiminde ödenmesine karar verilemez*” ibaresi de kıyasen dikkate alındığında nişanın bozulması nedeniyle hükmedilecek manevi tazminatta da irat şeklinde ödemenin yapılmamasının daha uygun çözüm yolu olacağı kanaati hâsıl olmaktadır.

Para olarak hükmedilen manevi tazminata, talep edilmesi halinde; kişilik haklarını ihlal edici nitelikte olan nişanın bozulması tarihinden itibaren yasal faizin yürütülmesi mümkündür²⁰⁷.

2.5.2.2. Manevi Tazminat Talebinin Hukuki Niteliği

Türk Medeni Kanunun m.25/4 hükmü gereğince; “*Manevi tazminat istemi, karşı tarafça kabul edilmiş olmadıkça devredilemez; miras bırakan tarafından ileri sürülmüş olmadıkça mirasçılara geçmez.*” hükmü mevcuttur. Söz konusu kanuni düzenleme dikkate alındığında; manevi tazminat alacağının devrinin mümkün olması için karşı tarafın kabulüne bağlandığı görülmektedir. Yine söz konusu alacağın mirasçılara geçebilmesi için de miras bırakan tarafından ileri sürülmesi yani davanın açılması gerekmektedir.

Türk Medeni Kanunun 25/4 maddesi göz önünde bulundurulduğunda; kişilik haklarının ihlali neticesinde istenebilecek manevi tazminatın kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hak olduğunu söylemek mümkündür²⁰⁸.

²⁰⁵ **Şahin**, Ertuğrul, Nişanın Sona Ermesinin Hukuki Sonuçları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2016, 55; **Gençcan**, Ömer Uğur, Aile Hukuku, Ankara, 2011, 238; **Öztan**, Aile Hukuku, 117; **Abik**, “*Nişanlanma ve Nişanlılık*”, 141; **Alp Shin**, 71; **Şahin Şengül**, Eda/ Çelt, Damla Özden, “Yargıtay Kararları Işığında Nişanın Bozulmasında Manevi Tazminat”, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi (İnÜHFD), C:12, S:2, 2021, 535, (<https://dergipark.org.tr/tr/pub/inuhfd/issue/64042/935346>, Erişim Tarihi: 22/12/2023).

²⁰⁶ **Akbaş**, 78.

²⁰⁷ **Yavuz**, Nihat, Uygulamada Nişan Davaları, Ankara, 1995, 105; **Öztan**, Aile Hukuku, 117; **Abik**, “*Nişanlanma ve Nişanlılık*”, 141; **Şahin Şengül/ Çelt**, 535.

²⁰⁸ **Güllüoğlu**, 146; **Abik**, “*Nişanlanma ve Nişanlılık*”, 142-143; **Özen Arslan**, 21.

Önceki Medeni Kanunun 85. maddesinin ikinci fıkrasında, nişanın bozulması halinde manevi tazminat talebi ve bu hakkın mirasçılara geçmesinin şartlarının özel olarak düzenlemiş olduğunu görmekteyiz. Aynı maddeyi karşılayan yeni Türk Medeni Kanunun 121. maddesinde ise, nişanın bozulması nedeniyle manevi tazminat isteminin mirasçılara geçmesinin şartlarına ilişkin olarak eski Medeni Kanunun 85. maddesinin ikinci fıkrası hükmüne yer verilmediği anlaşılmaktadır. Tüm bu kanun maddelerinin karşılaştırılması neticesinde; yeni Medeni Kanunun 25. maddesinin dördüncü fıkrasında genel hüküm haline dönüştürülerek uygulama alanı bulduğunu söylemek mümkündür²⁰⁹.

2.5.2.3. Manevi Tazminat Talebinin Şartları

2.5.2.3.1. Geçerli Bir Nişanlılık İlişkisinin Olması

Nişanlanmanın haksız sona ermesi nedeniyle tazminat talep edilebilmesi için geçerli bir nişan ilişkisinin mevcut olması gerekmektedir²¹⁰. Bu doğrultuda imam nikâhı ile birlikte yaşama ya da evli gibi yaşam sürme durumlarında taraflardan birinin evi terk ederek bu yaşam biçimini sona erdirmesi halinde; geçerli bir nişanlılık ilişkisi bulunmadığından diğer tarafın kişilik haklarının zedelenmesi nedeniyle nişanlanmanın sona ermesinden kaynaklı tazminat istemesi söz konusu olamayacaktır²¹¹. Böyle bir durumda kişilik haklarının zedelenmesi nedeniyle tazminat talepleri yönünden; TMK madde 121 hükmü gereğince manevi tazminata hükmedilemez, ancak genel manevi tazminat hükümlerine gidilebilmesi mümkündür²¹². Ayrıca genel hükümlere göre verilecek tazminat kararını, Aile Mahkemesinde değil; Asliye Hukuk Mahkemesinde verilmesi gerekmektedir. **Bu doğrultuda verilen emsal Yargıtay kararının²¹³ incelenmesi neticesinde;** nişanlanma tarihinde davacının bir

²⁰⁹ Alp Shin, 64.

²¹⁰ Güllüoğlu, 147; Velidedeoğlu, 31; Dural/ Ögüz/Gümüş, 39; Öztan, Aile Hukuku, 110; Çaldağ, 79; Alp Shin, 65.

²¹¹ Güllüoğlu, 147; Öztan, Aile Hukuku, 110; Alp Shin, 65; Ateş, 61-62.

²¹² Akbaş, 73.

²¹³ Bkz. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi'nin 23.01.2014 tarih ve 2013/15535 E., 2014/884 K. Sayılı ilamı, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 24/12/2023);

"Somut olayda; her ne kadar davanın niteliği "nişan bozulması nedeniyle tazminat" davası olarak adlandırılmış ve bu nedenle Aile Mahkemesinde yargılama yapılarak sonucuna uygun karar verilmiş ise de, nişanlanma tarihinde davacının bir başkasıyla evli olduğu, boşanma kararının 08.08.2011 tarihinde kesinleştiği, ayrıca tarafların 5,5-6 ay kadar nikah olmaksızın karı-koca hayatı yaşadıkları anlaşılmaktadır.

Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun'un 4.maddesi uyarınca, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun İkinci Kitabı ile 4722 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun kapsamındaki aile hukukundan doğan dava ve işler Aile Mahkemesinde görülür.

Yine, TMK'nun 118.maddesi hükmüne göre; "nişanlanma, evlenme vaadiyle olur". Gerçekte evli olan birisi bir başkası ile yeniden nişanlanma akdi yapamaz. Şayet yapılmış ise, yapılan bu akit geçersiz olup, yasal anlamda nişan akdi olarak kabulü olanaksızdır. Ayrıca, karı-koca gibi tarafların birlikte yaşamaları da değerlendirildiğinde eylem haksız fiil niteliğindedir. Bu durumda da Aile Mahkemesi tarafından yargılama yapılması mümkün değildir. Görev, kamu düzenine ilişkin olup, taraflarca ileri sürülmesine bile, mahkemece re'sen nazara alınması gerekmektedir.

başkasıyla evli olduğu, sonrasında boşansa dahi tarafların 5,5-6 ay kadar nikâh olmaksızın karı-koca hayatı yaşadıklarına ilişkin bir davada; karı-koca gibi tarafların birlikte yaşamasına ilişkin eylemin, haksız fiil niteliğinde olduğu kanaatine varılmış; dolayısıyla Aile Mahkemelerinin değil Asliye Hukuk Mahkemesinin görevli olduğuna karar verildiği anlaşılmıştır.

2.5.2.3.2. Nişan İlişkisinin Bozulması

Nişanlanmanın sona ermesinden kaynaklanan tazminatın talep edilebilmesi için, öncelikle geçerli olarak kurulan nişan ilişkisinin sona ermesi gerekmektedir. Ancak burada önemle belirtilmesi gereken husus; nişanlılık ilişkisinin tarafların ortak kararıyla sona ermesi yani tarafların anlaşarak ayrılmaları halinde manevi tazminat talep edilmesinin söz konusu olamayacağıdır²¹⁴. Aynı şekilde nişanlılığın ölüm ya da gaiplik nedeniyle sona ermesi halinde de taraflara yüklenebilecek herhangi bir kusur bulunmadığından diğer nişanlının manevi tazminat talep etme hakkının olmayacağını söylemek mümkündür²¹⁵. Bu sayılan durumların dışında nişanlanmanın evlenme, imkânsızlık, bozucu şartın gerçekleşmesi nedeniyle sona ermesi durumlarında da manevi tazminat talep edilmesi söz konusu değildir²¹⁶.

Tüm anlatılanlar ışığında; nişanın bozulmasında tarafların kusuru yoksa ve kişilik haklarının zedelenmesi durumu söz konusu değilse; tarafların manevi tazminat talebinde bulunmaları söz konusu olamayacaktır²¹⁷. Nişanın sona ermesinden dolayı kişilik haklarının zedelenmesinin dışında zarar da meydana gelmiş ise; maddi ve manevi tazminat davasının birlikte açılması mümkün olduğu gibi ayrı ayrı da açılabileceğini söylenebilir²¹⁸.

2.5.2.3.3. Nişanı Bozan Tarafın Kusurlu Olması

Türk Medeni Kanunun 121. maddesinde; “*Nişanın bozulması yüzünden kişilik hakkı saldırıya uğrayan taraf, kusurlu olan diğer taraftan manevi tazminat olarak uygun miktarda bir para ödenmesini isteyebilir.*” şeklindeki düzenleme dikkate alındığında manevi tazminatın kusurlu olan nişanlıdan talep edilebileceği anlaşılmaktadır.

O halde, davanın dayanağı haksız fiil olduğundan, 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun'un 1.maddesi ile 4.maddelerinin birlikte değerlendirilmesi halinde, bu tür davaların Aile Mahkemelerinin görevi dâhilinde olmadığı, bu nedenle mahkemece, miktar itibarıyla davaya Asliye Hukuk Mahkemesinde bakılmak üzere görevsizlik kararı verilmesi gerekirken, işin esası hakkında hüküm kurulması usul ve yasaya aykırıdır.” şeklinde karar verildiği anlaşılmaktadır.

²¹⁴ Ateş, 58; Koç,89; Güllüoğlu,148; Dural/ Ögüz/Gümüş, 39; Öztan, Aile Hukuku, 110.

²¹⁵ Güllüoğlu, 148; Özen Arslan, 21; Yılmaz, 85.

²¹⁶ Şahin, 39.

²¹⁷ Güllüoğlu, 148; Erdem/ Makaracı Başak, 42 vd.

²¹⁸ Güllüoğlu,148; Dural/ Ögüz/Gümüş, 39; Öztan, Aile Hukuku, 111.

Görüldüğü üzere kanun maddesinin lafzında sadece manevi tazminat talep edilen tarafın kusurundan bahsedilmiş olup; talepte bulunanın kusuruna yer verilmediği anlaşılmaktadır. Manevi tazminatın talep edilebilmesinin esaslı unsurlarından biri olan kişilik hakkının zedelenmesi hali ancak karşı tarafın kusuruyla meydana gelebileceğinden kanaatimizce kanun koyucu bu sebeple sadece tazminat talep edilen tarafın kusurundan bahsetmiş olması muhtemeldir.

Ayrıca manevi tazminata hükmedilebilmesi için, tazminat talep edilen nişanlının kusurlu olması aranmakla birlikte; bu nişanlının kusurunun hafif ya da ağır kusurlu olmasının önemi yoktur²¹⁹. Dolayısıyla nişan akdinin hafif kusur nedeniyle sona ermesi halinde aleyhine bir şekilde manevi tazminata hükmedilmesine hukuken herhangi bir engel bulunmamaktadır²²⁰.

Nişan akdinin; nişanlılardan birinin ailesinin ya da akrabalarının kusuru nedeniyle bozulması halinde; taraflardan birine kusur atfedilmesi söz konusu olamayacağından; nişanlıların bu sebeple talep etme hakları mümkün olmayacaktır²²¹.

Nişan akdinin bozulmasına neden olabilecek birtakım kusurlu hareketlere ilişkin örnek verilecek olursa²²²; nişanlı kızın bekâretinin bozulmuş olması, nikâh için basılan davetiyelerin dağıtılmasından sonra nişanın bozulması, taraflardan birinin diğerine veya yakınlarına karşı bir suç işlemesi nedeniyle nişanın bozulması, bir tarafın diğeri hakkında dedikodu çıkartması, başkaları ile aşırı samimi ilişki içine girilmesi durumu, nişanlılardan birinin üçüncü bir kişiyi kaçırması ya da üçüncü bir kişiye kaçması gibi sebepler nişanın bozulmasında kusurlu davranışlar olarak nitelendirilmesi mümkündür.

2.5.2.3.4. Tazminat İsteyen Nişanlının Kusur Durumu

Türk Medeni Kanunun 121. maddesinde; “*Nişanın bozulması yüzünden kişilik hakkı saldırıya uğrayan taraf, kusurlu olan diğer taraftan manevi tazminat olarak uygun miktarda bir para ödenmesini isteyebilir.*” şeklindeki düzenleme incelendiğinde; manevi tazminatı talep eden tarafın kusurlu olup - olmaması hususunun açıkça ifade edilmediği anlaşılmaktadır.

Her ne kadar Türk Medeni Kanunun 121. madde metninde tazminat talep eden tarafın kusurlu olup- olmaması düzenlenmemiş olsa da; tazminat talep eden tarafın kusursuz olması gerekip gerekmediği noktasında doktrinde farklı görüşler mevcuttur. Bir görüşe göre; nişanlanmanın bozulması nedeniyle manevi tazminat talep edecek tarafın kusuru, diğer

²¹⁹ Yılmaz, 86; Dural/ Ögüz/Gümüş, 40; Öztan, Aile Hukuku, 113.

²²⁰ Ateş, 60-61; Akıntürk, 51; Tekinay, 54; Öztan, Aile Hukuku, 89.

²²¹ Sirmen, 370; Akıntürk / Ateş, Medeni Hukuk, 55 vd. ; Tekinay, 54; Şahin, 48.

²²² Akbaş, 76; Bulut, Harun, Aile Hukukunda Maddi ve Manevi Tazminat Davaları, Beta Yayınları, İstanbul, 2007, s.5; Yavuz, Uygulamada Nişan Davaları, 100.

nişanlının kusuruyla kendi kişilik haklarının ihlali arasındaki illiyet bağıını kesmesi halinde tazminat talebinde bulunması söz konusu olamayacaktır²²³. Bir başka görüşe göre; nişanın bozulması neticesinde tazminat isteyecek olan tarafın kusursuz olması gerekmeyip; tazminat talep eden nişanlının kusurlu olması durumu ancak hükmedilecek tazminat miktarının belirlenmesi halinde dikkate alınarak kusur oranında indirim yapılması yoluna gidilmelidir²²⁴. Aynı görüşü paylaşan bir diğer görüşte²²⁵ de ek olarak manevi tazminat talep eden tarafın hiç kusurunun bulunmamasının aranmayacağı, tazminat isteyen nişanlıya atfedilecek kusurun diğer nişanlının kusurundan az olmasının yeterli olmasının aranacağı vurgulanmaktadır. Bir başka görüşe göre²²⁶ ise; nişanlılığın sona ermesinde her iki taraf da kusurlu ise nişanlıların manevi tazminat isteyemeyeceği gibi kusurların mahsup edilerek hükmedilecek tazminat miktarından TBK'nın 52. maddesi gereğince herhangi bir indirimin yapılmasının da yerinde olmayacağı belirtilmektedir.

Kanaatimizce; Türk Medeni Kanunun 121. maddesi dikkate alındığında tazminat istenilecek tarafın kusurundan bahsedildiği; tazminat isteyen tarafın kusursuz olmasının açıkça aranmadığı sonucuna varılmış olup; dolayısıyla tazminat isteyen nişanlının kusurlu olup - olmamasına bakılmamakla birlikte kusurunun olması halinde lehine hükmedilecek tazminat miktarından indirim yapılmasının yerinde olacağı kanaati hâsıl olmuştur.

2.5.2.3.5. Tazminat İsteyen Nişanlının Kişilik Haklarının İhlal Edilmiş Olması

Nişan akdinin kurulmasıyla nişanlıların ileride evleneceğine dair inançları perçinlenmektedir. Hatta nişanlanmanın gerçekleşmesiyle ailelerin de nişanlıların evleneceklerine dair beklentileri söz konusu olabilmektedir. Ancak her zaman bu beklentilerin neticesinde nişanlanmanın, evlilikle sonuçlanması mümkün olmayabilir. Bazen tarafların arasında çıkan anlaşmazlıklar gündeme gelebilmektedir. Nişanlıların tek taraflı ya da karşılıklı olarak nişanlanma sürecini sona erdirmeye kararı almaları da mümkündür. Evlenmeye dair inançla kurulan nişanlanma ilişkisinin sona ermesi neticesinde tarafların üzüntü yaşaması, hayal kırıklığına uğraması neticesinde duygusal çöküntünün meydana gelmesi olağan bir durumdur. Söz konusu duygusal çöküntü kişilik haklarının zedelenmesi olarak da değerlendirilebilmektedir. Dolayısıyla kişilik haklarının zedelenmesi durumunda tazminat için aranılan diğer şartların da mevcut olması halinde, manevi tazminat talep edilebilmesi mümkün olabilecektir.

²²³ Koç, 119; Güllüoğlu, 156-157.

²²⁴ Öztan, Aile Hukuku, 90; Özen Arslan, 21-22; Ateş, 61.

²²⁵ Dural/ Ögüz/Gümüş, 40-41; Özen Arslan, 21-22.

²²⁶ Akıntürk / Ateş, Medeni Hukuk, 55 vd. ; Akıntürk / Ateş, Türk Medeni Hukuku Aile Hukuku, 55.

Türk Medeni Kanunun 121. maddesinde nişanın bozulması yüzünden “*kişilik hakkı zarara uğrayan*” nişanlının manevi tazminat isteyeceğini hüküm altına alınarak; manevi tazminatın talep edilebilmesi için kişilik hakkının ihlal edilmiş olması gerektiği açıkça vurgulanmıştır.

743 sayılı Mülga Medeni Kanunda²²⁷ tazminat talep edilebilmesi için kişilik hakkında meydana gelen ihlalin ağır olması hususu önem arz ederken; 4271 sayılı TMK’ da ise kişilik hakkının ihlal edilmesi yeterli görülmüş olup; kişilik hakkının ağır şekilde zedelenmesinin aranmadığına dair görüşlerin mevcut olduğunu söylemek mümkündür²²⁸. Bu görüşlerin aksine olan görüşlere göre; manevi tazminat talep edilebilmesi için; normalin üzerinde bir üzüntünün yaşanmış olması ve nişanlanmanın sona ermesine neden olan eylemlerin kişilik haklarını fahiş bir şekilde zedelemiş olması gerektiği belirtilmektedir²²⁹.

Doktrinde kişilik haklarının zedelenmesinin ölçütü tartışmalı olmakla birlikte uygulamada genel hâkim görüş kişilik haklarının zedelenmesinde fahiş zarar şartının mevcut olması gerektiği yönündedir. Bu yönde verilen emsal Yargıtay kararları incelendiğinde **Yargıtay 2. Hukuk dairesinin 01.11.2023 tarihli kararında**²³⁰; 4721 sayılı Kanun'un 121 inci maddesi gereğince sırf, nişanın bozulmasından dolayı duyulan üzüntü ve hayal kırıklığına uğranılmış olmasının manevî tazminata hükmedilmesi için yeterli olmadığı, doğal olan üzüntü ve menfaat ihlalinin manevî tazminata esas alınamayacağı, manevî tazminata karar verilebilmesi için istemde bulunan nişanlının kişisel haklarının fahiş olarak zarara uğramış

²²⁷ **Bkz.743 sayılı Mülga Medeni Kanunun 85. Maddesinde;** “Bir taraf kendi kusuru olmaksızın nişanın bozulmasından şahsen fahiş bir surette mutazzarrır olmuş ise, hâkim onun zararı manevisini telafi için münasip bir tazminat hükmedebilir. Manevi tazminat davası, mirasçıya intikal etmez; şu kadarki, miras açıldığı zaman iddia kabul edilmiş veya dava ikame olunmuş ise mirasçılara intikal eder.” şeklinde düzenleme mevcuttu.

²²⁸ **Özen Arslan, 20; Akbaş, 73-74; Şahin, 45-46; Güllüoğlu, 165; Koç, 121.**

²²⁹ **Feyzioğlu, Feyzi Necmeddin, Aile Hukuku, Filiz Kitabevi, İstanbul,1986, 76; Dural/Öğüz/ Gümüş, 39; Güllüoğlu, 149-150; Sirmen, 367; Abik, “Nişanlanma ve Nişanlılık”, 137.**

²³⁰ **Bkz. Yargıtay 2. Hukuk Dairesi'nin 01.11.2023 tarih ve 2023/5280 E. , 2023/5054 K. Sayılı ilamı.** (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, Erişim Tarihi: 03/01/2024);

“...Yargıtay 3 üncü Hukuk Dairesinin 05.12.2019 tarihli kararı ile 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun (4721 sayılı Kanun) 120 nci maddesi gereğince maddî tazminat istenebilmesi için nişanın haklı bir sebep olmaksızın bozulmuş olması ya da nişanın taraflardan birine yükletilebilen bir sebeple bozulmuş olması gerektiği, somut olayda davacı taraf, nişanın bozulması nedeniyle maddî zarara uğradığını iddia ederek maddî tazminat isteminde bulunmuş, Mahkemece davacının maddî tazminat isteminin kabulüne karar verilmiş ise de, davacının, nişanın davalının kusurlu davranışları sonucu bozulduğunu ispat edemediği, Mahkemece; davacının maddî tazminat isteminin tümünden reddine karar verilmesi gerekirken, eksik inceleme ve yanlış değerlendirme sonucu talebin kabulüne karar verilmesinin usul ve kanuna aykırı olduğu, 4721 sayılı Kanun'un 121 inci maddesi gereğince sırf, nişanın bozulmasından dolayı duyulan üzüntü ve hayal kırıklığına uğranılmış olmasının manevî tazminata hükmedilmesi için yeterli olmadığı, doğal olan üzüntü ve menfaat ihlalinin manevî tazminata esas alınamayacağı, manevî tazminata karar verilebilmesi için istemde bulunan nişanlının kişisel haklarının fahiş olarak zarara uğramış olması gerektiği, somut olayda; davacı, nişanın davalının kusurlu hareketleri sonucu bozulduğunu iddia etmiş ise de, davalının kusurunu ve nişanın bozulmasından dolayı kişilik haklarının fahiş olarak zarara uğradığını usulünce ispat edemediği, hal böyle olunca Mahkemece; davacının manevî tazminat isteminin tümünden reddine karar verilmesi gerekirken, delillerin takdirinde hataya düşülerek yanlış değerlendirme sonucu manevî tazminat isteminin kısmen de olsa kabulüne karar verilmesinin usul ve kanuna aykırı olduğu gerekçesiyle hükmün bozulmasına” dair karar verilmiştir.

olması gerektiği, dolayısıyla davalının kusurunu ve nişanın bozulmasından dolayı kişilik haklarının fahiş olarak zarara uğradığını usulünce ispat edilmemesi manevî tazminat talebinin tümünden reddine karar verilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Yargıtay 2. Hukuk dairesinin kararıyla aynı doğrultuda olan Yargıtay 3. Hukuk Dairesinin başka kararlarının²³¹da incelenmesi neticesinde; uygulamada sırf, nişanın bozulmasından dolayı duyulan üzüntü ve hayal kırıklığına uğranılmış olması manevi tazminata hükmedilmesi için yeterli görülmemiştir. Doğal olan üzüntü ve menfaat ihlalinin manevi tazminata esas alınmayacağı açıkça vurgulanarak; nişanı bozan nişanlının “kusurunun” ve nişanın bozulmasından dolayı “kişilik haklarının fahiş olarak zarara uğradığının” usulünce ispat edilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Gerek doktrindeki görüş farklılıkları gerekse Yargıtay’ın kişilik haklarının zedelenmesindeki ölçütlere dair uygulamaları birlikte değerlendirildiğinde kanaatimizce; 743 sayılı Mülga Medeni Kanunun 85. maddesinde; “*Bir taraf kendi kusuru olmaksızın nişanın bozulmasından şahsen fahiş bir surette mutazarrır olmuş ise, hâkim onun zararı manevisini telafi için münasip bir tazminat hükmedebilir*” hükmünde açıkça kişilik haklarının “fahiş surette” zedelenmesi aranırken yürürlükte olan 4271 sayılı TMK’nın 121. maddesinde ise kişilik hakkının ihlal edilmesinin yeterli görüldüğü; fahiş bir ölçüde zedelenmesinden açıkça bahsedilmediği hususları dikkate alındığında uygulamada da nişanın bozulması durumunda

²³¹ Bkz. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi’nin 30.10.2018 tarih ve 2017/158 E., 2018/10751 K. Sayılı ilamı, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>), Erişim Tarihi: 02/01/2024);

“Nişanın bozulması, doğal olarak taraflarda değişik şiddet ve ölçülerde de olsa üzüntü yaratır ve menfaat ihlaline neden olur. Ancak sırf, nişanın bozulmasından dolayı duyulan üzüntü ve hayal kırıklığına uğranılmış olması manevi tazminata hükmedilmesi için yeterli değildir. Doğal olan üzüntü ve menfaat ihlali manevi tazminata esas alınmaz. Zira, manevi tazminata karar verilebilmesi için istemde bulunan nişanlının kişisel haklarının fahiş olarak zarara uğramış olması gerekir. Bu fahiş zararın somut olay ve nedenlere dayanılarak ispat edilmesi gerekir.

Somut olayda; nişanı, davalı bozmuştur. Her ne kadar davacı, davalının hiç bir geçerli haklı bir neden yok iken nişanı bozduğunu iddia etmiş ise de, davalının kusurunu ve nişanın bozulmasından dolayı kişilik haklarının fahiş olarak zarara uğradığını usulünce ispat edememiştir. Hal böyle olunca mahkemeye; davacının manevi tazminat isteminin tümünden reddine karar verilmesi gerekirken, delillerin takdirinde hataya düşülerek yanlışlı değerlendirme sonucu salt üzüntü nedeniyle davacının manevi tazminat isteminin kısmen de olsa kabulüne karar verilmesi doğru görülmemiştir.” şeklinde karar verildiği anlaşılmaktadır.

Bkz. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi’nin 17.12.2014 tarih ve 2014/8509 E., 2014/16672 K. Sayılı ilamı, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>), Erişim Tarihi: 10/01/2024);

“...Nişanın bozulmasının, taraflarda değişik şiddet ve ölçülerde de olsa üzüntü yaratması ve menfaatleri haleldar etmesi doğaldır. Doğal olan bu üzüntü ve menfaat ihlali manevi tazminata esas alınmaz. Bir kere nişanlandıktan sonra tazminat ödeme tehdidi altında bulunmak suretiyle evlenmeyi taraflar için zorunlu hale getirebilecek şekilde manevi tazminata hükmedilemez.

Ancak nişanın bozulması nedeni ile fahiş bir zarar doğmuş ve bu nedenle kişilik hakları da saldırıya uğramış ise bu durumun ispatı halinde manevi tazminata hükmedilebilir.

Yapılan bu açıklamalardan sonra somut olaya dönüldüğünde; nişanın davalı tarafından sebepsiz yere mesaj atarak bozulduğu, davacı ...’nın kusursuz olup çektiği üzüntü göz önüne alınarak davacının manevi tazminat isteminin kısmen kabulüne karar verilmiş ise de, yukarıda anılan yasal düzenlemeler ve açıklamalar ile olayın özellikleri bir arada değerlendirildiğinde, davalının mesaj atarak nişanı bozması, davacının kişilik haklarına saldırı teşkil etmez. Buna göre, davacının manevi tazminat isteminin reddine karar verilmesi gerekirken, yanlışlı değerlendirme ile yazılı şekilde manevi tazminat isteminin kısmen kabulüne karar verilmesi doğru görülmemiştir” şeklinde karar verildiği anlaşılmaktadır.

kişilik hakkının çiğnenmiş olmasının manevi tazminat tayini için yeterli sayılması gerektiği sonuç ve kanaatine varılmıştır.

Nitekim 4271 sayılı TMK m.121 gerekçesinde de, “*Yürürlükteki maddede manevî tazminatın koşulları Borçlar Kanunumuzun 3444 sayılı Kanunla değiştirilmeden önceki hükmüne paralel olarak kaleme alındığından, manevî tazminat şahsen fahiş bir surette mutazarır olma koşuluna bağlanmıştır. Oysa Borçlar Kanununun 49 uncu maddesinde 3444 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle manevî tazminatta zararın ve kusurun ağırlığı koşulu kaldırılmıştır. Bu değişikliğe rağmen niteliği ve amacı aynı olan bu maddedeki manevî tazminatın ağır zarar koşuluna bağlı tutulması haklı ve yerinde görülmemiştir.*” şeklinde açıklama dikkate alındığında artık “fahiş bir zarara uğranılmış olma” şartının aranmayacağı açıkça belirtilmiştir²³². Kanaatimizce, zararın ağırlığının, hükmedilecek tazminat miktarının belirlenmesinde dikkate alınması, hakkaniyetin sağlanması açısından önemlidir.

Kişilik hakkına saldırı olup olmadığı hususu, her somut olayın özelliklerine göre değerlendirilmelidir. Bununla birlikte, kişilik haklarına saldırı teşkil edebilecek durumlara şu örnekler verilebilir: Nişanlılardan birinin, evlenmemeye kesin bir şekilde karar vermiş olmasına rağmen nişanlılık ilişkisini sürdürmesi; sadakatsiz davranışlarda bulunması; nişanın sebepsiz yere uzatılması; nişanlılıktan kaynaklanan yükümlülüklerin yerine getirilmemesi; diğer nişanlıyı zan altında bırakacak ithamlarda bulunulması; gizli ve ortak sırların ifşa edilmesi; nişanlının şeref, namus ve haysiyetini zedeleyici davranışlar sergilenmesi; ya da diğer nişanlıyı fiziksel görünümüyle eleştirerek küçük düşürücü ifadelerde bulunulması²³³.

2.5.2.3.6. Manevi Tazminat Talebinde Bulunulmuş Olması

Hâkim tarafından manevi tazminata karar verilebilmesi için; manevi tazminat yönünden açıkça talepte bulunulması gerekmektedir. Söz konusu manevi tazminat hususu hâkim tarafından resen dikkate alınması gereken bir durum değildir. Hâkim taleple bağlılık ilkesi gereği tarafların talepleriyle bağlı olup; kendiliğinden kişilik haklarının ihlal edildiği kanaatine vararak manevi tazminata hükmetmesi söz konusu olamayacaktır.

Maddi tazminat davasıyla manevi tazminat davasının da birlikte açılması mümkündür. Ancak manevi tazminatın şartları mevcut değilse hâkim işbu manevi tazminata ilişkin talepleri reddedebilir.

²³² Şahin, Emin, Açıklamalı-İçtihatlı 4271 Sayılı Türk Medeni Kanunu Hükümlerine Göre Aile Hukuku Davaları Tatbikatı, Ankara, 2004,16; Şahin, 45-46.

²³³ Abik, “Nişanlanma ve Nişanlılık”, 137; Öztan, Aile Hukuku, 111; Feyzioğlu, 77; Dural/Öğüz/ Gümüş, 39-40; Güllüoğlu, 152; Akbaş, 74; Ateş, 59.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

NİŞANLANMANIN SONA ERMESİNDEN DOĞAN TAZMİNATIN HUKUKİ SONUÇLARI

3.1. Maddi Tazminat

3.1.1. Maddi Zarar Kalemleri

Maddi tazminat talebinde bulunulabilmesi için zararın meydana gelmesi gerekmektedir. Burada belirtilen zarar müspet zarar olmayıp; menfi zarardır²³⁴.

Nişanın bozulması halinde; giderilmesi talep edilebilecek maddi zararlar, evliliğin gerçekleşeceği inancıyla ve dürüstlük kuralına uygun olarak yapılan giderler ve evliliğin gerçekleşmemesi yüzünden doğan diğer zararlardan oluştuğunu söylememiz mümkündür²³⁵.

Evlenmenin gerçekleşeceğine dair inançla nişanlıların yapmış olduğu müşterek hayatın geçeceği evin kiralanması, satın alınması gibi giderler bu nitelikte maddi zararın içerisinde kabul edilebilmektedir. Ayrıca çeyiz hazırlama, ileride müşterek hayatın geçeceği düşünülen evin döşenmesi veya süslenmesi amacıyla ev eşyası satın alma, ortak kullanılacak evin boyanması, gelinlik ısmarlama, düğün için salon kiralama, davetiye bastırma, nikâh şekeri ısmarlama, alınmış olan ev eşyasının değer kaybı başlıca maddi zararlar arasında sayılabilmektedir²³⁶.

Ancak nişanın duyurulması için yapılan harcamaların maddi tazminat kapsamında istenemeyeceği belirtilmektedir²³⁷. Bu durumda söz konusu giderlerin nişan duyuru gideri mi yoksa nikâhın yapılacağı kanaatiyle mi yapıldığının tespiti hâkim tarafından yapılması gerekecektir²³⁸.

Türk Medeni Kanununun m. 120 hükmü dikkate alındığında; sadece evlenmek amacı ile yapılan masraflar değil, evlenmek amacı ile katlanılan maddi fedakârlıkların da tazminat kapsamına dâhil edildiği anlaşılmaktadır. Nişanlıya maddi olarak yük olacak bir fiilin yapılması ya da yapılmaması durumu maddi fedakârlık olarak tanımlanabilir²³⁹. Örnek verecek olursak; nişanlılardan birinin mevcut işini bırakarak daha düşük ücretli bir işe girmesi ya da işten ayrılması gibi durumlar neticesinde ortaya çıkacak gelir kaybı menfi zarar

²³⁴ Dural/ Öğüz/Gümüş, 34; Güllüoğlu, 125 vd. ; Hatemi, 24-25.

²³⁵ Alp Shin, 60-61; Tekinay, 41 vd.; Oğuzman/Dural, 44 vd.

²³⁶ Alp Shin, 61; Güllüoğlu, 124.

²³⁷ Baktır, Selma; Aile Mahkemeleri, Ankara: Yetkin Yayınları, 2003, 76; Alp Shin, 61.

²³⁸ Alp Shin, 61.

²³⁹ Saymen/Elbir, 60; Tekinay, 43 vd.; Akbaş, 64.

kapsamında kabul edileceğinden, TMK madde 120 gereğince talep edilmesi mümkün olabilecektir²⁴⁰.

Görüldüğü üzere TMK'nın 120. maddesinde maddi tazminatın içeriğine nelerin gireceği hususu birinci fıkra hükmünde “...Aynı kural nişan giderleri hakkında da uygulanır.” şeklinde düzenlendiğini görmekteyiz. Eski Medeni Kanun'un 84. maddesinde ise maddi tazminat; “Nişanlılardan biri, muhik bir sebep yok iken nişanı bozduğu veya iki taraftan birine atfedilecek bir kusur yüzünden nişan bozulduğu takdirde taksiri olan taraf; diğer tarafa, ana ve babasına veya bu hususta onlar gibi hareket eden sair kimselere hüsnü niyet ile ve nikâhın icra olunacağı kanaati ile ihtiyar ettikleri masarife mukabil münasip bir tazminat vermeğe mecburdur.” şeklinde düzenleme alanı bulduğu görmekteyiz. Madde metinleri dikkate alındığında Eski Medeni Kanunda nişan giderleri hakkında bir hüküm olmadığı anlaşılmaktadır. Nişan giderleri hakkında eski kanun döneminde düzenleme bulunmadığından söz konusu sorunun çözümü yargı kararları ve doktrin görüşler neticesinde şekillendiğinden; Yargıtay kararlarında da konuyla ilgili farklı ve değişken hükümlerin ortaya çıkmasına sebebiyet verdiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla Yeni Medeni kanunun 120. Maddesindeki düzenlemeyle; maddi tazminatın içeriğine nişan giderlerinin gireceği hususu netlik kazanmış; doktrin ve yargı kararlarındaki değişken görüşlerin önüne geçildiği anlaşılmıştır.

Maddi tazminatın kapsamına ilişkin olarak verilen **emsal bir Yargıtay kararının**²⁴¹ incelenmesi neticesinde; nişan için yapılan masraflar, taraflarca ortak yaşanacak evde

²⁴⁰ Akbaş 64.

²⁴¹ Bkz. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi'nin 26.04.2017 tarih, 2015/19079 E., 2017/6101 K. s. ilamı. (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 19/08/2024);

“...Somut olayda; davacı tarafından davalı ile nişan yapıldığının iddia edildiği, davalı ise nişan yapılmadığını, arkadaşlık yaptıklarını savunduğu, davacı ... ile davalı arasında 01/08/2012 tarihli ibraname imzalandığı, ibranameye göre “2011 yılı Aralık ayında tanıştıkları, arkadaş olarak buluştukları, davacıların kiraya çıkınca ev kiralılarını davalının 900 TL olarak ödemeye devam ettiği, 01/08/2012 tarihinde anlaşarak karşılıklı olarak maddi ve manevi haklardan vazgeçip helalleştikleri, aynı tarihte birbirlerini daha iyi tanımak için arkadaşlıklarının devamı süresince 900,00 TL davacıya ev kirasının davalının ödeyeceği” hususlarının açıklandığı, davacının duruşmadaki beyanında ibranameyi mehir bedeli olarak verdiği 6.000,00 TL'yi aldığını düşünerek imzaladığını, davalının beyanda ise davacının araba istediğini peşinat olarak 6.000,00 TL verdiğini, mehir bedeli olarak verilmediğinin belirttiği görülmektedir.

Davacı tarafın maddi tazminata esas harcama kalemlerini gösteren çizelgeye göre nişan için yapılan masrafları, davalının talebi ile yaptırılan ev tadilat masrafları, evlilik hazırlıkları, yol masrafı, davalının 03/12/2011-08/08/2012 arasında davalının davacıların yaşadığı eve geldiği ve kaldığı belirtilerek bu sebeple yapılan masrafları talep ettiği görülmektedir.

Dosyanın incelenmesinden; davacının imzaladığı ibraname ile maddi ve manevi haklarından vazgeçtiğini beyan ettiği, taraf ve tanık beyanlarına göre tarafların birlikteliklerinin kanuni ve medeni evlenmeye tekaddüm eden bir nişanlanma mahiyetinde olmadığı, dava dilekçesine ekli maddi tazminata dayanak yapılan masraf kalemlerinin eksik borç niteliği taşıdığı, davacıların taleplerinin hukuken koruma altına alınan talep kapsamında değerlendirilemeyeceği anlaşılmaktadır.

O halde; mahkemece, dosya kapsamı ve taraflar arasında düzenlenen ibraname gereği davacının yaşanan birliktelik nedeniyle maddi ve manevi haklarından vazgeçtiği, davacıların maddi ve manevi tazminat taleplerinin hukuki dayanağının bulunmadığı dikkate alınarak davanın tamamen reddine karar verilmesi gerekirken, bu

yaptırılan ev tadilat masrafları, evlilik hazırlıkları için yapılan masraflar; nişan akdinin bozulması nedeniyle talep edilecek maddi tazminat kapsamında yer alsa da, söz konusu Yargıtay kararında da belirtildiği üzere davacının imzaladığı ibraname ile maddi ve manevi haklarından vazgeçtiğini beyan etmesi, taraf ve tanık beyanlarına göre tarafların birlikteliklerinin kanuni ve medeni evlenmeye tekaddüm eden bir nişanlanma mahiyetinde olmaması hususları birlikte değerlendirildiğinde, dava dilekçesine ekli maddi tazminata dayanak yapılan masraf kalemlerinin eksik borç niteliği taşıdığı, davacının taleplerinin nişan akdinin bozulması nedeniyle açılacak maddi tazminat davası kapsamında talep edilemeyeceği açıkça vurgulanmaktadır. Dosya kapsamına yansıyan delillere göre; tarafların aralarındaki ilişkinin nişan akdi olarak değerlendirilmemesi ve tarafların aralarında ibra sözleşmesinin yapılmış olması nedeniyle yapılan masrafların eksik borç olarak nitelendirilerek maddi tazminat taleplerinin reddine karar verilmesi gerektiğinden söz konusu Yargıtay kararının yerinde olduğunu söylememiz mümkündür.

3.1.2. Maddi Tazminatın Hesaplanması

Tazminat miktarının belirlenebilmesi için; öncelikle maddi zararın hesaplanması gerekmektedir. Hâkim tarafından hükmedilecek tazminat miktarı belirlenmeden önce; maddi zararları hesaplanabilmesi için; zararın ispatı, hesaplanma tarihi, denkleştirme hususlarının göz önünde tutulması gerekmektedir²⁴².

TMK m. 120 hükmünde maddi tazminat talebine ilişkin olarak yer alan kanuni düzenleme gereğince; “Nişanlılardan biri haklı bir sebep olmaksızın nişanı bozduğu veya nişan taraflardan birine yükletilebilen bir sebeple bozulduğu takdirde; kusuru olan taraf, diğerine dürüstlük kuralları çerçevesinde ve evlenme amacıyla yaptığı harcamalar ve katlandığı maddi fedakârlıklar karşılığında uygun bir tazminat vermekle yükümlüdür.” şeklindeki kanuni düzenleme dikkate alındığında; “uygun tazminatın” belirlenebilmesi için; tazminat miktarının dürüstlük kuralı çerçevesinde hesaplanması gerekeceğinden, hâkim tarafından; somut olayda tazminatın indirilmesini gerektiren durumların var olup olmadığını da değerlendirmeli ve indirim yapılmasını gerektiren bir yarar elde edilmişse veya edilebilecekse denkleştirme yoluna giderilmesi gerektiği gözden kaçırılmamalıdır²⁴³.

Nişanlanma nedeniyle yapılan gider neticesinde herhangi bir yarar elde edilememiş, yani yapılan giderler boşa gitmiş ise, tam tazmin ilkesine uygun olarak zararın tamamen

husus gözetilmeksizin yanılıklı değerlendirme ile yazılı şekilde karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirir.” şeklinde karar verildiği anlaşılmaktadır.

²⁴² Koç, 105; Alp Shin, 62.

²⁴³ Zevkliler / Acabey / Gökyayla, 775.

giderilmesine karar verilmesi gerekmektedir²⁴⁴. Örnek verilecek olursa, nişanlanma nedeniyle alınan nişan abiyesine ödenen para, davetiyenin basımı için ödenen paralar yönünden zararın tamamen tazminine karar verilmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Şayet evlenmenin yapılacağı yolunda inanç olmasaydı, söz konusu masraflar yapılmayacak idiyse, hâkim tarafından bu takdirde yapılan masrafların tamamının tazmin ettirilmesi yoluna gidilmeyip; uygun göreceği bir tazminata hükmetmesi mümkündür²⁴⁵ (TMK m.120).

Ayrıca tazminat hesabı yapılırken tarafların karşılıklı durumları, mali güçleri ve kusurlarının dikkate alınması gerekmektedir, Hakim tarafından takdir edilecek tazminat miktarının borçlunun yıkımına sebebiyet verecek nitelikte borçluyu zora düşürecek nitelikte olmaması gerekmektedir²⁴⁶. Şartlarının olması halinde, tazminatın tenkis edilmesi veya tamamen ortadan kaldırılması mümkündür²⁴⁷.

3.2. Manevi Tazminat

3.2.1. Manevi Zarar Kalemleri

Taraflarca evleneceklerine olan inançla yapılan nişan akdi, her zaman evlenmeyle sonuçlanamayabilir. Tarafların ayrılmalarıyla nişanlılık ilişkisinin sonuçlandığı durumlarda; herhangi bir nişanlının kişilik haklarının zedelenmesi durumu söz konusu olabilir. Dolayısıyla nişan akdinin bozulması nedeniyle onur, şeref ve haysiyetin zedelenmesi neticesinde manevi zarar meydana gelmiş olacaktır. Söz konusu duygusal çöküntüden sarsıcı şekilde etkilenen nişanlının, çekmiş olduğu elem ve ızdırabın bir nebze de olsa giderilebilmesi için talebi halinde manevi tazminat kurumu devreye girecektir.

Nişanlılardan birinin evlenmemeye kesin karar vermiş olmasına rağmen nişanlılık ilişkisini sürdürmesi, sadakatsiz davranışlar sergilemesi, nişanın sebepsiz yere uzatılması, nişanlılıktan doğan yükümlülüklerin yerine getirilmemesi, diğer nişanlıyı zan altında bırakacak ithamlarda bulunması, gizli veya ortak sırların ifşa edilmesi, nişanlının şeref, namus ve haysiyetini zedeleyici hareketlerde bulunulması ya da fiziksel görünümüyle ilgili küçük düşürücü ifadeler kullanılması gibi durumlarının manevi zarar kalemleri olarak sayılması mümkündür.

²⁴⁴ Tekinay, 47; Koç, 105-106.

²⁴⁵ Alp Shin, 63; Ateş, 56-57.

²⁴⁶ Köseoğlu/Kocaağa, 273; Zeytin Çağrı, Boşanmada Maddi Tazminat, 167.

²⁴⁷ Koç, 105, Zevkliler/Acabey/Gökyayla, 702; Ateş, 57; Köprülü/Kaneti, 58, Abik, “Nişanlanma ve Nişanlılık”, 133.

3.2.2. Manevi Tazminatın Hesaplanması

TMK. nun 121.maddesine göre; *"Nişanın bozulması yüzünden kişilik hakkı saldırıya uğrayan taraf, kusurlu olan diğer taraftan manevi, tazminat olarak uygun miktarda bir para ödenmesini isteyebilir."* şeklindeki kanuni düzenlemeyle manevi tazminatın para olarak hükmedilmesi gerektiğini; söz konusu paranın ise "uygun" miktarda olması gerektiğini vurgulayarak hâkime takdir yetkisi tanımış olduğunu görmekteyiz. Hâkimin takdir yetkisinin ölçütleri, Yargı içtihatlarıyla da şekillenmiş olduğu görülmektedir.

Manevi tazminatın miktarı belirlenirken; somut olayın özellikleri dikkate alınarak ihlal miktarı ile talep miktarı arasındaki ilişkiye uygun şekilde belirleme yapılmaktadır. Dolayısıyla manevi tazminata hükmedecek hâkim; olayın tüm özelliklerini, olayın geçtiği yeri, tarafların sosyo-kültürel yapısını, o yere ait gelenek ve görenekleri birlikte değerlendirerek yarar-zarar dengesini de kurarak hakkaniyete uygun şekilde karar vermesi gerekmektedir²⁴⁸.

Manevi tazminat talebinin miktarının belirlenmesine yönelik ölçütleri içeren emsal Yargıtay 3. Hukuk Dairesinin bir kararında²⁴⁹; yaklaşık 4 yıl nişanlı kalan tarafların, nişanlı kaldıkları süre içerisinde cinsel birliktelik yaşadığı, davacının bu nedenle yaşamış olduğu bölge de dikkate alınarak evlilik şansını yitirdiği ve manevi zarara uğradığını ileri sürülerek manevi tazminat talebi bulunması neticesinde, hâkimin; nişanın bozulma şekli, davacının olaydan etkilenme derecesi, olayın özellikleri, ekonomik olgular dikkate alınarak manevi tazminatı ona göre belirlemesi gerektiği vurgulanmıştır.

²⁴⁸ Güllüoğlu, 171; Alp Shin, 71-72; Ateş, 64; Akbaş, 79-80.

²⁴⁹ Bkz. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi'nin 29.01.2014 tarih ve 2013/17244 E. , 2014/1220 K. sayılı ilamı. (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 08/01/2024);

"...Ne var ki, davacı nişanın bozulması nedeniyle, fahiş bir zarara uğramış ve bu nedenle kişilik hakları da saldırıya uğramış ise bu durumun ispatı halinde manevi tazminata hükmedilebilir.

Hâkim manevi tazminatın miktarını tayin ederken saldırı teşkil eden eylem ve olayın özelliği yanında tarafların kusur oranını, ekonomik durumlarını da dikkate almalıdır. Miktarın belirlenmesinde her olaya göre değişebilecek özel hal ve şartların bulunacağı da gözetilerek takdir hakkını etkileyecek nedenleri karar yerinde objektif olarak göstermelidir. Çünkü kanunun takdir hakkı verdiği hususlarda hâkimin hukuka ve hakkaniyete göre hüküm vereceği Türk Medeni Kanunu'nun 4. Maddesinde belirtilmiştir. Hükmedilecek para, zarara uğrayanda manevi huzuru doğurmayı gerçekleştirecek tazminata benzer bir fonksiyonu olan özgün bir nitelik taşır. Bir ceza olmadığı gibi malvarlığı hukukuna ilişkin bir zararın karşılanması da amaç edinmemiştir. O halde bu tazminatın sınırı onun amacına göre belirlenmelidir. Takdir edilecek miktar, mevcut halde elde edilmek istenilen tatmin duygusunun etkisine ulaşmak için gerekli olan kadar olmalıdır.

Somut olayda, tarafların yaklaşık 4 yıl nişanlı kaldıkları, nişanlı kaldıkları süre içerisinde cinsel birliktelik yaşadığı, davacının bu nedenle yaşamış olduğu bölge de dikkate alınarak evlilik şansını yitirdiği ve manevi zarara uğradığı ileri sürülerek manevi tazminat talebi bulunmaktadır. Davacı-karşı davalı H.. Ç..'ın davalı-karşı davacı ile kendi rızası ile birlikte olduğu anlaşıldığından manevi tazminatın belirlenmesinde bu hususun da dikkate alınması gerekmektedir.

Hal böyle olunca; nişanın bozulma şekli, davacının (karşı davalı) olaydan etkilenme derecesi, olayın özellikleri, ekonomik olgular ve yukarıdaki ilkeler gözetildiğinde, mahkemece davacı (karşı davalı) için takdir edilen 30.000,00 TL manevi tazminat miktarı fazla bulunmuş, mahkemece daha düşük miktarda manevi tazminata hükmedilmesi için hükmün bozulmasına" dair karar verildiği görülmektedir.

Ayrıca manevi tazminata hükmedilirken; tarafların ekonomik durumları da hâkim tarafından dikkate alınmaktadır²⁵⁰. **Bu hususta verilen emsal Yargıtay 3. Hukuk Dairesinin bir kararına göre²⁵¹**; Hâkimin, manevi tazminatın miktarını tayin ederken saldırı teşkil eden eylem ve olayın özelliği yanında tarafların kusur oranını, ekonomik durumlarını da dikkate alması gerektiği vurgulanmış olup; dolayısıyla hâkimin tazminatı belirlerken göz önünde tutması gereken kriterleri açıkça belirtmiş olduğu görülmektedir.

3.3. Usule İlişkin Hükümler

3.3.1. Arabuluculuk

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu'nun 2. maddesinde arabuluculuğun tanımlanmış olduğunu görmekteyiz. Söz konusu kanun metninin incelenmesinde arabuluculuk kurumunun; sistematik teknikler uygulayarak, görüşmek ve müzakerelerde bulunmak amacıyla tarafları bir araya getiren, onların birbirlerini anlamalarını ve bu suretle çözümlerini kendilerinin üretmesini sağlamak için aralarında iletişim sürecinin kurulmasını gerçekleştiren, tarafların çözüm üretmediklerinin ortaya çıkması halinde çözüm önerisi de getirebilen²⁵² uzmanlık eğitimi almış olan tarafsız ve bağımsız bir üçüncü kişinin katılımıyla ve ihtiyarî olarak yürütülen uyuşmazlık çözüm yöntemi olarak tanımlandığı anlaşılmaktadır.

Arabuluculuk müessesesinin de içinde bulunduğu alternatif uyuşmazlık çözüm yollarında; tarafsız üçüncü bir kişinin katılımı ile uyuşmazlığın taraflarının bir araya getirilmesi yöntemiyle üzerinde ortaklaşa bir çözüm bulmaları için tarafların karşılıklı olarak

²⁵⁰ Güllüoğlu, 172.

²⁵¹ Bkz. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi'nin 30.03.2017 tarih ve 2015/18038 E. , 2017/4352 K. sayılı ilamı. (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 08/01/2024);

“...Hâkim manevi tazminatın miktarını tayin ederken saldırı teşkil eden eylem ve olayın özelliği yanında tarafların kusur oranını, ekonomik durumlarını da dikkate almalıdır. Miktarın belirlenmesinde her olaya göre değişebilecek özel hal ve şartların bulunacağı da gözetilerek takdir hakkını etkileyecek nedenleri karar yerinde objektif olarak göstermelidir. Çünkü kanunun takdir hakkı verdiği hususlarda hâkimin hukuka ve hakkaniyete göre hüküm vereceği Türk Medeni Kanunu'nun 4. maddesinde belirtilmiştir.

Hükmedilecek para, zarara uğrayanda manevi huzuru doğurmayı gerçekleştirecek tazminata benzer bir fonksiyonu olan özgün bir nitelik taşır. Bir ceza olmadığı gibi malvarlığı hukukuna ilişkin bir zararın karşılanması da amaç edinmemiştir. O halde bu tazminatın sınırı onun amacına göre belirlenmelidir. Takdir edilecek miktar, mevcut halde elde edilmek istenilen tatmin duygusunun etkisine ulaşmak için gerekli olan kadar olmalıdır.

Somut olayda; tarafların yaklaşık 3 ay nişanlı kaldıkları, nişanın bozulması nedeniyle davalı-karşı davacının ruhsal çöküntü içine girdiği (depresyon) anlaşılmış ise de; mahkemece, davalı-karşı davacı için takdir edilen 13.000 TL manevi tazminat miktarı yukarıda açıklanan ilke ve esaslar gözetildiğinde fazla bulunmuştur. Mahkemece, davalı tarafta sebepsiz zenginleşme teşkil etmeyecek, hakkaniyete uygun olacak şekilde; daha düşük bir miktar da manevi tazminata hükmedilmesi için kararın bozulması gerekmiştir.” şeklinde bozma kararının verildiği görülmektedir.

²⁵² 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu'nun 2. Maddesinde, 12/10/2017 tarihli ve 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanununun 17. maddesi ile “bu maddenin birinci fıkrasının (b) bendine “gerçekleştiren,” ibaresinden sonra gelmek üzere “tarafların çözüm üretmediklerinin ortaya çıkması hâlinde çözüm önerisi de getirebilen,” ibaresinin eklenmesi suretiyle yapılan değişiklik neticesinde arabuluculuğun tanımında düzenleme yapılarak; arabuluculuk görüşmelerinde tarafların bir çözüm üretmediklerinin ortaya çıkması halinde çözüm önerisi getirebilmesine imkân sağlanmış olduğu görülmektedir.

müzakere etmelerinin sağlanması ya da ortaklaşa çözüm önerilerinin sunulabileceği, sürece katılmak, devam ettirmek veya sonuçlandırmak konusunda tarafların serbest oldukları, herhangi bir dayatmaya izin vermeyen, makul sürede uyuşmazlıkların çözümünde etkili, barışçıl ve yargısal yola alternatif olarak işleyen uyuşmazlık çözüm yöntemleri mevcuttur²⁵³.

Mevzuatımızda zorunlu arabuluculuk ve ihtiyari arabuluculuk düzenlemelerinin bulunduğunu görmekteyiz. Zorunlu arabuluculuk, dava şartı olarak özel olarak düzenlendiğinden, bu hallerde dava açılmadan önce arabulucuya başvurulmaması halinde zorunlu olan dava şartı yerine getirilmediğinden, açılan davanın usulden reddine karar verilmesi sonucunun ortaya çıkmasına neden olacaktır. İhtiyari arabuluculuk ise zorunlu olmayıp; tarafların irade serbestisinin olduğu hallerde isteğe bağlı olarak başvurulabilecek alternatif uyuşmazlık çözüm yolu olarak karşımıza çıkmaktadır. Nişanın bozulması nedeniyle açılan maddi ve manevi tazminat taleplerinde zorunlu arabuluculuk müessesesinin uygulanması gerektiğini savunan görüş de mevcuttur²⁵⁴.

Nişanın bozulması nedeniyle açılan maddi ve manevi tazminat davalarında alternatif uyuşmazlık çözüm yollarından arabuluculuğa gidilmesinin mevzuatımızda mümkün olup-olmadığına dair mevzuat ve literatürde inceleme yapıldığında; mevzuatımızda “Nişanın Sona Ermesinden Doğan Tazminatlar” yönünden arabuluculuk müessesesinin açıkça düzenlenmediğini görmekteyiz.

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu’nda; arabuluculuğa elverişli uyuşmazlıkların kapsamı saptanırken aile hukuku uyuşmazlıkları yönünden bir istisnaya yer verilmemesi doktrinde eleştirilmiş²⁵⁵ olup; bazı istisnaî durumlara ileri sürülerek bu kuralın yumuşatılması gerektiği belirtilmiştir²⁵⁶.

6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu’nun 1. maddesinin 2. fıkrasında; “*aile içi şiddet iddiası içeren uyuşmazlıkların arabuluculuğa uygun olmadığı*”

²⁵³ **İşıktaş Karabulut**, Yıldız, Aile Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yalova, 2020, 3-4; **Tanrıver, Süha**, “*Hukuk Uyuşmazlıkları Bağlamında Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları ve Özellikle Arabuluculuk*”, TBB Dergisi, Yıl:19, Sayı:64, Mayıs-Haziran, 2006,151-177, 151.; **Kılıççoğlu**, Mustafa, 659 vd.

²⁵⁴ **Atçeken**, Cemre, Türk Hukukunda Aile Arabuluculuğu, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), KTO, Karatay Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı, Konya, 2021, 91- 92.

²⁵⁵ **Uyumaz**, Alper - **Erdoğan**, Kemal, “Aile Hukukundan Doğan Uyuşmazlıkların Alternatif Çözüm Yolları”, D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 17, Sayı: 1, 2015, 119-169, 138, (<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/753664>, Erişim Tarihi: 03.11.2024).

²⁵⁶ **Başözen**, Ahmet, “Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısı Taslağı’na Dair Değerlendirme”, Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 17/1 (2015), 303 vd.; **Şahin Altıntaş**, Mehtap, “Aile Hukukundan Doğan Uyuşmazlıkların Arabuluculuğa Elverişliliği”. Medeni Hukuk Dergisi. 1/2 (2024), 137-178, 153.

düzenlenmiş olup; Maddenin aksi yorumundan aile içi şiddet iddiasını içermeyen aile uyuşmazlıklarının arabuluculuğa elverişli olduğunu söyleyebilmek mümkündür²⁵⁷.

Nitekim HUAK 2. maddesi ile 18/3. maddesinin²⁵⁸ birlikte değerlendirilmesi neticesinde; “arabuluculuğa elverişli olan aile hukukuna ilişkin uyuşmazlıklarda, icra edilebilirlik şerhi verilmesine ilişkin incelemenin duruşmalı olarak yapılacağı” belirtildiğinden, aile içi şiddet iddiası içermeyen aile hukukuna ilişkin uyuşmazlıklarının arabuluculuğa elverişli olduğu sonucuna varılmaktadır. Bu doğrultuda nişanlanmanın sona ermesinden doğan tazminat talepleri yönünden, aile içi şiddet iddiası içeren uyuşmazlıklardan olmadığından arabuluculuk uygulaması yönünden hukuken bir engelin olmadığını görmekteyiz.

Nişanlanmanın sona ermesinden doğan tazminatlarda tarafların serbestçe tasarruf yetkisinin olduğu doktrinde kabul görmektedir²⁵⁹.

Nişanlanmanın sona ermesi nedeniyle tarafların maddi tazminat talepleri yönünden bakılacak olursa; uyuşmazlığın konusunun parasal değer olması, ayrıca uyuşmazlığın taraflarına tanınmış özgürce karar verebilecekleri bir talep hakkı olması sebebiyle, kamu düzeninden sayılmadığı için maddi tazminat talepleri yönünden arabuluculuk faaliyeti açısından elverişli olarak nitelendirilmektedir²⁶⁰.

Nişanlanmanın sona ermesi nedeniyle tarafların manevi tazminat talepleri yönünden bakılacak olursa; TMK’nun 121. maddesinin²⁶¹ metninden de anlaşılabileceği üzere, manevi tazminatın talep edilebilmesi için; kişilik haklarının saldırıya uğramış olması, diğer nişanlının kusurlu olması gerekmektedir. Dolayısıyla kişilik haklarının saldırıya uğramasından kaynaklı olarak zararın meydana gelmiş olması durumu söz konusu olmalıdır²⁶². Türk Medeni Kanunu’nun 25/4. maddesi göz önünde bulundurulduğunda; kişilik haklarının ihlali neticesinde istenebilecek manevi tazminatın kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hak olduğunu söylemek mümkündür²⁶³. Dolayısıyla kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardan olması sebebiyle manevi tazminat davasının sadece nişanlılar tarafından açılabilmesi; maddi tazminat olduğu

²⁵⁷ Şahin Altıntaş, 153.

²⁵⁸ Bkz. HUAK m18/3 gereğince;” İcra edilebilirlik şerhinin verilmesi, çekişmesiz yargı işidir ve buna ilişkin inceleme dosya üzerinden yapılır. Ancak arabuluculuğa elverişli olan aile hukukuna ilişkin uyuşmazlıklarda inceleme duruşmalı olarak yapılır...” şeklinde kanuni düzenleme olduğu görülmektedir.

²⁵⁹ Uyumaz- Erdoğan,96; Demircioğlu, Huriye Reyhan, “Aile Hukuku Uyuşmazlıkları Bakımından 6325 Sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu’nun Uygulanabilirliği”, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, Yıl:6, Sayı:23, 2015, 45-84, 79. (<http://kutuphane.dogus.edu.tr/mvt/pdf.php>, Erişim Tarihi: 03.11.2024).

²⁶⁰ Uyumaz- Erdoğan,144; Atçeken, 91.

²⁶¹ “Nişanın bozulması yüzünden kişilik hakkı saldırıya uğrayan taraf, kusurlu olan diğer taraftan manevi tazminat olarak uygun miktarda bir para ödenmesini isteyebilir.” şeklindeki düzenlemeyle nişanın bozulması halinde istenebilecek manevi tazminat kurumunun düzenlenmiş olduğu anlaşılmaktadır.

²⁶² Öztan, Aile Hukuku, 109; Güllüoğlu, 144.

²⁶³ Güllüoğlu, 146; Abik, “Nişanlanma ve Nişanlılık”, 142-143; Özen Arslan, 21.

gibi nişanlıların ana ve babalarının ya da onlar gibi davrananların bu tazminatı isteme haklarının olmadığını belirtmek gerekir. Ayrıca kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hak olması sebebiyle; Türk Medeni Kanunu'nun 25/4. maddesi²⁶⁴ gereğince; manevi tazminat alacağının devrinin mümkün olması için karşı tarafın kabulüne bağlandığı görülmektedir. Yine söz konusu alacağın mirasçılara geçebilmesi için de miras bırakan tarafından ileri sürülmesi yani davanın açılması gerekmektedir.

Yukarıda belirtildiği üzere kişilik hakkı kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardan olmakla birlikte kişilik hakkı saldırıya uğrayan tarafın manevi tazminat talebi yönünden, hak sahibinin üzerinde serbestçe tasarruf edebileceği iş ve işlemlerden olduğu anlaşılmakla arabuluculuk müessesesine uygun görülmektedir²⁶⁵.

Nişanın bozulması nedeniyle maddi tazminat ve manevi tazminata ilişkin uyuşmazlıklar, 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu kapsamında tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri iş veya işlemlerden doğan özel hukuk uyuşmazlıklarından olduğundan, arabuluculuğa elverişli uyuşmazlıklar olarak değerlendirilmesi mümkündür²⁶⁶.

Ayrıca tarafların irade serbestisi olduğundan “Nişanın Sona Ermesinden Doğan Tazminatlar” yönünden; zamanaşımı süresinin geçmiş olmasına rağmen nişanı bozan kusurlu tarafın borcunu ödemek istemesi halinde alacağın tahsilinin mümkün olduğu; dolayısıyla zamanaşımı süresinin geçmiş olmasını etkilemeyeceğini ifade edebiliriz²⁶⁷.

Ayrıca tarafların arabuluculukta anlaşma sonucunda imzaladıkları belgenin ilam niteliğinde olması ve ilamlı icra yolu ile tahsilinin mümkün olması hususları dikkate alındığında uygulamada fayda ve kolaylık sağlayacağını söylememiz mümkündür²⁶⁸.

Kanaatimizce; yargısal faaliyetlerin uzun sürmesi, söz konusu sürecin taraflar üzerindeki yıpratıcılığı göz önünde bulundurulduğunda alternatif uyuşmazlık çözüm yollarının hayata geçirilmesi büyük önem teşkil etmektedir. Alternatif uyuşmazlık çözüm yollarından arabuluculuk müessesesinin de günümüz de fazlasıyla işlerlik kazandığı görülmektedir. Tarafsız üçüncü bir kişinin katılımı ile uyuşmazlığın taraflarının bir araya getirilmesi sayesinde, tarafların kendi hür iradeleriyle ortak paydada buluşabilmeleri sonuca daha pratik yoldan erişmeye sağlamaktadır. Dolayısıyla her ne kadar mevzuatımızda, “Nişanın Sona Ermesinden Doğan Tazminatlar” yönünden arabuluculuk müessesesinin açıkça

²⁶⁴ Bkz. Türk Medeni Kanunun 25/4 maddesi gereğince; “Manevi tazminat istemi, karşı tarafça kabul edilmiş olmadıkça devredilemez; miras bırakan tarafından ileri sürülmüş olmadıkça mirasçılara geçmez.” hükmü mevcuttur.

²⁶⁵ Uyumaz- Erdoğan, 145; Karagözoğlu, 96; Demircioğlu, 79; Işıktas Karabulut, 33.

²⁶⁶ Uyumaz- Erdoğan, 144; Karagözoğlu, 96; Demircioğlu, 79; Işıktas Karabulut, 33-34.

²⁶⁷ Uyumaz- Erdoğan, 145; Atçeken, 92-93.

²⁶⁸ Atçeken, 91-92.

düzenlenmediğini görülmekteyse de; söz konusu uyuşmazlıklar tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri iş veya işlemlerden doğan özel hukuk uyuşmazlıklarından olduğundan, arabuluculuğa elverişli uyuşmazlıklar olduğuna dair görüşlere katılmaktayım. Nitekim arabuluculuk kurumunun uygulanması halinde bu tür uyuşmazlıklarda hem yargıdaki yükün azalacağını hem de tarafların yargısal faaliyetin sonucunu beklemeden daha kısa zamanda söz konusu taleplerini neticelendirebileceği hususu açıkça ortadadır. Bunun yanı sıra söz konusu davaların ispatı yönünden tanık delilinin önem arz etmesi nedeniyle tarafların özel hayatlarının 3. kişiler önünde deşifre olması, ayrıca yargılamada yapılan masraf ve zaman kaybı dikkate alındığında yargısal faaliyete alternatif olan Arabuluculuk kurumun söz konusu davalarda uygulanması gerektiği kanaati uyanmaktadır. Ayrıca zamanaşımı yönünden de, söz konusu tazminatların dava yoluyla talep edilebilmesi için 1 yıllık zamanaşımı süresi mevcutken; arabuluculuk kurumuna başvurmaları için herhangi bir zamanaşımı durumu söz konusu olmayacağından, tarafların serbestçe tasarruf etme yetkilerini, zamanaşımı kavramına takılmadan daha rahat kullanabilmeleri sağlanmış olacaktır.

3.3.2. Geçici Ödemeler

Türk Borçlar Kanunu'nun m. 76. hükmünde²⁶⁹, “Geçici Ödemeler” kurumunun düzenlendiği görülmektedir.

Geçici ödemeler kurumunda; kanunda aranan koşulların varlığı halinde, mahkemece nihai karar verilmesi beklenmeksizin davalı tarafından davacıya ödeme yapılmasına karar verilmesi durumu söz konusu olmaktadır²⁷⁰.

Geçici ödeme kurumuyla yapılan ödeme, davanın kabulüne karar verilmesi halinde; davacıda kalamaya devam edecek olup; şayet davanın reddedilmesi halinde ise, davacının söz konusu ödemeyi iade yükümlülüğünün meydana geleceğini vurgulamak gerekir²⁷¹.

²⁶⁹ **Bkz. 6098 sayılı TBK'nın 76. maddesi gereğince;**

“Zarar gören, iddiasının haklılığını gösteren inandırıcı kanıtlar sunduğu ve ekonomik durumu da gerektirdiği takdirde hâkim, istem üzerine davalının zarar görene geçici ödeme yapmasına karar verebilir.

Davalının yaptığı geçici ödemeler, hükmedilen tazminata mahsup edilir; tazminata hükmedilmezse hâkim, davacının aldığı geçici ödemeleri, yasal faizi ile birlikte geri vermesine karar verir.” şeklinde düzenlendiği anlaşılmaktadır.

²⁷⁰ **Altınkan**, Onur, Türk Borçlar Hukukunda Geçici Ödemeler, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, Antalya, 2023, 21; **Antalya**, Gökhan : “6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Madde 76 Düzenlemesi: “Geçici Ödeme”, Yaşar Üniversitesi Elektronik Dergisi, C. 8, Özel Sayı-2013, Prof. Dr. Aydın Zevklilere Armağan, C. I, İzmir, 2013, 185-200, 187; **Badur**, Emel : “Geçici Ödemeler”, Terazi Hukuk Dergisi, C. 11, S. 114, 2016, 14-25, 20 vd.; **Kılıçoğlu Yılmaz**, Kumru, “Geçici Ödemeler”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 110, 2014, 109-128, 112; **Topuz**, Murat, “Türk Borçlar Kanunu Uyarınca Haksız Fiilden Doğan Borç İlişkilerine Dair Yargılamalarda Geçici Ödemeler”, Prof. Dr. Cevdet Yavuz'a Armağan, İstanbul, 2011, 247-285, 251; **Aybay**, Aydın, Borçlar Hukuku Dersleri Genel Bölüm, B.15, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2020, 104; **Aydoğdu**, Murat/**Nart**, Serdar, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, B. 1., Adalet Yayınevi, Ankara, 2022, 264; **Gönen**, Doruk, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, B.1, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2021, 96.

“Geçici Ödeme” kurumunun hukuki niteliği yönünden bakılacak olursa; 6098 s. TBK’nın m. 76. hükmünde düzenlenen kavramın, geçici bir süreyle sınırlı olan ya da ileride iade edilmek üzere yapılan bir ödemeyi ele almadığı, dava sonucunda verilecek olan kararlar yapılacak olan ödemenin kısmi bir şekilde önceden verilmesini düzenlemiş olduğu anlaşılmakla; söz konusu kurumun hukuki niteliğinin “ön ödeme” olarak kabul edilmesi gerektiği savunulmaktadır²⁷². Doktrindeki bir başka görüşe²⁷³ göre ise; geçici ödemelerin hukuki niteliğinin, HMK’nın 389 vd. maddelerinde düzenlenen ihtiyati tedbir niteliğinde olduğudur.

Bizim de katıldığımız bir diğer görüşe göre ise; “Geçici Ödeme” kavramının, “Geçici Hukuki Koruma” olarak değerlendirilmesi gerektiğidir²⁷⁴.

Geçici hukuki koruma kavramının, 6100 sayılı HMK’nın 406/II maddesi²⁷⁵ ile düzenleme alanı bulduğunu söylememiz mümkündür.

Geçici hukuki koruma kurumu ile, dava ve yargılama ile sağlanması hedeflenen hukuki koruma, ihtiyacı olan tarafça talep edilmesi ve yaklaşık ispatla talebin yerinde olduğunun ispatlanabilmesi halinde, talebin somut ve gerekçeli olarak belirtilmesi neticesinde, basit yargılama usulü esaslarına göre ivedilikle hâkim tarafından verilebilecektir²⁷⁶.

Geçici ödeme kavramının; ihtiyati tedbir, nafaka, ön ödeme ya da ön tazminat olarak değerlendirilemeyeceği kanaati hâsıl olmuştur. Nitekim ihtiyati tedbirin koşullarının kanunda açıkça sayıldığı, ayrıca geçici ödeme kurumunda, teminat koşulunun aranması sebepleri ile ihtiyati tedbirden ayrılan bir geçici hukuki koruma olarak değerlendirilmesi gerektiği²⁷⁷ sonucuna varılmıştır. Ayrıca geçici ödemenin nafaka olarak değerlendirilmesine ilişkin görüşün değerlendirilmesi neticesinde, nafakanın özel bir düzenleme olması sebebi ile geçici ödemenin nafakadan ayrıldığı anlaşılmaktadır²⁷⁸.

Türk Borçlar Kanunu m. 76 hükmünün incelenmesi neticesinde; zarar gördüğünü iddia eden davacının, iddiasının haklılığını gösteren inandırıcı kanıtları sunmasının gerektiği, ayrıca davacının ekonomik durumunun da geçici ödemeyi gerektirmesi halinde, davacının talebi

²⁷¹ Altınkan, 21; Antalya, Geçici Ödemeler, 196; Kılıçoğlu Yılmaz, 126-127; Topuz, 279.

²⁷² Altınkan, 23.

²⁷³ Antalya, Geçici Ödemeler, 188; Antalya, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 524 vd.

²⁷⁴ Kurt, Gamze, Türk Borçlar Kanunu Madde 76 Kapsamında Geçici Ödemeler, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, İzmir, 2022, 18-19; Topuz, 268.

²⁷⁵ Bkz. 6100 sayılı HMK’nın 406/II maddesi gereğince;

“İhtiyati haciz, muhafaza tedbirleri ve geçici düzenleme niteliğindeki kararlar gibi geçici hukuki korumalara ilişkin diğer kanunlarda yer alan özel hükümler saklıdır.” şeklinde düzenlendiği anlaşılmaktadır.

²⁷⁶ Arslan, Ramazan, “Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun Geçici Hukuki Korumalar Konusunda Getirdiği Yenilikler”, Bankacılar Dergisi, Özel Sayı, 2013, 7- 27, 8, Kurt, 16.

²⁷⁷ Kurt, 18-19.

²⁷⁸ Kurt, 18-19.

durumunda hâkimin, zarar gören davacıya davalı tarafından geçici ödeme yapılmasına karar verebilmesinin söz konusu olduğu anlaşılmaktadır. Burada vurgulanması gereken bir husus da; Türk Borçlar Kanunu m. 76 hükmünde belirtilen koşulların olması halinde geçici ödemeye karar verilmesinde hâkimin takdir yetkisinin bulunduğu²⁷⁹.

Tez konumuz olan nişanlanmanın sona ermesinden doğan maddi ve manevi tazminatların, geçici ödeme kurumuna konu olup-olmayacağı yönünde yapılan incelemede;

Türk Borçlar Kanununun 53. ve 54. maddelerinde yer alan bedensel bütünlüğün ihlali veya ölüm halinde meydana gelen maddi zararlar ile Türk Borçlar Kanunu'nun 56 ve 58. maddelerinde yer alan bedensel bütünlüğün ihlali veya ölüm halinde meydana gelen manevi zararın neticesinde açılan maddi-manevi tazminat davalarında, Türk Borçlar Kanununun 76. maddesinde belirtilen koşulların bulunması halinde geçici ödemenin talep edilmesine engel bir durum yoktur. Çünkü söz konusu davalarda yargılama neticelenmeden dosyalar arasına alınan kusur raporları, maluliyet raporlarıyla yaklaşık ispat koşulu sağlanabilmektedir. Dolayısıyla zarar görenin ekonomik durumunun gerektirmesi halinde, geçici ödemeyi talep etmesi halinde hâkim yaklaşık ispat koşullarını dikkate alarak bu doğrultuda geçici ödemenin yapılmasına karar verebilmektedir. Ancak aile hukukundan kaynaklanan davalarda geçici ödemenin mümkün olup-olmadığı yönünde net bir değerlendirme yoktur.

Geçici ödemeler kurumuna ilişkin Adalet Komisyonu'nda yapılan değerlendirmelerde; geçici ödemelere yönelik düzenlemenin, nafaka ve benzeri aile hukuku müesseseleriyle bağdaştırılamayacağının belirtildiği, söz konusu değerlendirmeye dayanak olarak da bu düzenlemelerin aile hukukundan kaynaklanan statüden doğmasının vurgulanmış olduğu anlaşılmaktadır²⁸⁰.

Türk Medeni Kanununun m. 120 ve m. 121 hükümlerinde düzenlenen nişanlanmanın sona ermesinden doğan maddi ve manevi tazminatların geçici ödemeye konu olup olmayacağı hususu değerlendirildiğinde; söz konusu maddeler gereğince açılan davalarda kusur değerlendirilmesi için ayrı bir rapor alınmadığı, kusurun değerlendirilmesinde hakimın takdir yetkisi olduğu, söz konusu tazminatların hükmedilmesinde herhangi bir hesap raporunun alınmasına gerek olmadığı, söz konusu tazminatlara hükmedilirken nihai hükümle beraber karar verildiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla nişanlanmanın bozulmasından doğan maddi ve manevi tazminat davalarında, zarar gören davacının haklılığını nihai hüküm gelmeden yaklaşık ispatla ispatlanması pek mümkün olmamaktadır. Dolayısıyla kanaatimce Türk

²⁷⁹ **Dimdik**, Hakan, “6098 Sayılı Türk Borçlar Kanununun Genel Hükümleriyle Getirilen Değişikliklerin Değerlendirilmesi”, İzmir Barosu Dergisi, 2012, 95-118, 107; **Antalya**, Geçici Ödemeler, 194; **Altınkan**, 24-26; **Topuz**, 273 vd..

²⁸⁰ **Altınkan**, 219.

Medeni Kanununun m. 120 ve m. 121 hükümlerinde düzenlenen nişanlanmanın sona ermesinden doğan maddi ve manevi tazminatların geçici ödemeye konu olmayacağı kanaati hâsıl olmaktadır.

3.3.3. Görevli ve Yetkili Mahkeme

Nişanın sona ermesinden doğan davalara bakmakla görevli mahkeme; 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun²⁸¹ madde 4 hükmü gereği; aile mahkemeleridir. Bu doğrultuda nişanın sona ermesinden kaynaklı olarak açılacak maddi tazminat, manevi tazminat ve hediyelerin iadesi davalarının aile mahkemesinin görev alanına girdiğini söylemek mümkündür²⁸².

6100 sayılı HMK'nın m. 1 hükmü gereğince²⁸³; “görev” hususu, kamu düzenine ilişkin olup; nişanın sona ermesinden doğan maddi tazminat, manevi tazminat ve hediyelerin geri verilmesi davalarının aile mahkemelerinde görülmesi gerekmektedir.

Burada değinilmesi gereken önemli bir husus ise; görevli mahkeme belirlenirken öncelikle “geçerli bir nişan ilişkisinin olup – olmadığının” tespiti noktasıdır. Örnek verilecek olursa; tarafların evlenme iradesi olmamasına rağmen birlikte yaşaması neticesinde meydana gelen olaylar yüzünden talep edilen tazminat taleplerinde aile mahkemelerinde değil asliye hukuk mahkemeleri görevli olacaktır. Bu doğrultuda verilen Yargıtay içtihatları da mevcuttur. Görevli mahkemenin tespiti hususunda **Yargıtay'ın verdiği emsal kararlar**²⁸⁴

²⁸¹ **Bkz.** 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun RG: T. 18.01.2003, S. 24997.

²⁸² **Koç**, 162; **Güllüoğlu**, 142; **Çaldağ**, Coşkun, Nişanın Sona Ermesinin Hüküm ve Sonuçları, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021, 86.

²⁸³ **Bkz.** 6100 sayılı HMK'nın 1. maddesi gereğince; “Mahkemelerin görevi, ancak kanunla düzenlenir. Göreve ilişkin kurallar, kamu düzenindendir.” şeklinde yasal düzenleme mevcuttur.

²⁸⁴ **Bkz. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi'nin 27.09.2016 tarih ve 2015/17061 E. , 2016/11295 K. sayılı ilamı,** (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>), Erişim Tarihi: 16/01/2024);

“...Somut olayda; dosya kapsamından tarafların uzun süre birlikte yaşadıkları mahkemenin de kabulünde olduğu gibi aralarındaki ilişkinin TMK'nun 118.maddesinde düzenlenen "nişanlanma" kapsamında bulunmadığı, taraflar arasında nişandan ve yasal olarak korunması gereken bir birliktelikten söz edilmesi mümkün olmadığı anlaşılmaktadır. Buna göre taraflar arasındaki ihtilaf aile hukukundan doğmamaktadır.

O halde, dava Aile hukukundan kaynaklanmadığından uyuşmazlığa genel mahkemede (Asliye Hukuk Mahkemesinde) bakılması gerekmektedir. Görev hususu kamu düzenine ilişkin olup, res'en, gözetilmelidir. Mahkemece, davanın Asliye Hukuk Mahkemesinde görülmesi gerektiğinden bahisle görevsizlik kararı verilmesi gerekirken, görev hususu düşünülmezsizin yazılı şekilde davanın esası hakkında hüküm tesisi doğru olmayıp, bozmayı gerektirmiştir.” şeklinde karar verildiği görülmektedir..

Bkz. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi'nin 30.09.2013 tarih ve 2013/12717 E. , 2013/13508 K. sayılı ilamı, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>), Erişim Tarihi: 16/01/2024);

“...Somut olayda; dosyadaki tüm bilgi ve belgelere ve tanık beyanlarına göne, davacının davalı ile resmi nikâh olmaksızın karı koca hayatı yaşamak üzere düğün yapıp bir araya geldiği anlaşılmaktadır. Yargıtay'ın yerleşmiş içtihatlarında bu tip durumlarda, evlemin haksız fiil niteliğinde olduğu ve nişan kapsamında değerlendirilemeyeceği vurgulanıp, davanın Aile Mahkemesinde değil, genel mahkemede bakılıp sonuçlandırılması gerektiği şeklindedir. Görev kamu düzenine ilişkin olup, mahkemece re 'sen gözetilmelidir.

incelendiğinde; her bir somut olayın kendi içinde nişan ilişkisi kapsamında olup – olmadığı değerlendirilerek görevli mahkemenin tespit edilmesi gerekmektedir. Nişan ilişkisi kapsamında bir tazminat davası ya da hediyelerin verilmesine yönelik talepleri içerisinde barındıran bir dava olması halinde “Aile Mahkemeleri” görevli olması gerekirken; nişan akdi dışındaki tazminat davalarında “Genel Mahkemeler” görevli hale gelecektir.

Nişanın sona ermesinden doğan davalara bakmakla **yetkili mahkeme** ise;

6100 sayılı HMK’nın 6. maddesinde; yer alan genel yetki kuralı çerçevesinde; “Genel yetkili mahkeme, davalı gerçek veya tüzel kişinin davanın açıldığı tarihteki yerleşim yeri mahkemesidir.” şeklinde düzenleme mevcuttur.

6100 sayılı HMK’nın 8. maddesine göre; “Memur, işçi, öğrenci, asker gibi, bir yerde geçici olarak oturanlara karşı açılacak alacak veya taşınır mal davaları için, orada bulunmaları uzunca bir süre devam edebilecekse, bulundukları yer mahkemesi de yetkilidir.” şeklinde düzenleme mevcuttur.

Mahkemece; taraflar arasındaki ilişkinin "nişan" olarak nitelendirilerek davaya "Aile Mahkemesi" sıfatı ile bakılarak eksik inceleme ve araştırma sonucunda yazılı şekilde işin esası hakkında hüküm kurulmuş olması doğru görülmemiş, bozmayı gerektirmiştir” şeklinde karar verildiği anlaşılmaktadır.

Bkz. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi'nin 05.03.2018 tarih ve 2016/12231 E. , 2018/2059 K. sayılı ilamı, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 16/01/2024);

“...Somut olayda; taraflar belirli aralıklarla gayri resmi şekilde bir araya gelmiş olup, bu durumda nişandan ve yasal olarak korunması gereken bir birliktelikten söz edilmesi mümkün değildir. Dosya kapsamından tarafların nişanlanmadıkları anlaşıldığına göre, taraflar arasındaki ilişkinin aile hukuku prensiplerine göre değil, borçlar hukuku kurallarına, özellikle de haksız eylem ilişkin hükümlere göre değerlendirilmesi gerekmektedir.

Görev kuralları, kamu düzenine ilişkin olup, HMK’nun 114/1-c maddesi uyarınca mahkemenin görevli olması dava şartlarındadır. Mahkeme, görevli olup olmadığını yargılamanın her aşamasında kendiliğinden gözetmelidir.

O halde; eldeki davada, istem nişana dayalı tazminat talebi olmayıp, haksız fiilden kaynaklanmakla, bu çerçevede değerlendirme yapılarak görevsizlik kararı verilmesi ve dosyanın görevli Asliye Hukuk Mahkemesine gönderilmesi gerekmektedir. Tüm bu açıklamalar ışığında; uyuşmazlığın Aile Mahkemesi'nin görevine girmediği düşünüldüğünde, görevsizlik kararı verilmesi gerekirken, yazılı şekilde davanın esası hakkında hüküm tesisi doğru olmamış, bozmayı gerektirmiştir.” şeklinde karar verildiği anlaşılmaktadır.

Bkz. Yargıtay 20. Hukuk Dairesi'nin 02/11/2015 tarih ve 2015/7959 E. , 2015/10108 K. sayılı ilamı, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 17/08/2024);

“Dava, manevi tazminat istemine ilişkindir.

Aile Mahkemesi, taraflar arasındaki ilişkinin TMK’nın 118. maddesinde düzenlenmiş “nişanlanma” olmadığı, davalının evlenme vaadi ile davacıyla bir süre birlikte yaşaması eyleminin, “haksız fiil” niteliğinde olduğu, genel hükümlere tâbi olduğu ve manevi tazminat talebinin genel mahkemelerin görev alanı içinde kaldığı gerekçesiyle görevsizlik yönünde hüküm kurulmuştur.

Asliye Hukuk Mahkemesi ise, davalının davacıya evlenme vaadiyle kaçırarak birlikte yaşamasının bu haliyle nişanlanma olarak değerlendirilmesi gerektiği anlaşılmakla; manevi tazminat talebinin TMK’nın 121. maddesi kapsamına girdiği ve aile mahkemesinin görev alanı içinde kaldığı gerekçesiyle görevsizlik yönünde hüküm kurulmuştur.

Nişan sözleşmesi, tarafların karşılıklı evlenme vaadiyle kurulur. Somut olayda davacı, nişan sözleşmesi söz konusu olmaksızın kaçırılmış ve haksız eylem bu biçimde gerçekleşmiştir. Bu eylem sonunda, davacı ve davalının evlenmesi yönünde alınan karar hayata geçmemiştir. Dava, evlenmenin gerçekleşmemesine değil, kaçırılarak birlikte yaşamaya zorlanma eylemine dayanmaktadır. Bu durumda dava genel mahkemede görülmelidir.” şeklinde karar verildiği anlaşılmaktadır.

6100 sayılı HMK'nın 9. maddesine göre; “*Türkiye’de yerleşim yeri bulunmayanlar hakkında genel yetkili mahkeme, davalının Türkiye’deki mutad meskeninin bulunduğu yer mahkemesidir. Ancak, diğer özel yetki hâlleri saklı kalmak üzere, malvarlığı haklarına ilişkin dava, uyuşmazlık konusu malvarlığı unsurunun bulunduğu yerde de açılabilir.*” şeklinde düzenleme mevcuttur.

Kanunda belirtilen yetki kuralları dikkate alındığında; 6100 sayılı HMK’nın 6. maddesinde yer alan genel yetki kuralı çerçevesinde davanın açıldığı tarihte davalının yerleşim yeri yetkili olmasının yanı sıra; 6100 sayılı HMK’nın 8. maddesinde belirtildiği gibi şayet davalı nişanlının; memur, işçi, öğrenci, asker gibi, bir yerde geçici olarak oturması ve orada bulunmasının uzunca bir süre devam etmesi halinde ayrıca davalı nişanlının bulunduğu yer mahkemesinin de yetkili mahkeme olacağını söylemek mümkündür²⁸⁵. Ayrıca Türkiye’de yerleşim yeri bulunmayan nişanlılar hakkında genel yetkili mahkemenin, davalının Türkiye’deki mutad meskeninin bulunduğu yer mahkemesi olduğunu belirtmek gerekir.

Nişan akdi doktrindeki baskın görüşe göre aile hukukuna özgü bir sözleşme niteliğinde olduğunu söylemek mümkündür²⁸⁶. Aile hukukuna özgü olan nişan akdinde; genel yetkinin yanı sıra özel yetkinin uygulanıp -uygulanmayacağı hususunu açıklamak gerekmektedir.

6100 sayılı HMK’nın 10. maddesi gereğince; “*Sözleşmeden doğan davalar, sözleşmenin ifa edileceği yer mahkemesinde de açılabilir.*” hükmü mevcut olup; söz konusu hükmün nişan akdinden doğan davalarda uygulanıp uygulanmayacağı hususunda doktrinde farklı görüşler mevcuttur. Doktrindeki bir görüşe²⁸⁷ göre; nişan ilişkisi her ne kadar aile hukukuna özgü sözleşme olarak görülse de 6100 sayılı HMK madde 10 “Sözleşmeden doğan davalar, sözleşmenin ifa edileceği yer mahkemesinde de açılabilir.” hükmü, şahıs varlığı sözleşmelerinde uygulanamayacak olup, yalnızca borçlar hukuku sözleşmelerine ilişkin davalarda uygulanabileceği savunulmaktadır.

Doktrindeki bir diğer görüşe²⁸⁸ göre ise; nişan her ne kadar kişi varlığına ilişkin olsa da, nişanın sona ermesine ilişkin davalarda HMK madde 10’un uygulanmasına hukuken bir engel olmayacağı savunulmaktadır. TMK madde 5 gereği niteliği uygun düştüğü ölçüde tüm özel hukuk ilişkileri TBK’ya tabi olup; nişanın sona ermesinden kaynaklanan davalar da bu nitelikte görüleceğinden sözleşmenin ifa edileceği yer mahkemelerinin, görevli mahkeme

²⁸⁵ Koç, 162.

²⁸⁶ Akbaş, 88; Ateş, 66.

²⁸⁷ Akbaş, 88; Ercan, İsmail, Medeni Usul Hukuku, Seçkin Yayıncılık, 5. Baskı, Ankara, 2020, 188; Pekcanitez/Atalay/Özekes, 108 vd.; Şahin, 34; Alp Shin, 75

²⁸⁸ Koç, 16; Tekinay, 62-63.

olarak nitelendirilmesinde herhangi bir sıkıntı olmayacağı belirtilmektedir²⁸⁹. Ayrıca nişanın sözleşmesinin ifa edileceği yerin; evliliğin gerçekleşeceği veya nişan akdinin gerçekleştiği yer olarak kabul edilmesi mümkündür²⁹⁰.

Nişan akdinin temel borcu olan evlenmenin gerçekleşmemesi nedeniyle dava açılması halinde prensip olarak borçlar hukukundaki sözleşmenin yerine getirilmemesiyle farklı bir durum söz konusu olmadığından nişan ilişkisinde de sözleşmenin ifa yerinin yetkili olabileceğinin savunulduğu görülmekle birlikte bu görüşe göre yetki hususunda ifa yeri yalnızca nişanlılar arasındaki davalarda uygulanabileceği belirtilmiştir²⁹¹. Dolayısıyla üçüncü kişilerin açacağı davalar sözleşme ilişkisine dayanmadığından bu kişiler yönünden yalnızca davalının yerleşim yeri mahkemelerinin yetkili olacağı vurgulanmaktadır²⁹².

Kanaatimizce, her ne kadar nişan akdi; aile hukukuna özgü bir sözleşme niteliğinde olsa da 6100 sayılı HMK'nın 10. maddesinde belirtilen sözleşmeler TBK alanındaki sözleşmelere ilişkin olup; nişan akdi yönünden 6100 sayılı HMK'nın 10. maddesinin uygulanması söz konusu olamaz. Nitekim yetki itirazının kabul edilebilmesi için yetkili mahkemenin de belirlenmiş olması gerekmektedir. Bu durumda sözleşmenin ifa edileceği yerin evlenmenin gerçekleşeceği yer olarak kabul edilmesi halinde tarafların evlenme akdini nerede gerçekleştireceklerini kararlaştırmadıkları hallerde, akdin ifa yeri mahkemesinin yetkili olduğunun ileri sürülmesi durumunda, yetkili mahkemenin de neresi olacağı hususunda belirsizlikleri beraberinde getireceğinden kanaatimizce nişan akdinin bozulmasından kaynaklanan davalarda yetki hususunda, 6100 sayılı HMK'nın 10. maddesinin uygulanması yerinde olmayacaktır.

Değnilmesi gereken bir başka husus ise; haksız fiil neticesinde nişan akdinin sona ermesi halinde haksız fiile ilişkin **6100 sayılı HMK'nın 16. maddesinde belirtilen;** “*Haksız fiilden doğan davalarda, haksız fiilin işlendiği veya zararın meydana geldiği yahut gelme ihtimalinin bulunduğu yer ya da zarar görenin yerleşim yeri mahkemesi de yetkilidir.*” hükmünün uygulanıp- uygulanamayacağı noktasıdır.

Haksız fiilden dolayı nişan akdinin bozulması halinde yetkili mahkemenin tespiti hususunda verilen **Yargıtay 3. Hukuk Dairesinin bir emsal kararının**²⁹³ **incelenmesinde;**

²⁸⁹ Akbaş, 88-89.

²⁹⁰ Tekinay, 63.

²⁹¹ Akbaş, 88-89.

²⁹² Tekinay, 63; Akbaş, 88-89.

²⁹³ Bkz. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi'nin 05.03.2018 tarih ve 2016/12231 E. , 2018/2059 K. sayılı ilamı, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>), Erişim Tarihi: 16/01/2024);

“...Uyuşmazlık; davalı tarafından nişanın haksız bozulması nedeniyle, evlilik olacağı inancı ile yapılan harcamalar karşılığı 10.000 TL maddi ve bu nedenle duyulan üzüntü karşılığında da 20.000 TL manevi tazminat istemlerine ilişkindir.

kişilik haklarına saldırı iddiasıyla nişanın bozulması nedeniyle açılan manevi tazminat davasında; davacılar, haksız eylemin işlendiği ve aynı zamanda yerleşim yerleri olan Nazilli mahkemeleri ile davalının yerleşim yeri olan İzmir mahkemelerinden birini seçmek ve o mahkemede dava açmak hakkına haiz olup, yetki konusunda seçimlik haklarını kendi yerleşim yeri mahkemesinde kullandıkları anlaşılmıştır. Dolayısıyla yetki yönünden dava dilekçesinin reddine karar verilmesinin usul ve yasaya aykırı olduğu belirtilmiştir. Görüldüğü üzere söz konusu emsal Yargıtay kararında 6100 sayılı HMK'nın 16. maddesinin seçimlik yetki olarak uygulanabileceği açıkça vurgulanmıştır.

Nişan akdinin bir tarafın haksız fiilinden dolayı bozulması halinde; üçüncü kişilerin açacağı davalarda, haksız fiil mağdurunun diğer nişanlı olması nedeniyle haksız fiile ilişkin yetki hükümleri üçüncü kişiler yönünden uygulanamayacağı; bu durumda davalının yerleşim yeri mahkemelerinin yetkili olacağı belirtilmektedir²⁹⁴. Ancak haksız fiil mağduru nişanlı ile birlikte üçüncü kişinin de olması halinde; örnek verilecek olursa, nişanlıya ve ailesine aynı anda edilen bir hakareten dolayı nişanın bozulması halinde üçüncü kişiler açısından da 6100 sayılı HMK'nın 16. maddesinin uygulanabileceği vurgulanmaktadır²⁹⁵.

3.3.4. Taraflar

3.3.4.1. Maddi Tazminat Yükümlüsü ve Maddi Tazminat Talebinde Bulunabilecek Kişiler

Türk Medeni Kanunu 120. maddesi gereğince;

“Nişanlılardan biri haklı bir sebep olmaksızın nişanı bozduğu veya nişan taraflardan birine yükletilebilen bir sebeple bozulduğu takdirde; kusuru olan taraf, diğerine dürüstlük kuralları çerçevesinde ve evlenme amacıyla yaptığı harcamalar ve katlandığı maddi

4721 sayılı TMK. nun 121.maddesine göre, nişanın bozulması yönünden kişilik hakları saldırıya uğrayan taraf, diğer taraftan manevi tazminat olarak uygun miktarda bir para ödenmesini isteyebilir. Bu noktada, haksız eylem niteliğindeki kişilik haklarına saldırıdan kaynaklanan uyuşmazlıkların çözüm yeri ile ilgili düzenlemeyi içeren ve kamu düzenine ilişkin olmayan özel yetki kuralı niteliğinde bulunan 6100 sayılı HMK' nun 16. maddesinde; haksız fiilden kaynaklanan davaların, haksız fiilin işlendiği veya zararın meydana geldiği yahut gelme ihtimalinin bulunduğu yer ya da zarar görenin yerleşim yeri mahkemesinde açılabilmesi öngörülmüştür. Diğer bir anlatımla; açıklanan kanun maddesi ile kişilik hakları saldırıya uğrayan kimseye, yetki konusunda geniş bir seçimlik hakkının tanındığı her türlü duraksamadan uzaktır.

Somut olaya gelince; kişilik haklarına saldırı iddiasıyla manevi tazminat talebinde bulunan davacılar, haksız eylemin işlendiği ve aynı zamanda yerleşim yerleri olan Nazilli mahkemeleri ile davalının yerleşim yeri olan İzmir mahkemelerinden birini seçmek ve o mahkemede dava açmak hakkına haiz olup, yetki konusunda seçimlik haklarını kendi yerleşim yeri mahkemesinde kullanmıştır.

Hal böyle olunca, yerel mahkemece; davanın esasının incelenmesi gerekirken, yanılığılı değerlendirme ile yetki yönünden dava dilekçesinin reddine karar verilmesi usul ve yasaya aykırıdır.” şeklinde karar verildiği anlaşılmaktadır.

²⁹⁴ Akbaş, 89.

²⁹⁵ Akbaş, 89.

fedakârlıklar karşılığında uygun bir tazminat vermekle yükümlüdür. Aynı kural nişan giderleri hakkında da uygulanır.

Tazminat istemeye hakkı olan tarafın ana ve babası veya onlar gibi davranan kimseler de, aynı koşullar altında yaptıkları harcamalar için uygun bir tazminat isteyebilirler.” şeklindeki yasal düzenleme dikkate alındığında maddi tazminatın yükümlüsü ve maddi tazminat talebinde bulunabilecek kişilerin kanunen düzenlenmiş olduğu görülmektedir.

Bilindiği üzere nişan akdinin haklı neden olmaksızın veya nişanlılardan birinin kusuru nedeniyle bozulması neticesinde maddi tazminatın istenilmesi mümkün olacaktır²⁹⁶. Tazminat talebinde bulunabilecek kişiler daha az kusur olan nişanlı olabileceği gibi; TMK 120/II maddesi gereğince tazminat istemeye hakkı olan tarafın ana ve babası veya onlar gibi davranan kimseler de aynı koşullar altında yaptıkları harcamalar için uygun bir tazminat isteme hakkına sahip olabilmektedirler.

Doktrindeki bir görüşe²⁹⁷ göre; nişanlılar için nişan masraflarını yapanların ana-baba olabileceği gibi ana - baba gibi davranan bir kurum ya da başkaca üçüncü bir kişinin olabilmesi mümkün olup; burada değinilmesi gereken hususun; masrafları yapan kişinin kan bağıının olup- olmadığının önem arz etmediğidir²⁹⁸.

Doktrinde vurgulandığı üzere; tazminat istemeye hakkı olan tarafın ana babası veya onlar gibi davranan kimseler, ancak nişanlının evleneceği ümidiyle ve onun için yaptıkları masrafları talep edebilmektedirler²⁹⁹. Bu doğrultuda; kanunda belirtilen tazminat istemeye hakkı olan tarafın ana babası veya onlar gibi davranan kimseler, tazminat istemeye hakkı olan nişanlının evlenmeye hazırlanması için yaptıkları masraflar karşılığında tazminat isteyebilme hakkına sahip olacaklardır; ancak kendileri için yaptıkları masrafları ya da evlenmenin gerçekleşeceğine güvenerek uğradıkları kar kayıplarını istemeleri söz konusu olamayacaktır³⁰⁰. Örnek verecek olursak; tazminat istemeye hakkı olan tarafın ana babası veya onlar gibi davranan kimseler, nişanlıların evlendiğinde kullanmaları için onlara ev eşyası satın almışlarsa nişanın bozulması halinde söz konusu masrafları talep etmeleri mümkünken; törende giymek maksadıyla kendileri için elbise satın aldıklarını, nişanlılığa güvenerek çeşitli iş tekliflerini kaçırdıklarını, seyahat harcamasında bulunduklarını vb. durumları ileri sürerek tazminat istemeleri söz konusu değildir³⁰¹.

²⁹⁶ Ayrıntılı açıklamalar için bkz. yukarıda bulunan; “**c.1. Nişanın Haklı Bir Sebep Olmaksızın Bozulması**” ile “**c.2. Davalının Nişanın Bozulmasında Kusurlu Olması**” başlıkları altında yapılan açıklamalar.

²⁹⁷ Dural/ Ögüz/Gümüş, 37; Güllüoğlu, 128.

²⁹⁸ Dural/ Ögüz/Gümüş, 37-38; Güllüoğlu, 128; Hatemi, 25; Zevkliler/ Cumahioğlu/ Acabey, 58.

²⁹⁹ Ergüne, 768; Tekinay, 45-47; Dural/ Ögüz/Gümüş, 37; Koç, 93-94.

³⁰⁰ Ergüne, 768.

³⁰¹ Ergüne, 768.

Ana - baba gibi hareket etmeyen üçüncü kişiler (örneğin, damadın smokinini diken terzi, düğün pastasını hazırlayan pastacı, davetiyeleri basan matbaacı, mobilya satıcısı), nişanın bozulması yüzünden alacaklarını alamamaları halinde; uğradıkları zararın tazminini, kusurlu nişanlıdan TMK'nın 120. maddesi kapsamında istemeleri mümkün olmayıp; söz konusu alacaklarını ancak aralarındaki sözleşmeye dayanarak sözleşmenin karşı tarafındaki borçludan genel hükümler çerçevesinde talep etmeleri mümkün olacaktır³⁰².

Nişan akdinin taraflarının söz konusu maddi tazminat davasını açma hakkı mevcut olduğundan, yine söz konusu hakların talebinden kendilerinin tamamen ya da kısmen vazgeçebilmeleri mümkündür³⁰³.

3.3.4.2. Manevi Tazminat Yükümlüsü ve Manevi Tazminat Talebinde Bulunabilecek Kişiler

Türk Medeni Kanunun 121. maddesinde; *"Nişanın bozulması yüzünden kişilik hakkı saldırıya uğrayan taraf, kusurlu olan diğer taraftan manevi tazminat olarak uygun miktarda bir para ödenmesini isteyebilir."* şeklindeki düzenleme incelendiğinde; manevi tazminatı talep eden taraf, kişilik hakkı saldırıya uğrayan nişanlı iken; manevi tazminat yükümlüsünün ise, diğer nişanlı olduğu anlaşılmaktadır.

Maddi tazminat davasının aksine manevi tazminat davasını açma hakkı, kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardan olduğu için, manevi tazminat davasının, sadece nişanlı tarafından açılabilmesi mümkündür³⁰⁴. Dolayısıyla nişanlanmanın sona ermesinden kaynaklanan manevi tazminat davasının; sadece kişilik haklarının ihlal edildiğini iddia eden nişanlı tarafından sadece diğer nişanlıya karşı açılan bir dava olduğunu vurgulamak gerekmektedir³⁰⁵. Dolayısıyla kişilik hakkı ihlal edilen nişanlının annesi, babası ya da onlar gibi hareket eden kimselerin diğer nişanlıdan manevi tazminat talep edemeyeceklerini önemle belirtmek gerekmektedir³⁰⁶.

Manevi tazminat talebinin kim tarafından ileri sürülmesi gerektiğine dair verilen Yargıtay 3. Hukuk Dairesinin bir kararı³⁰⁷ inceleyecek olursak;

³⁰² Alp Shin, 60; Velidedeoğlu, 37.

³⁰³ Zeytin Çağrı, Boşanmada Maddi Tazminat, 55-56.

³⁰⁴ Şahin, "Nişanın Sona Ermesinin Hukuki Sonuçları", 52-53; Alp Shin, 69; Ateş, 63-64; Güllüoğlu, 173-174.

³⁰⁵ Güllüoğlu, 160-161.

³⁰⁶ Şahin, "Nişanın Sona Ermesinin Hukuki Sonuçları", 52

³⁰⁷ Bkz. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi'nin 27.06.2012 tarih ve 2012/11315 E., 2012/16191 K. Sayılı ilamı, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>), Erişim Tarihi: 04/01/2024);

"TMK. nun 121.maddesine göre "Nişanın bozulması yüzünden kişilik hakkı saldırıya uğrayan taraf, kusurlu olan diğer taraftan manevi, tazminat olarak uygun miktarda bir para ödenmesini isteyebilir."

Yukarıda bahsi geçen maddeden de anlaşılacağı üzere nişanın bozulmasından dolayı manevi tazminatı, kusursuz olan nişanlı, kusurlu olan nişanlıdan isteyebilir. Nişan ilişkisi yalnızca nişanlanan taraflar arasında meydana gelir, bu nedenle nişanın bozulmasının manevi sonuçları da yalnızca bu taraflar arasında

Nişanın bozulmasından dolayı manevi tazminatı, kusursuz olan nişanlı, kusurlu olan nişanlıdan isteyebileceği, nişan ilişkisinin yalnızca nişanlanan taraflar arasında meydana gelmesinden dolayı, nişanın bozulmasının manevi sonuçları da yalnızca bu taraflar arasında etkisini göstereceği açıktır. Dolayısıyla nişanın bozulmasından dolayı salt üzüntü duyduklarını iddia ederek davacı nişanlının anne ve babasının, davalı nişanlıdan manevi tazminat isteyemeyeceği ayrıca diğer davalı olan nişanlının da başka kişiye kaçarak nişanı bozması neticesinde, davalı nişanlının, davacı nişanlının anne ve babasına karşı manevi tazminatla sorumlu tutulamayacağı açıkça vurgulanmıştır.

Ayrıca tam ehliyetliler ve sınırlı ehliyetlilerin (TMK m. 10-13 ile m. 429), nişan akdinin sona ermesinden dolayı manevi tazminat davasını açabilecekleri kaçınılmazdır. Manevi tazminat talep hakkı kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardan olması sebebiyle sınırlı ehliyetsizlerin de, TMK m.16 gereğince yasal temsilcilerinin izni olmaksızın bu haklarını tek başlarına kullanabilecekleri belirtmek gerekir³⁰⁸. Her ne kadar veli ya da vasi, sınırlı ehliyetsizlerin adına manevi tazminat davasını açamasa da; sınırlı ehliyetsizlerin davalı olarak manevi tazminat davasında bulunmaları durumunda, dava dilekçesinde, sınırlı ehliyetsiz davalının yanında yasal temsilcisinin de davalı olarak belirtilmesi taraf teşkili yönünden gerekli bir husustur³⁰⁹.

Nişanın bozulması sebebiyle manevi tazminat davası açma hakkı olan nişanlının, ayırt etme gücünü kaybetmesi halinde; anne- babasının ya da vasisinin manevi tazminat davasını açabileceği hakkaniyet gereği uygun görülmelidir³¹⁰.

TMK m. 25/4 hükmüne göre; “Manevî tazminat istemi, karşı tarafça kabul edilmiş olmadıkça devredilemez; miras bırakan tarafından ileri sürülmüş olmadıkça mirasçılara geçmez.” şeklindeki kanuni düzenlemeyle manevi tazminatın devri ve mirasçıya intikali hususunun açıkça belirlendiği görülmektedir. Kanun maddesinden de anlaşılacağı üzere manevi tazminat talebi yalnızca bir nişanlı tarafından diğer nişanlıya karşı ileri sürülebilmektedir. Ayrıca Miras bırakanın ölmeden bu talebini ileri sürmesi halinde; talep eden tarafın mirasçıları ölenin yerine geçerek dava açma hakkına sahip olacaklarını söylemek

etkisini gösterir. Somut olayda nişanlı davalı taraf, başkasıyla kaçarak nişanı bozduğunu kendisi ikrar etmiş, tanık beyanlarıyla da sabit görülmüştür.

Bu nedenle nişanın bozulmasında kusurlu olduğu, davacı olan nişanlının da bu olay nedeniyle kişilik haklarının saldırıya uğramış olduğu ortadadır. Ne var ki az evvel bahsedildiği gibi nişan yalnızca nişanlanan taraflar arasında bir ilişkidir. Nişanın bozulmasından dolayı salt üzüntü duyduklarını iddia ederek davacı nişanlının anne ve babası davalı nişanlıdan manevi tazminat isteyemeyeceği gibi, diğer davalı olan nişanlı tarafın kaçtığı ... da manevi tazminatla sorumlu tutulamaz. Mahkemece bu hususlar göz önünde bulundurulmadan yazılı şekilde hüküm tesisi doğru olmayıp, bozmayı gerektirmiştir.” şeklinde karar verildiği görülmektedir.

³⁰⁸ Akbaş, 81; Alp Shin, 69; Ateş, 62.

³⁰⁹ Alp Shin, 69; Ateş, 62.

³¹⁰ Velidedeoğlu, 37-40; Koç, 111; Alp Shin, 69; Ateş, 62; Akbaş, 81.

mümkündür. Manevi tazminat davası ölmeden açılmışsa ve davalı taraf ölmüşse, taraf teşkilin sağlanması için ölen davalının mirasçıları davaya usulüne uygun şekilde dâhil edilerek mirasçılara karşı davanın devam ettirilebilmesinde kanunen bir engel bulunmamaktadır.

Bir başka değinilmesi gereken husus ise; nişan akdinin sadakatsizlik nedeniyle bozulması halinde sadakatsizliğin ortağı konumundaki üçüncü kişinin, nişanlılık durumunu bilmesine rağmen gönül ilişkisi kurmaya devam etmesi durumunda mağdur olan nişanlının bu üçüncü kişiye karşı dava hakkının olup-olmayacağı noktasıdır. TMK'nın 121. maddesine bakıldığında; *"Nişanın bozulması yüzünden kişilik hakkı saldırıya uğrayan taraf, kusurlu olan diğer taraftan manevi tazminat olarak uygun miktarda bir para ödenmesini isteyebilir."* şeklindeki düzeleme dikkate alındığında TMK m.121. gereğince üçüncü kişiden manevi tazminat talep edilmesi söz konusu olmayacaktır. Bu durumda genel hükümler kapsamında üçüncü kişiden tazminat talep edilip-edilemeyeceği hususunu incelemek gerekmektedir. Doktrinde üçüncü kişinin nişanlılık durumunu bilmesine rağmen diğer nişanlıyla gönül ilişkisi kurması halinde; mağdur olan nişanlının üçüncü kişiden tazminat talep edebileceğini savunan görüşler mevcuttur³¹¹. Ancak aynı husus boşanma durumunda da gündeme gelmiş olup birçok tartışmalara sebebiyet vermiştir. Son olarak Yargıtay BGK'na giden kararlarda üçüncü kişiye karşı tazminat davası açılmayacağına dair karar verildiği anlaşılmıştır³¹².

Bu hususta verilen Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun³¹³ kararını inceleyecek olursak; *"Evlilik birliği devam ederken eşlerden biri ile evli olduğunu bilerek birlikte olan üçüncü kişiye karşı diğer eşin manevi tazminat isteminde bulunamayacağına"* karar verildiği anlaşılmaktadır.

³¹¹ Özmen, Ethem Saba / Vardar Hamamcıoğlu, Gülşah, "Evliliğiyle Birlikte Olan Kadına/Erkeğe Yöneltilen Manevi Tazminat Talebi Ve Özellikle Konuya İlişkin Yargıtay Kararları Üzerine Düşünceler", Cevdet Yavuz'a Armağan, MÜHFHAD, C. 22, S. 3, 2016, 2361-2376, 2371, (<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/373234>), Erişim Tarihi: 06/01/2024); Oğuzman/Öz, 260.

³¹² Akbaşı, 82-83.

³¹³ Bkz. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 18.05.2022 tarih ve 2019/417 E. , 2022/680 K. Sayılı ilamı, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>), Erişim Tarihi: 06/01/2024);

"...Davacının dava dilekçesinde manevi tazminat istemine dayanak olarak gösterdiği maddi olgular; evlilik birliğinin devamı sırasında davacının dava dışı eşi ile sadakat yükümlülüğünün ihlali niteliğindeki eylemini birlikte gerçekleştirdiği kişi olan ve evlilik birliğinin tarafı olmaması nedeniyle üçüncü kişi konumunda bulunan davalının salt evli bir kişiyle birlikte olmak şeklindeki eylemine ilişkindir.

Davalının, dava dışı eş ile evli olduğunu bilerek birlikte olmaktan ibaret olduğu anlaşılan eyleminden başka doğrudan doğruya davacıya yönelik olarak bağımsız, özel ve nitelikli bir kişilik hakkı ihlâlinde bulunduğu dair bir iddia da bulunmamaktadır. Bu nedenlerle eldeki davanın konusu itibarıyla 06.07.2018 tarihli ve 2015/5 E., 2018/7 K. sayılı Yargıtay içtihadı birleştirme kararı kapsamında değerlendirilmesi gereklidir.

Hâl böyle olunca; yukarıda açıklanan ve 2797 sayılı Yargıtay Kanunu'nun 45/5 maddesi gereğince bağlayıcı olan söz konusu içtihadı birleştirme kararı ile *"Evlilik birliği devam ederken eşlerden biri ile evli olduğunu bilerek birlikte olan üçüncü kişiye karşı diğer eşin manevi tazminat isteminde bulunamayacağına"* karar verilmiş olmakla davacı tarafından üçüncü kişi konumundaki davalı aleyhine açılan manevi tazminat davasında mahkemece verilen direnme kararının yukarıda açıklanan bu değişik gerekçe ve nedenlerden dolayı bozulması gerekmektedir." şeklinde karar verildiği anlaşılmaktadır.

Ayrıca eşler arasındaki sadakat yükümlülüğü, evliliğin kurulmasıyla başlayıp evlilik birliğinin sona ermesine kadar devam etmekte olup; söz konusu sadakat yükümlülüğün, sadece eşler arasında olmayıp nişanlılar arasında da geçerli olduğunu vurgulamak gerekmektedir³¹⁴.

Kanaatimizce; YHGK kararları yerinde olup; sadakat yükümlülüğü sadece nişanlılar /eşler arasında söz konusu olan bir yükümlülük olup; nişan / evlilik akdinin tarafı olamayan üçüncü kişilere bu yükümlülük yüklenmeyeceğinden, sadakat yükümlülüğünün ihlali nedeniyle de üçüncü kişilere karşı dava açılması yerinde olmayacaktır. Akdin tarafı nişanlı / eş olup; söz konusu davaların bu kişilere karşı açılması gerekecektir.

Ayrıca belirtilmesi gereken bir başka husus ise; manevi tazminat talebinden; bu hak doğmadan önce feragat edilemeyeceğidir³¹⁵. Ancak manevi tazminat talep etme hakkı, söz konusu hak doğduktan sonra hak sahibi tarafından feragat edilebilmektedir; çünkü manevi zarar oluştuğundan kişi bu zararın farkında olarak hakkından feragat etmiş olur; dolayısıyla hak sahibinin, kişilik haklarının bu yüzden ihlal tehlikesi ile karşı karşıya kalmadığı açıkça bellidir³¹⁶.

3.3.5. İspat Külfeti

3.3.5.1. Maddi Zararların İspatı

Maddi tazminat talep eden nişanlıların; talep ettikleri masrafların ya da katlandıkları fedakârlıkların, evlenmenin gerçekleştirmesi amacıyla ve dürüstlük kuralı kapsamında yapıldığını ispat etmeleri gerekecektir³¹⁷. Bu durumda genel ispat kuralı mevcut olup; TMK'nın 6. maddesinde belirtilen; *“Kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça, taraflardan her biri, hakkını dayandırdığı olguların varlığını ispatla yükümlüdür.”* hükmü gereğince iddia eden iddiasını ispat ile mükellef olması gerekmektedir³¹⁸.

Ayrıca nişanın bozulması nedeniyle açılacak maddi tazminat davasında; davacı olan taraf ilk olarak geçerli bir nişan ilişkisinin mevcut olduğunu³¹⁹, nişanın haklı neden olmaksızın ya da diğer tarafa yükletilebilecek bir sebeple bozulduğunu ve kendisinin tamamen veya diğer nişanlıdan daha az kusurlu olduğunu ispat etmesi gerekir³²⁰.

³¹⁴ Badur/Turan Başara, 105.

³¹⁵ Şahin, 58.

³¹⁶ Şahin, 58; Tekinay, 60.

³¹⁷ Kılıçoğlu, 27 vd.; Akbaş, 70.

³¹⁸ Pekcanitez, Hakan/Atalay, Oğuz/Özekes, Muhammet, Medeni Usul Hukuku, Muhammet, Yetkin Yayınları, Ankara, 2014, 183; Akbaş, 70; Güllüoğlu, 141.

³¹⁹ Akbaş, 70.

³²⁰ Koç, 106; Güllüoğlu, 139- 141; Akbaş, 70.

Nişanlanmanın bozulması neticesinde açılacak maddi tazminat davasında; kusurun ispatı yönünden, TMK 5. maddenin yollamasıyla TBK'nın 112. maddesindeki³²¹ borçlu aleyhine kusur karinesinin uygulama alanı bulduğunu söylemek mümkündür³²².

Ayrıca nişan akdi; maddi tazminat davasını açan nişanlı tarafından bozulmuş ise; işbu davacı nişanı bozmadaki haklılığını ve diğer tarafın kusurunu ispat etmesi gerekir³²³. Tam tersi açısından yorumlanacak olursa; şayet nişan akdi davalı nişanlı tarafından bozulmuşsa, bu durumda davalı tarafın nişanı bozmadaki haklı nedenini ve kusursuzluğunu ispat etmesi gerekecektir³²⁴. Tüm anlatılanlar ışığında nişan akdinin bozulması nedeniyle açılacak maddi tazminat davasında ispat külfetinin, nişanı bozan tarafa düştüğünü söylemek mümkündür. Şayet nişanı bozan taraf, nişanın bozulmasında kendisine yüklenebilecek bir kusur olmadığını ya da nişanı haklı sebeple bozduğunu ispat edememesi halinde; tazminat ödemekle yükümlü olacaktır.

Nişan akdinin bozulması nedeniyle açılacak davada; ileri sürülen iddia ve savunmalar ile zarar olgusunun, tanık dâhil, her türlü delille ispatlanması mümkündür³²⁵.

3.3.5.2. Manevi Zararların İspatı

Türk medeni Kanunun 6. maddesi ve 6100 sayılı HMK'nın 190. maddeleri birlikte değerlendirildiğinde; manevi tazminat davasında ispat hususu genel ispat kuralları gereğince çözümlenecek olup; ispat yükümlülüğünün davacıya ait olduğunu söylemek mümkündür³²⁶.

Türk Medeni Kanunu'nun 6. maddesinde; *“Kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça, taraflardan her biri, hakkını dayandığı olguların varlığını ispatla yükümlüdür.”* şeklinde düzenleme mevcuttur.

6100 sayılı HMK'nın 190. maddesinde ise; *“İspat yükü, kanunda özel bir düzenleme bulunmadıkça, iddia edilen vakıya bağlanan hukuki sonuçtan kendi lehine hak çıkaran tarafa aittir.”* şeklinde düzenleme mevcuttur.

Yukarıda belirtilen kanun maddeleri ışığında; nişanın bozulması nedeniyle açılan manevi tazminat davasında davacı olan nişanlı; geçerli bir nişan akdinin varlığını, davalı nişanlının kusurlu bir şekilde kendi kişilik haklarını ihlal ederek nişanı bozduğunu ispat etmek

³²¹ Güllüoğlu, 139; Ergüne, 769; Abik, “Nişanlanma ve Nişanlılık”, 74.

³²² Bkz. Türk Borçlar Kanunu 112. Madde gereğince; “Borç hiç veya gereği gibi ifa edilmezse borçlu, kendisine hiçbir kusurun yüklenemeyeceğini ispat etmedikçe, alacaklının bundan doğan zararını gidermekle yükümlüdür.” şeklinde düzeleme olduğunu görmekteyiz.

³²³ Koç, 106-107; Akbaş, 70.

³²⁴ Koç, 106; Akbaş, 70.

³²⁵ Ergüne, 769; Akbaş, 80.

³²⁶ Güllüoğlu, 180 vd.; Ateş, 64; Alp Shin, 72.

durumundadır³²⁷. Davalı tarafın ise; nişan akdini haklı sebeple bozduğunu ve herhangi bir kusurunun bulunmadığını ispat etmesi gerekmektedir³²⁸. Buradaki kusurdan kastedilen; nişan sözleşmesinin yapılması veya nişanlılık veya nişanın bozulması sırasında, nişanlılık ilişkisine ters düşen bir davranışın ifade edilmesidir³²⁹.

Manevi tazminat davasında; maddi tazminat davasında olduğu gibi sadece yazılı delil aranmayıp, tarafların iddia ve savunmaları yönünden tanık delili de dâhil olmak üzere her türlü delille ispat etmeleri mümkündür³³⁰.

Ayrıca manevi tazminatın ispatı hususunda verilen **Yargıtay 3. Hukuk Dairesinin emsal bir kararının**³³¹ **incelenmesinde**; davacının, davalıdan önce dört kez nişanlanıp ayrıldığına ilişkin iddiaların davalı tarafından yayıldığına dair iddiası üzerine açılan davada; davalı tarafından bu tarz söylemlerin yayıldığına ilişkin olarak dosyada herhangi bir delilin bulunmadığı, davalının bizzat davacının kişilik hakkına saldırıda bulunup doğal üzüntüyü aşacak şekilde manevi zarara (objektif zarar) yol açtığından söz edilemeyeceğinden bahisle manevi tazminat koşullarının gerçekleştiği ispat edilemediğinden manevi tazminat yönünden davanın reddedilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Yine manevi tazminatın ispatı hususunda verilen **Yargıtay 3. Hukuk Dairesinin aynı doğrultuda başka bir emsal kararının**³³² **incelenmesinde**; Davalının babasının, davacıyı

³²⁷ Güllüoğlu, 180 vd.; Ateş, 64; Alp Shin, 72; Akbaş, 80.

³²⁸ Güllüoğlu, 180 vd.; Ateş, 64; Alp Shin, 72; Akbaş, 80.

³²⁹ Güllüoğlu, 180 vd.; Ateş, 64; Alp Shin, 72; Öztan, Aile Hukuku, 117.

³³⁰ Güllüoğlu, 182; Alp Shin, 72; Akbaş, 80.

³³¹ Bkz. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi'nin 07.06.2018 tarih ve 2016/20113 E. , 2018/6557 K. sayılı ilamı, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 26/08/2023);

"...Temyize konu uyuşmazlık konusunda; davacının davalıdan önce dört kez nişanlanıp ayrıldığına ilişkin iddiaların davalı tarafından yayıldığına dair dosyada delilin bulunmadığı, davalı tarafından değil davalının annesi tarafından davacı ve ailesi hakkında şikâyetle bulunulduğu ve davalının, davacının babasına hitaben noterden ihtarname keşide ettiği hususları birlikte değerlendirildiğinde; davalının bizzat davacının kişilik hakkına saldırıda bulunup doğal üzüntüyü aşacak şekilde manevi zarara (objektif zarar) yol açtığından söz edilemez. Hal böyle olunca, manevi tazminat koşullarının gerçekleştiği ispat edilemediğinden manevi tazminat yönünden davanın reddi gerekirken, yanlışlı değerlendirmeyle yazılı şekilde manevi tazminat isteminin kısmen kabulüne karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olduğundan kararın bozulması gerektiği" yönünde karar verilerek manevi tazminatın koşullarının ispat edilemediğinden talebin reddedilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

³³² Bkz. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi'nin 07.06.2018 tarih ve 2016/20113 E. , 2018/6557 K. sayılı ilamı, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 26/08/2023);

"...Davalının babasının müvekkilini arayarak nişanın bozulduğunu bildirdiğini, müvekkilinin nişanın bozulmasından dolayı derin bir üzüntü ve utanç duygusu içerisinde girdiğini ileri sürerek; nişan için verilen hediyeler karşılığında şimdilik 1.000 TL maddi tazminat ile nişanın haksız olarak bozulması nedeniyle 20.000 TL manevi tazminatın faizi ile birlikte tahsilini talep etmiştir.

TMK. nun 121. maddesine göre; "Nişanın bozulması yüzünden kişilik hakkı saldırıya uğrayan taraf diğer taraftan manevi tazminat olarak uygun miktarda bir para ödenmesini isteyebilir."

Bir nişanın bozulmasının, taraflarda değişik şiddet ve ölçülerde de olsa üzüntü yaratması ve menfaatleri haleldar etmesi doğaldır. Yargıtay uygulamasında, nişanlı kızın iğfal edilmesinden, mutat nişanlılık münasebetleri sırasında çok samimi bir suretle devam eden ilişkiden sonra ya da taraflardan birinin diğeri hakkında iffet, namus veya sağlık bakımından yakışık almayan dedikodular çıkarması sebebiyle nişanın bozulması gibi durumlar, nişanlıların evlenme şansını azaltacağı için manevi zarar kapsamında sayılmıştır.

arayarak nişanın bozulduğunu bildirdiğini, davacının nişanın bozulmasından dolayı derin bir üzüntü ve utanç duygusu içerisine girmesi üzerine açılan tazminat davasında; davalının, davacının kişilik haklarına saldırı teşkil eden bir davranışta bulunduğu iddia ve ispat edilemediğinden, manevi tazminata hükmedilmesi için gerekli şartların oluşmadığı gözetilerek talebin reddedilmesi gerektiği anlaşılmıştır.

Manevi tazminatın ispatı hususunda verilen **Yargıtay 3. Hukuk Dairesinin başka bir emsal kararının**³³³ **incelenmesinde;** sırf, nişanın bozulmasından dolayı duyulan üzüntü ve hayal kırıklığına uğranılmış olması manevi tazminata hükmedilmesi için yeterli olmadığı, dolayısıyla davacının, davalı Emine'nin kusurlu hareketleri sonucu nişanı bozmak zorunda kaldığını iddia ettiği görülmüşse de davalı Emine'nin kusurunu ve nişanın bozulmasından dolayı kişilik haklarının fahiş olarak zarara uğradığını usulünce ispat edilememesi nedeniyle davacının manevi tazminat isteminin tümünden reddine karar verilmesi gerektiği yönünde verilen kararda, manevi tazminatın usulüne uygun ispatının önemi vurgulanmıştır.

3.3.6. Kararın İcrası

Nişanın sona ermesinden doğan tazminatlar yönünden görevli Mahkemenin Aile Mahkemeleri olduğunu belirtmiştik. Söz konusu talepler yönünden hâkimin dosya kapsamında karar vermesi neticesinde hükmedilen maddi ve manevi tazminatların icra edilebilmesi hususu önem arz etmektedir. Verilen karara rağmen davalı tarafça davacı lehine tazminatların ödenmemesi halinde ilamlı icra yoluna başvurulması gerekecektir.

Her ne kadar henüz mevzuatımızda nişanın bozulması nedeniyle doğan tazminatlar yönünden arabuluculuğa başvurulması kurumu açıkça düzenlenmemiş ise de; ileride

Somut olayda; davalının, davacının kişilik haklarına saldırı teşkil eden bir davranışta bulunduğu iddia ve ispat edilmemiştir. Bu durumda; mahkemece, manevi tazminata hükmedilmesi için gerekli şartların oluşmadığı gözetilerek bu istemin reddine karar verilmesi gerekirken, sırf nişanın bozulması nedeniyle davacı lehine manevi tazminata hükmedilmesi doğru görülmemiştir.” şeklinde karar verilerek manevi tazminatın koşullarının ispat edilememesi sebebiyle talebin reddedilmesi gerektiği belirtilmiştir.

³³³ **Bkz. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi'nin 23.03.2015 tarih ve 2014/11476 E. , 2015/4598 K. sayılı ilamı,** (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 09/08/2024);

“...Nişanın bozulması, doğal olarak taraflarda değişik şiddet ve ölçülerde de olsa üzüntü yaratır ve menfaat ihlaline neden olur. Ancak sırf, nişanın bozulmasından dolayı duyulan üzüntü ve hayal kırıklığına uğranılmış olması manevi tazminata hükmedilmesi için yeterli değildir. Doğal olan üzüntü ve menfaat ihlali manevi tazminata esas alınmaz. Zira, manevi tazminata karar verilebilmesi için istemde bulunan nişanlının kişisel haklarının fahiş olarak zarara uğramış olması gerekir. Bu fahiş zararın somut olay ve nedenlere dayanılarak ispat edilmesi gerekir.

Somut olayda; nişanı, asıl davanın davacısı Y.. E.. bozmuştur. Her ne kadar davacı Y.. E., nişanı davalı (birleşen dosyanın davacısı) Emine'nin kusurlu hareketleri sonucu bozmak zorunda kaldığını iddia etmiş ise de, davalı Emine'nin kusurunu ve nişanın bozulmasından dolayı kişilik haklarının fahiş olarak zarara uğradığını usulünce ispat edememiştir. Hal böyle olunca mahkemece; davacının (birleşen dosyanın davalısının) manevi tazminat isteminin tümünden reddine karar verilmesi gerekirken, delillerin takdirinde hataya düşülerek yanlış değerlendirme sonucu salt üzüntü nedeniyle davacının (birleşen dosyanın davalısının) manevi tazminat isteminin kısmen de olsa kabulüne karar verilmesi doğru görülmemiş, bu husus hükmün bozulmasını gerektirdiği” yönünde karar verilerek manevi tazminatın usulüne uygun ispatının önemi vurgulanmıştır

arabulucuya başvurulması hususunun kanunda açıkça düzenlemesi halinde; tarafların arabuluculukta anlaşma sonucunda imzaladıkları belgenin ilam niteliğinde olması ve ilamlı icra yolu ile tahsilinin mümkün olması³³⁴ hususunu yeniden vurgulamak gerekmektedir.

Bu doğrultuda kısaca ilamlı icra kurumundan bahsetmek faydalı olacaktır. İlamlı İcra Kurumu, İİK m. 30 hükmünde³³⁵ düzenlenmiştir.

İlamlı icra takibi, bir mahkeme kararının gereğinin yerine getirilmesi için başvuru olan takip yolu olarak tanımlanabilir. İlamlı icra takibinde, mahkemeden lehine ilam alan kişi, icra dairesine başvurarak ve ilama dayalı olarak hakkının alınmasını talep eder.

Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda nişanın sona ermesinden doğan tazminatlar yönünden; hükmedilen maddi ve manevi tazminatların davalı tarafça davacı tarafa ödenmemesi halinde ilamlı icra yoluna başvurulması gerekeceğini vurgulamak gerekir.

3.3.7. Zamanaşımı

Nişanlılığın sona ermesi nedeniyle açılan maddi ve manevi tazminat davalarında zamanaşımı yönünden Türk Medeni Kanunu'nun m. 123. hükmü uygulama alanı bulmaktadır.

Türk Medeni Kanunu m. 123 hükmüne göre; “*Nişanlılığın sona ermesinden doğan dava hakları, sona ermenin üzerinden bir yıl geçmekle zamanaşımına uğrar.*” şeklindeki düzenleme ile nişandan doğan davalara ilişkin zamanaşımının hüküm altına alındığını görmekteyiz. Madde metninden anlaşılacağı üzere sürenin başlangıç tarihinin, nişanın sona erme tarihi olarak; sürenin miktarının ise, bir yıl olarak düzenlenmiş olduğu görülmektedir.

Türk Medeni Kanunu'nun m. 123. hükmünden anlaşılacağı üzere 1 yıllık zamanaşımı süresinin; nişanlılığın sona ermesinden kaynaklanan talepler olan hediyeelerin geri verilmesi, maddi ve manevi tazminat davaları yönünden söz konusu olduğunu vurgulamak gerekir³³⁶.

³³⁴ Atçeken, 91-92.

³³⁵ **Bkz. İİK m. 30 gereğince;** “*Bir işin yapılmasına mütedair ilam icra dairesine verilince icra memuru 24 üncü maddede yazılı şekilde bir icra emri tebliği suretiyle borçluya ilamda gösterilen müddet içinde ve eğer müddet tayin edilmemişse işin mahiyetine göre başlama ve bitirme zamanlarını tayin ederek işi yapmağı emreder.*”

Borçlu muayyen müddetlerde işe başlamaz veya bitirmez ve iş diğer bir kimse tarafından yapılabilecek şeylerden olur ve alacaklı da isterse yapılması için lazım gelen masraf icra memuru tarafından ehli-vukufa takdir ettirilir. Bu masrafın ilerde hükme hacet kalmaksızın borçludan tahsil olunup kendisine verilmek üzere ifasına alacaklı muvafakat ederse alınıp hükmolunan iş yaptırılır. Muvafakat etmezse ayrıca hükme hacet kalmadan borçlunun کافی miktarda malı haciz ile paraya çevrilerek o iş yaptırılır.

İlam, bir işin yapılmamasına mütedair olduğu takdirde icra dairesi tarafından ilamın hükmü borçluya aynı müddetli bir emirle tebliğ olunur. Bu emirde ilam hükmüne muhalefetin 343 üncü maddedeki cezaı müstelzim olduğu yazılır.

(Ek fıkra: 17/07/2003 - 4949 S.K./9. md.) Bir işin yapılmasına veya yapılmamasına dair olan ilam hükmü yerine getirildikten sonra borçlu, ilam hükmünü ortadan kaldıracak bir eylemde bulunursa, mahkemeden ayrıca hüküm almaya gerek kalmadan, önceki ilam hükmü tekrar zorla yerine getirilir.” şeklinde madde hükmü mevcuttur.

³³⁶ **Akıntürk / Ateş,** Türk Medeni Hukuku Aile Hukuku, 57.

Eski Medeni Kanun'un 87.maddesinde; “*nişanın bozulduğu tarihten itibaren*” şeklindeki ibare, 4721 sayılı Türk Medeni Kanun'un 123.maddesinde “*sona ermenin üzerinden*” şeklinde değiştirildiği anlaşılmaktadır³³⁷.

Türk Medeni Kanunu m. 123 hükmünün gerekçesine bakacak olursak³³⁸; “*Yürürlükteki Kanunun 87. maddesini karşılamaktadır. Madde, nişanlılığın sadece bozulması hâlini değil, ölüm, gaiplik gibi diğer sona erme sebeplerini de kapsayacak şekilde kaleme alınmıştır. Böylece maddeye "Nişanlılığın sona ermesinden doğan dava hakları" ifadesi konulmak suretiyle bozma dışındaki diğer sona erme hâllerinde açılan davaların da buradaki özel zamanaşımı süresine tâbi olduğu anlatılmak istenmektedir. Burada gerek süre gerek bu sürenin işlemeye başladığı tarih itibarıyla özel bir hüküm söz konusudur. Maddede zamanaşımı süresinin işlemeye başlaması, sona erme sebebinin öğrenilmesine tabî olmayıp bu süre sona ermeden itibaren işlemeye başlayacaktır. Bu yolla tarafların "sona ermeyi daha geç öğrenmiş oldukları" iddiasıyla yıllar sonra bu tür davalarla karşı karşıya getirilmesi yerinde görülmemiştir.*” şeklinde bir gerekçenin bulunduğu; dolayısıyla hem kanun metninde hem de madde gerekçesinde açıkça ifade edildiği üzere nişanın sona ermesinden itibaren bir yıl geçmekle zamanaşımına uğradığı; sona ermenin geç öğrenilmesine ilişkin iddiaların TMK 123. maddesi çerçevesinde uygulama alanı bulamayacağı açıkça ifade edildiği anlaşılmaktadır.

Zamanaşımı süresinin başlangıç tarihi yönünden; doktrinde öğrenmeden itibaren başlaması gerektiğini savunan yazarların³³⁹ olmasına rağmen; kanun koyucu tarafından Türk Medeni Kanunu m. 123 hükmünde açıkça ifade edildiği üzere; zamanaşımının öğrenme tarihinden değil; nişanın sona erme tarihinden itibaren başlayacağı görülmektedir.

Doktrinde yer alan başka bir görüşe göre ise; “*Bazı hallerde zamanaşımı süresinin başlangıç tarihi olarak nişanın sona erdiği tarihi kabul etmek adil olmayan sonuçlar doğurabilir*” şeklindedir³⁴⁰. Nişanlılardan birinin hileli hareketleri nedeniyle zamanaşımı süresinin doldurulması halinde; nişanın bozulmasından itibaren 1 yıllık zamanaşımı süresinin başlaması tarafların mağduriyetine yol açacağından adil sonuç doğurmayacağı kaçınılmaz olup; böyle bir durumun Türk Medeni Kanunu m. 2 hükmü çerçevesinde dürüstlük kuralına aykırılık teşkil edecektir³⁴¹.

³³⁷ **Abik**, “*Nişanlanma ve Nişanlılık*”, 147; **Koç**, 168.

³³⁸ **Ateş**, 64.

³³⁹ **Velidedeoğlu**, 44; **Kılıçoğlu**, 43 vd. ; **Abik**, “*Nişanlanma ve Nişanlılık*”, 147; **Öztan**, Aile Hukuku, 118; **Erdem**, Mehmet, Aile Hukuku, Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara, 2019, 47; **Sirmen**, 377.

³⁴⁰ **Güllüoğlu**, 132; **Öztan**, 118.

³⁴¹ **Güllüoğlu**, 132.

Doktrindeki bir görüşe göre de; üçüncü kişilerin nişanın bozulduğunu öğrenmeleri her zaman kolay olamayacağından; üçüncü kişiler açısından söz konusu zamanaşımı süresinin öğrenmeden itibaren başlayıp; bu hakkın sona ermeden itibaren on yıl geçmesiyle düşmesi gerektiği yönündedir³⁴². Ancak şu anki yasal düzenleme çerçevesinde zamanaşımının başlangıcı noktasında, nişanın ne zaman sona erdiğinin taraflarca öğrenmelerinin önemi olmadığını söylemek mümkündür.

Tüm düzenlemeler ışığında; Türk Medeni Kanunu m. 123 hükmündeki açık düzenleme dikkate alındığında; dava sürelerinin başlangıç anı doğrudan doğruya nişanlılığın sona ermesi olayına dayanmakta olup; diğer nişanlının bu olayı öğrenmesi anının önem taşımadığının vurgulanması gerekmektedir³⁴³. Dolayısıyla hâkim tarafından nişanın sona erdiği tarihin net bir şekilde belirlenip; buna göre değerlendirme yapılması gerekmektedir³⁴⁴.

Manevi tazminatta zamanaşımı hususunda verilen **Yargıtay 3. Hukuk Dairesinin bir emsal kararına göre**³⁴⁵; Nişanın bozulması nedeniyle maddi ve manevi tazminat isteminde bulunduğu, ancak tarafaların nişanlanmadıkları, resmi nikah olmaksızın aynı konutta birlikte yaşadıkları, çocuk sahibi oldukları, taraflar arasında aile hukuku ilişkisi doğmadığı; dolayısıyla taraflar arasındaki ilişkinin aile hukuku prensiplerine göre değil, borçlar hukuku kurallarına, özellikle de haksız eyleme ilişkin hükümlere göre değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Dolayısıyla taraflar arasındaki ilişkinin nişan akdi çerçevesinde olup- olmadığı önem arz

³⁴² Saymen/Elbir, 64.

³⁴³ Abik, “Nişanlanma ve Nişanlılık”, 146; Ateş, 64; İnal, Nihat Örnek Dilekçe ve Kararlarla Açıklamalı Aile Mahkemeleri Davaları, Ankara: Turhan Kitabevi, 2004, 15; Alp Shin, 73-74.

³⁴⁴ Ateş, 65; Koç, 165; Alp Shin, 73-74.

³⁴⁵ Bkz. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi’nin 06.05.2013 tarih ve 2013/5424 E. , 2013/7367 K. sayılı ilamı, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 10/01/2024);

“..Nişanlılardan biri haklı bir sebep olmaksızın nişanı bozduğu veya nişan taraflardan birine yükletilebilecek bir sebeple bozulduğu takdirde; kusuru olan taraf, diğerine dürüstlük kuralları çerçevesinde uygun bir tazminat vermekle yükümlüdür. Nişanlılığın sona ermesinden doğan dava hakları, sona ermenin üzerinden bir yıl geçmekle zamanaşımına uğrar.

Somut olayda; dava dilekçesinde nişanın bozulması nedeni ile hediyelerin iadesi, nişan töreni için yapılan masraflar, maddi ve manevi tazminat isteminde bulunulmuş ise de tarafaların nişanlanmadıkları, resmi nikah olmaksızın aynı konutta birlikte yaşadıkları, çocuk sahibi oldukları, taraflar arasında aile hukuku ilişkisi doğmadığı açıktır. Bu nedenle taraflar arasındaki ilişkinin aile hukuku prensiplerine göre değil, borçlar hukuku kurallarına, özellikle de haksız eyleme ilişkin hükümlere göre değerlendirilmesi gerekmektedir. (HGK 03.03.2010 tarih, 2010/4-88, 2010/126)

Mahkemece davacının talebi B.K 66. maddede öngörülen zamanaşımı hükümleri çerçevesinde reddedilmiştir. B.K. 66 sebepsiz zenginleşmeden kaynaklı alacak talepleri için uygulanacak zamanaşımı süresini öngörülmüştür.

Dava konusu olay haksız eylemden kaynaklandığına göre zamanaşımı konusunda BK'nın 60/1 ve 2. maddelerinin uygulanması, taleplerin haksız fiil hükümleri çerçevesinde değerlendirilmesi gerekir. BK. 60 maddesinde haksız fiillerle ilgili üç tür zamanaşımı öngörülmektedir. Bunlar bir yıllık kısa zamanaşımı, on yıllık uzun zamanaşımı ile olağanüstü nitelikteki ceza zamanaşımıdır. Tarafların müşterek çocuğu 16.04.2010 günü dünyaya gelmiştir. Davalı baba; 15.08.2011 tarihli tanıma senedi ile çocuğu tanımıştır. Eldeki dava ise 16.11.2011 günü açılmıştır. Hal böyle olunca mahkemece; evlenme vaadi ile birlikte yaşamının haksız fiil niteliği taşıdığı göz önüne alınarak; taleplere ilişkin zamanaşımı süresinin haksız eyleme ilişkin hükümlere göre değerlendirilmesi gerekirken, yanlışlı değerlendirme ile yazılı şekilde hüküm tesisi usul ve yasaya aykırı görülmüş, bu husus bozmayı gerektirmiştir.” şeklinde karar verildiği anlaşılmıştır.

etmektedir. Buna göre arada nişan akdi söz konusu değilse; talepler yönünden de nişan akdinin sona ermesinden doğan talepler olarak değerlendirme yapılamayacağından zamanaşımı yönünden de TMK 123'ün uygulama alanı bulmayacağı açıkça anlaşılmaktadır. Söz konusu emsal Yargıtay kararına göre aradaki hukuki ilişki belirlenerek; haksız fiilin söz konusu olduğu durumlarda Borçlar Kanunundaki zaman aşımı ile olağanüstü zamanaşımı olan Ceza zamanaşımının uygulama alanı bulacağı kaçınılmazdır.

Burada belirtilmesi gereken bir diğer husus; nişanlılardan birinin diğerine karşı Türk Ceza Kanunu kapsamındaki suçlardan birini işlemesi neticesinde nişanın bozulması halinde, nişanın bozulmasından doğan davalar yönünden Türk Ceza Kanununda öngörülen daha uzun zamanaşımı süreleri uygulama alanı bulup- bulmayacağı konusu olup; doktrinde yoğunluklu görüşe göre daha uzun olan ceza zamanaşımının uygulama alanı bulacağıdır³⁴⁶. Ancak doktrinde farklı bir görüşe³⁴⁷ göre ise; TMK'nın 123. maddesinde zamanaşımı hususunda düzenleme yapılmasıyla nişanın sona ermesinden doğan davalarda uzun zamanaşımı sürelerinin uygulanmasını önlemek amaçlandığından; ceza kanunlarında yazılı daha uzun süreli zamanaşımı süresinin nişanın sona ermesinden doğan tazminat davalarında uygulanmasının söz konusu olmayacağı savunulmaktadır.

Kanaatimizce; Türk Borçlar Kanunu'nun 72. maddesine göre; “...Ancak tazminat, ceza kanunlarının daha uzun bir zamanaşımı öngördüğü cezayı gerektiren bir fiilden doğmuşsa, bu zamanaşımı uygulanır” hükmü dikkate alındığında; nişanın sona ermesinden doğan tazminat davalarında Türk Ceza Kanunu kapsamındaki suçlardan birini işlemesi neticesinde nişanın bozulması durumunda ceza zamanaşımının uygulanması açısından hukuken bir engel yoktur.

Ayrıca doktrinde bir görüşe³⁴⁸ göre; Türk Medeni Kanunu m. 123 hükmünde belirtilen bir yıllık sürenin nişanın sona ermesi tarihinden başlayacağı hükmü; yalnız nişanlılar arasındaki taleplere uygulanması gerektiği; nişanlılar dışındaki kişiler (onların ana ve babaları ya da ana baba gibi hareket eden kişilerin) ileri sürecekleri talep ve davalarda bu sürenin başlangıcını nişanın sona erdiğini öğrenme tarihi olarak kabul edilmesi gerektiği savunulmaktadır. Aksi görüşe³⁴⁹ göre Nişanlılar dışındaki kişilerde taleplerini nişanlılara karşı yönelttiklerinden, zamanaşımı süresinin başlangıcını nişanın sona erdiğinin öğrenilme tarihi olarak kabul etmek nişanlıların yıllar sonra bu tür davalarla karşı karşıya getirilmesine sebep

³⁴⁶ Alp Shin, 74; Tekinay, 62 vd. ; Zevkliler / Acabey / Gökyayla, 680; Gençcan, Ömer Uğur, 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu, Ankara 2007, 1059; Köseoğlu/Kocağa, .8; Akıntürk / Ateş, Türk Medeni Hukuku Aile Hukuku, 57.

³⁴⁷ Şahin, 93.

³⁴⁸ Feyzioğlu, 62.

³⁴⁹ Şahin, 91.

olabileceğinden maddenin konuluş amacına aykırı olacağından öğrenilme tarihinin değil sona erme tarihinin uygulanması gerekmektedir.

Kanaatimizce; Türk Medeni Kanunu m. 123 hükmünde belirtilen bir yıllık sürenin nişanın sona ermesi tarihinden başlayacağı hükmü açık bir düzenleme olup; hem nişanlılar hem de nişanlılar dışındaki kişilere uygulanması gerekmektedir. Nitekim kanunda bu şekilde bir ayırım da yapılmış değildir. Katıldığımız 2. görüşe göre; kanun maddesinin konuluş amacı tarafların nişanı daha geç öğrendikleri iddiasıyla yıllar sonra bu tür davaların gündeme gelmesini engellemek olup; bu davayı açacakların hepsine nişanın sona erme tarihinden itibaren bir yıllık zaman aşımının uygulanmasının daha yerinde olacağı söylemek gerekir.

Ayrıca Türk Borçlar Kanunu'nun zamanaşımı ile ilgili genel hükümleri (TBK. 148, 153, 154, 161 maddeleri) gereğince zamanaşımının kesilmesi ya da durma sebepleri söz konusu olduğunda; bu durumlarda nişanın sona erme hallerinde de genel esaslar uygulanacaktır³⁵⁰.

³⁵⁰ Şahin, 93; Öztan, Aile Hukuku, 118; Tekinay, 62 vd.; Doğan, 235; Alp Şin, 74; Ateş, 65; Akbaş, 87; Saymen/Elbir, 65; Abik, “Nişanlanma ve Nişanlılık”, 147.

SONUÇ

Nişanlanma kurumu, Türk Medeni Kanunu'nun 118 ile 123. maddeleri arasında düzenlenmiştir. Nişanlanma, Türk Medeni Kanun'un Aile Hukuku kitabının birinci kısmı olan Evlilik Hukuku'nun Evlenme bölümünde yer almaktadır. Bu maddeler dikkate alındığında, nişanlanma kurumunun, evlenme kurumundan önce düzenlenmiş olduğu görülmektedir. Zira nişanlanma, evlenme kurumundan önce atılan ilk adımdır. Nişanlanma, hukuken evlenmelerine engel bulunmayan farklı cinsiyetten iki kişinin, ileride evlenmek istediklerine dair birbirlerine verdikleri evlenme vaadi olarak tanımlanabilir.

Nişanlanma ile tarafların birbirlerini daha yakından tanıyabilmesi, evlilik sürecine kadar gerekli hazırlıkların yapılabilmesi ve aile birliğinin kurulabilmesi için önemli bir süreç başlamış olur. Nişanlanma, evlenmeyle sona erebileceği gibi evlenme dışındaki sebeplerle de sona erebilmektedir. Söz konusu sona erme hallerinde tarafların maddi veya manevi yönden zararlarının doğması halinde nişanlanmanın sona ermesinden doğan tazminatlar gündeme gelebilmektedir. Türk Medeni Kanunu'nun 120 -122. maddeleri arasında nişanlanmanın sona ermesine dair hüküm ve sonuçlar düzenlenmiştir. (Türk Medeni Kanun'unun 120. maddesinde Maddi Tazminat; 121. maddesinde Manevi Tazminat, 122. maddesinde ise Hediyeğin Geri Verilmesi hususları ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.).

Nişanlanmanın herhangi bir şekil şartına tabi olmadığını; ancak ispat açısından önem arz etmesi sebebiyle nişanlanmanın var olduğuna dair bir takım delillendirmeler gerektiğini vurgulamak gerekir.

Doktrinde tartışma konusu olan konulardan biri; çifte nişanlanma durumudur. Tarafların nişanlanmasından sonra; taraflardan birinin ya da her ikisinin başka bir kadın ya da erkekle nişanlanması halinde “çifte nişanlanma” durumunun karşımıza çıkacağını belirtmiştik. Hangi nişan akdinin geçerli olacağı hususunda doktrinde farklı görüşler mevcuttur. Kanaatimizce; normal koşullarda geçerli bir nişan ilişkisi varken, kişinin ikinciye başka biriyle nişan akdi kurması durumunda, TBK m. 27 hükmü gereğince ahlaka aykırı olan bu durumun ikinci nişanı geçersiz kılacağı kaçınılmazdır. Ancak burada kişinin niyeti ya da iradesi önem arz etmektedir. Yapılan ikinci nişanın ilk nişanı sonlandırma amacı gütmesi halinde, ikinci nişanın geçerli bir nişan olduğunu, dolayısıyla söz konusu geçerli ikinci nişan neticesinde birinci nişanın sona ermiş olacağını söylemek mümkündür. Nişanlı olan taraflardan birinin ya da ikisinin de başka kişilerle nişanlanması halinde, iradelerini ikinci nişandan yana kullanarak ilk nişanı bozduklarına ilişkin karinenin hayatın olağan akışına daha uygun olduğu kanaatindeyiz. Burada önemle belirtilmesi gereken; nişanlıların ikisinin de

başka 3. kişilerle nişanlanmaları halinde; her iki taraf da kendi iradeleriyle nişan akdini sona erdirmiş olacaklarından, sadakat yükümlülüğüne aykırı hareket eden her iki tarafın da birbirinden nişanın son ermesinden doğan maddi tazminat talep etmeleri dürüstlük kuralı ile bağdaşmayacağıdır.

Nişan akdinin, nişanlılardan biri tarafından haksız olarak ya da diğer nişanlının kusuru nedeniyle bozulması halinde TMK m. 120 hükmü gereğince maddi tazminat talep edilmesi mümkündür. Maddi tazminatın konusunu, nişan için yapılan masrafların ve nişanlılık nedeniyle uğranılan zararların yani evliliğin gerçekleşeceği inancıyla ve dürüstlük kuralına uygun olarak yapılan giderlerden doğan menfi zararların oluşturduğunu söylememiz mümkündür.

Maddi tazminata konu masraf veya katlanılan fedakârlıkların dürüstlük kuralı çerçevesinde ve evlenme amacıyla yapılması gerekmektedir. Tarafların sosyal ve ekonomik durumlarına göre yapılan giderler dürüstlük kuralları çerçevesinde yapılmış sayılacaktır. Bunun yanı sıra nişanlılardan birinin, diğerinin rızasıyla, kendi ekonomik durumunu fazlasıyla aşan bir gider yapması durumunda, nişanın bozulması halinde bu giderleri de talep edebileceği kanaatindeyiz. Ancak nişanın duyurulması için yapılan harcamaların maddi tazminat kapsamında istenemeyeceği doktrinde belirtilmektedir. Kanaatimizce; bu durumda söz konusu giderlerin nişan duyuru gideri mi yoksa nikâhın yapılacağı kanaatiyle mi yapıldığının tespitinin hâkim tarafından yapılması gerekecektir. Şayet nikâhın yapılacağı kanaatiyle yapılması halinde nişan giderleri arasında sayılarak; maddi tazminata konu olabileceği görüşündeyiz.

Nişan akdinin, nişanlılardan biri tarafından haksız olarak ya da diğer nişanlının kusuru nedeniyle bozulması neticesinde; kişilik hakları saldırı uğrayan nişanlının diğer taraftan Türk Medeni Kanunun 121. maddesi gereğince; manevi tazminat talep etme hakkı mevcuttur. Türk Medeni Kanunun 121. maddesi kapsamında; manevi tazminatın şartlarının oluşabilmesi için kişilik haklarının saldırıya uğramış olması gerekmektedir.

Kişilik haklarının saldırıya uğraması noktasında “ölçütün” ne olacağı hususunda çelişkili uygulamalar mevcuttur. Manevi tazminat konusunda ayrıntılı değindiğimiz üzere; Doktrin ve Yargıtay’ın yerleşik içtihatlarında, manevi tazminata hükmedilebilmesi için, kişilik haklarının “fahiş” bir şekilde zedelenmesi gerektiği genel kabul gören bir görüş haline geldiğini görmekteyiz.

Kişilik haklarının saldırıya uğraması hususunda tazminata hükmedilebilmesi için aranan ölçüt yönünden gerek doktrindeki görüş farklılıkları gerekse Yargıtay’ın kişilik haklarının zedelenmesindeki ölçütlere dair uygulamaları birlikte değerlendirildiğinde

kanaatimizce; 743 sayılı Mülga Medeni Kanunun 85. maddesinde kişilik haklarının “fahiş surette” zedelenmesi aranırken yürürlükte olan 4271 sayılı TMK’nın 121. maddesinde ise kişilik hakkının ihlal edilmesinin yeterli görüldüğü; fahiş bir ölçüde zedelenmesinden açıkça bahsedilmediği hususları dikkate alındığında, uygulamada da nişanın bozulması durumunda kişilik hakkının çiğnenmiş olmasının manevi tazminat tayini için yeterli sayılması gerektiği sonuç ve kanaatine varılmıştır.

Nitekim 4271 sayılı TMK m. 121 gerekçesinde de, “*Yürürlükteki maddede manevî tazminatın koşulları Borçlar Kanunumuzun 3444 sayılı Kanunla değiştirilmeden önceki hükmüne paralel olarak kaleme alındığından, manevî tazminat şahsen fahiş bir surette mutazarır olma koşuluna bağlanmıştır. Oysa Borçlar Kanununun 49 uncu maddesinde 3444 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle manevî tazminatta zararın ve kusurun ağırlığı koşulu kaldırılmıştır. Bu değişikliğe rağmen niteliği ve amacı aynı olan bu maddedeki manevî tazminatın ağır zarar koşuluna bağlı tutulması haklı ve yerinde görülmemiştir.*” şeklinde açıklama dikkate alındığında artık “fahiş bir zarara uğranılmış olma” şartının aranmayacağı açıkça belirtilmiş olmakla, kanaatimizce; zararın ağırlığı hususu hükmedilecek tazminatın miktarında dikkate alınması hakkaniyetli olacaktır.

Manevi tazminatta bir başka tartışma konusu olan husus da; nişanın bozulması halinde hükmedilecek manevi tazminatın irat şeklinde ödenip ödenemeyeceği durumudur.

Türk Medeni Kanunu m. 176/3 hükmüne göre; “*Manevî tazminatın irat biçiminde ödenmesine karar verilemez.*” şeklindeki hüküm dikkate alındığında hükmedilen manevi tazminatın yani paranın, irat (taksit) şeklinde ödenemeyeceği anlaşılmaktadır. Ancak TMK’da nişanın bozulması durumunda hükmedilecek manevi tazminatın irat şeklinde veya taksitle ödenip ödenemeyeceği hususunda açık bir düzenleme mevcut değildir. Nişanın bozulması halinde hükmedilecek manevi tazminatın irat şeklinde ödenemeyeceği, toptan ödenmesi gerektiği doktrinde savunulmakla birlikte; söz konusu görüşlerin aksine, nişanın bozulması halinde hükmedilecek manevi tazminatın irat/taksit şeklinde ödenebileceğini savunan görüşlerin de mevcut olduğunu tezimizde ayrıntılarıyla aktarmıştık. Kanaatimizce; nişanın bozulması halinde hükmedilecek manevi tazminatın toptan ödenmesi gerekmektedir. Haksız şekilde nişanın bozulması neticesinde diğer nişanlının yaşadığı üzüntünün ne kadar sürede geçeceği bilinmemekle birlikte, taksitlerle ödenecek olan tazminatın sürekli söz konusu olayı hatırlatıcı nitelikte olacağı kaçınılmazdır. Dolayısıyla manevi tazminatın amacı olan, söz konusu duyulan elem ve ızdırabı bir nebze de olsa dindirme durumuyla bağdaşmayacağı aşikârdır. Boşanma durumunda hükmedilecek manevi tazminatı düzenleyen TMK’nın 176. maddesinin 2. fıkrasında “*manevî tazminatın irat biçiminde ödenmesine karar verilemez*”

ibaresi de kıyasen dikkate alındığında nişanın bozulması nedeniyle hükmedilecek manevi tazminatta da irat şeklinde ödemenin yapılmamasının daha uygun çözüm yolu olacağı kanaati hâsıl olmaktadır.

Ayrıca Türk Medeni Kanunun 121. madde metninde tazminat talep eden tarafın kusurlu olup- olmaması düzenlenmemiş olsa da; tazminat talep eden tarafın kusursuz olması gerekip gerekmediği noktasında doktrinde farklı görüşler mevcuttur. Kanaatimizce; Türk Medeni Kanunun 121. maddesi dikkate alındığında tazminat istenilecek tarafın kusurundan bahsedildiği; tazminat isteyen tarafın kusursuz olmasının açıkça aranmadığı sonucuna varılmış olup; dolayısıyla tazminat isteyen nişanlının kusurlu olup - olmamasına bakılmamakla birlikte kusurunun olması halinde lehine hükmedilecek tazminat miktarından indirim yapılmasının yerinde olacağı kanaati hâsıl olmuştur.

Ayrıca eşler arasındaki sadakat yükümlülüğü, evliliğin kurulmasıyla başlayıp evlilik birliğinin sona ermesine kadar devam etmekte olup; söz konusu sadakat yükümlülüğün, sadece eşler arasında olmayıp nişanlılar arasında da geçerli olduğunu dile getirmiştik. Nişan/ evlilik akdinin tarafı olamayan üçüncü kişilere bu yükümlülük yüklenip- yüklenemeyeceği hususunda görüş farklılıkları olup; kanaatimizce; YHGK kararlarında da belirtildiği üzere; sadakat yükümlülüğü sadece nişanlılar /eşler arasında söz konusu olan bir yükümlülük olup; nişan/ evlilik akdinin tarafı olamayan üçüncü kişilere bu yükümlülük yüklenmeyeceğinden, sadakat yükümlülüğünün ihlali nedeniyle de üçüncü kişilere karşı dava açılması yerinde olmayacaktır. Akdin tarafı nişanlı / eş olup; söz konusu davaların bu kişilere karşı açılması gerekecektir.

Son olarak belirtilmesi gereken nokta ise nişan akdinin bozulması halinde maddi ya da manevi tazminat talep edilmesi halinde görevli ya da yetkili mahkemelerin nasıl belirlenmesi gerekeceğidir.

6100 sayılı HMK'nın 1. maddesi gereğince; “görev” hususu, kamu düzenine ilişkin olup; nişanın sona ermesinden doğan maddi tazminat, manevi tazminat ve hediyelerin geri verilmesi davalarının aile mahkemelerinde görülmesi gerekmektedir. Burada değinilmesi gereken önemli bir husus; görevli mahkeme belirlenirken öncelikle “geçerli bir nişan ilişkisinin” olup - olmadığının tespiti noktasıdır. Örnek verilecek olursa; tarafların evlenme iradesi olmamasına rağmen birlikte yaşaması neticesinde meydana gelen olaylar yüzünden talep edilen tazminat taleplerinde aile mahkemelerinde değil asliye hukuk mahkemeleri görevli olacaktır.

Yetki hususunda ise; 6100 sayılı HMK'nın 6. maddesinde yer alan genel yetki kuralı çerçevesinde davanın açıldığı tarihte davalının yerleşim yeri yetkili olmasının yanı sıra; 6100

sayılı HMK'nın 8. Maddesinde belirtildiği gibi şayet davalı nişanlının; memur, işçi, öğrenci, asker gibi, bir yerde geçici olarak oturması ve orada bulunmasının uzunca bir süre devam etmesi halinde ayrıca davalı nişanlının bulunduğu yer mahkemesinin de yetkili mahkeme olacağını söylemek mümkündür. Ayrıca Türkiye'de yerleşim yeri bulunmayan nişanlılar hakkında genel yetkili mahkemenin, davalının Türkiye'deki mutad meskeninin bulunduğu yer mahkemesi olduğunu belirtmek gerekir.

Nişan akdi doktrindeki baskın görüşe göre aile hukukuna özgü bir sözleşme niteliğinde olduğundan, genel yetkinin yanı sıra özel yetkinin uygulanıp - uygulanmayacağı hususunda doktrinde tartışmalıdır. 6100 sayılı HMK'nın 10. maddesi gereğince; *“Sözleşmeden doğan davalar, sözleşmenin ifa edileceği yer mahkemesinde de açılabilir.”* hükmünün nişan akdinden doğan davalarda uygulanıp uygulanmayacağı hususunda doktrinde farklı görüşler mevcuttur. Doktrinde nişan ilişkisi her ne kadar aile hukukuna özgü sözleşme olarak görülse de; 6100 sayılı HMK madde 10 'da yer alan *“Sözleşmeden doğan davalar, sözleşmenin ifa edileceği yer mahkemesinde de açılabilir.”* hükmü, şahıs varlığı sözleşmelerinde uygulanamayacak olup, yalnızca borçlar hukuku sözleşmelerine ilişkin davalarda uygulanabileceği savunulmaktadır.

Kanaatimizce, her ne kadar nişan akdi; aile hukukuna özgü bir sözleşme niteliğinde olsa da; 6100 sayılı HMK'nın 10. maddesinde belirtilen sözleşmeler TBK alanındaki sözleşmeler olup; nişan akdi yönünden 6100 sayılı HMK'nın 10. maddesinin uygulanması söz konusu olamaz. Nitekim yetki itirazının kabul edilebilmesi için yetkili mahkemenin de belirlenmiş olması gerekmektedir. Bu durumda sözleşmenin ifa edileceği yerin evlenmenin gerçekleşeceği yer olarak kabul edilmesi halinde tarafların evlenme akdini nerede gerçekleştireceklerini kararlaştırmadıkları hallerde, akdin ifa yeri mahkemesinin yetkili olduğunu ileri sürmek yetkili mahkemenin de neresi olacağı hususunda belirsizlikleri beraberinde getireceğinden kanaatimizce nişan akdinin bozulmasından kaynaklanan davalarda yetki hususunda, 6100 sayılı HMK'nın 10. maddesinin uygulanması yerinde olmayacaktır.

Ayrıca her ne kadar nişanlanmanın sona ermesinden doğan tazminatlar yönünden mevzuatta arabuluculuk kurumu açıkça düzenlenmemişse de, kanaatimizce; yargısal faaliyetlerin uzun sürmesi, söz konusu sürecin taraflar üzerindeki yıpratıcılığı göz önünde bulundurulduğunda alternatif uyuşmazlık çözüm yollarının hayata geçirilmesi büyük önem teşkil etmektedir. Alternatif uyuşmazlık çözüm yollarından arabuluculuk müessesesinin de günümüz de fazlasıyla işlerlik kazandığı görülmektedir. Nişanın Sona Ermesinden Doğan Tazminatlara ilişkin uyuşmazlıklar, tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri iş veya işlemlerden doğan özel hukuk uyuşmazlıklarından olduğundan, arabuluculuğa elverişli

uyuşmazlıklar olduğuna dair görüşlere katılmaktayım. Nitekim arabuluculuk kurumunun uygulanması halinde bu tür uyuşmazlıklarda hem yargıdaki yükün azalacağını hem de tarafların yargısal faaliyetin sonucunu beklemeden daha kısa zamanda söz konusu taleplerini neticelendirebileceği hususu açıkça ortadadır. Bunun yanı sıra söz konusu davaların ispatı yönünden tanık delilinin önem arz etmesi nedeniyle tarafların özel hayatlarının 3. kişiler önünde deşifre olması, ayrıca yargılamada yapılan masraf ve zaman kaybı dikkate alındığında yargısal faaliyete alternatif olan Arabuluculuk kurumun söz konusu davalarda uygulanması gerektiği kanaati uyanmaktadır. Ayrıca zamanaşımı yönünden de, söz konusu tazminatların dava yoluyla talep edilebilmesi için 1 yıllık zamanaşımı süresi mevcutken; arabuluculuk kurumuna başvurmaları için herhangi bir zamanaşımı durumu söz konusu olmayacağından, tarafların serbestçe tasarruf etme yetkilerini, zamanaşımı kavramına takılmadan daha rahat kullanabilmeleri sağlanmış olacaktır.

KAYNAKÇA

- Abik, Yıldız : “Gaipliğin Nişanlılık Üzerindeki Etkisi”, **AÜHFD**, C. 54, S.2, 2005, 153-181.
- Abik, Yıldız : “Nişanlanma ve Nişanlılık”, C. 54, S.2, **AÜHFD**, 2005, 65-152.
- Acar, İbrahim : “İslam Hukuku Açısından Nişanlanma”, S:23, **AÜİFD**, 2005.
- Akbaş, Eren : **Nişanın Bozulması Ve Hukuki Sonuçları**, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yalova, 2021.
- Akıntürk, Turgut : **Türk Medeni Hukuku Aile Hukuku**, C. 2, B. 10, Beta, İstanbul 2006.
- Akıntürk Turgut/ Ateş, Derya : **Medeni Hukuk**, Beta Yayınları, B:28, İstanbul 2024.
- Akıntürk Turgut/ Ateş, Derya : **Türk Medeni Hukuku Aile Hukuku**, Beta Yayınları, C:2, B:25 (Güncellenmiş ve Yenilenmiş), İstanbul 2024.
- Akipek, Jale G./Akıntürk, Turgut /Ateş Karaman, Derya: **Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku**, C.I, 7.B. , İstanbul, Beta Yayınları, 2010.
- Akipek Öcal, Şebnem / Özdemir, Hayrunnisa: **Aile Hukuku**, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2024.
- Alp Shin, Sinem Naz : **Nişanlanmanın Hüküm ve Sonuçları** (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2014.
- Altınkan, Onur : **Türk Borçlar Hukukunda Geçici Ödemeler**, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, Antalya, 2023.
- Altunkaya, Mehmet : "Nişanlanmanın Sona Ermesi Halinde Hediye­lerin Geri Verilmesi", **Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi**, C:4, S:8, 2006, 217-235.
- Antalya, O. Gökhan : **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, C. II, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2018.

- Antalya, Gökhan : “6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Madde 76
Düzenlemesi: “Geçici Ödeme”, **Yaşar Üniversitesi Elektronik Dergisi**, C. 8, Özel Sayı-2013, Prof. Dr. Aydın Zevklilere Armağan, C. I, İzmir, 2013, 185-200.
- Arsebük, Esat : **Medeni Hukuk**, C. 2, Recep Ulusoglu Basımevi, Ankara, 1940.
- Arslan, Ramazan : “Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun Geçici Hukuki Korumalar Konusunda Getirdiği Yenilikler”, **Bankacılar Dergisi**, Özel Sayı, 2013, 7- 27.
- Atçeken, Cemre : **Türk Hukukunda Aile Arabuluculuğu**, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), KTO, Karatay Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı, Konya, 2021.
- Ateş, Lale : **4721 sayılı Yeni Türk Medeni Kanununda Nişanlanma** (Yüksek Lisans Tezi), Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri, 2010.
- Ayan, Mehmet : **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Seçkin Yayıncılık, B. 11, Ankara, 2016.
- Aybay, Aydın : **Borçlar Hukuku Dersleri Genel Bölüm**, B.15, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2020.
- Aydoğdu, Murat/Nart, Serdar : **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, B.1, Adalet Yayınevi, Ankara, 2022.
- Badur, Emel : “Geçici Ödemeler”, **Terazi Hukuk Dergisi**, C. 11, S. 114, 2016, 14-25, (**Badur**, Geçici Ödemeler).
- Badur, Emel/ Turan Başara, Gamze: “Aile Hukukunda Sadakat Yükümlülüğü ve İhlalinden Kaynaklanan Manevi Tazminat İstemi”, **AÜHFD**, C:65, S:1, 2016.
- Baktır, Selma : **Aile Mahkemeleri**, Ankara: Yetkin Yayınları, 2003.
- Başözen, Ahmet : “Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısı Taslağı’na Dair Değerlendirme”, **Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 17/1 (2015).
- Birsan, Kemaleddin : **Medenî Hukuk Dersleri, Umumî Esaslar – Şahsın Hukuku – Aile Hukuku**, İstanbul 1954.

- Bulut, Harun : **Aile Hukukunda Maddi ve Manevi Tazminat Davaları**, Beta Yayınları, İstanbul, 2007.
- Ceylan, Ebru : “Türk ve İsviçre Hukukunda Evliliğin Şartları ile İlgili Değerlendirmeler”, **İKÜHFD**, C:20, S:1, 2021, 7-45.
- Çaldağ, Coşkun : **Nişanın Sona Ermesinin Hüküm ve Sonuçları**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021.
- Çelik, Nazlı Hilal : **Evlenmenin Hükümsüzlüğü**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021.
- Demircioğlu, Huriye Reyhan : “Aile Hukuku Uyuşmazlıkları Bakımından 6325 Sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu’nun Uygulanabilirliği”, **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi**, Yıl:6, Sayı:23, 2015, 45-84.
- Dimdik, Hakan : “6098 Sayılı Türk Borçlar Kanununun Genel Hükümleriyle Getirilen Değişikliklerin Değerlendirilmesi”, **İzmir Barosu Dergisi**, 2012, 95-118.
- Doğan, Murat : “Nişanlanmanın Sona Ermesi Halinde Hediyelerin Geri Verilmesi”, C: 2, S:1, **Atatürk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 1998, 199-238.
- Dural, Mustafa / Ögüz, Tufan / Gümüş, Mustafa Alper: **Türk Özel Hukuku Cilt III- Aile Hukuku**, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2024.
- Ercan, İsmail : **Medeni Usul Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, 5. Baskı, Ankara, 2020.
- Eren, Fikret : **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, (Gözden Geçirilmiş 29. Baskı), Ankara, Yetkin Yayıncılık, 2024.
- Erdem, Mehmet : **Aile Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara, 2019.
- Erdem, Mehmet / Makaracı Başak, Aslı: **Aile Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, Güncellenmiş 2. Baskı, Ankara, 2024.
- Ergün, Zafer : **Boşanma Davaları**, Adalet Yayınevi, B: 4, Ankara, 2009.
- Ergüne, Mehmet Serkan : “Nişanın Bozulmasında Maddi Tazminat”, **İÜHFM**, C. 74, S. 2, 2016, SA. 757-772.
- Erlüle, Fulya : **6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu’na Göre Bedensel Bütünlüğün İhlalinde Manevi Tazminat**, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2011.
- Feyzioğlu, Feyzi Necmeddin : **Aile Hukuku**, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1986.

- Gençcan, Ömer Uğur : **Aile Hukuku**, Ankara, 2011.
- Gençcan, Ömer Uğur : **4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu**, Ankara 2007.
- Gönen, Doruk : **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, B. 1, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2021.
- Güllüoğlu, Yasemin : **Nişanlanmanın Haksız Sona Ermesi**, İstanbul 2022.
- Gürsel, Nurettin : “Nişanlanmanın Bozulması Halinde Maddi ve Manevi Tazminat ve Nişan Hediyeleyinin- Ağırlığının- Geri Verilmesi”, **Adalet Dergisi**, S:1-2, 1963.
- Hatemi, Hüseyin : **Aile Hukuku**, On iki Levha Yayıncılık, B:9, İstanbul, 2021.
- Hatemi, Hüseyin : **Kişiler Hukuku**, On iki Levha Yayıncılık, B:9, İstanbul, 2021.
- Işıktaş Karabulut, Yıldız : **Aile Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk**, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yalova, 2020.
- İnal, Nihat : **Örnek Dilekçe ve Kararlarla Açıklamalı Aile Mahkemeleri Davaları**, Ankara: Turhan Kitabevi, 2004.
- İnal, Tamer : Nişanlılığın Hukuki Niteliği, **Terazi Hukuk Dergisi**, C. 11, S.118, 2016, 119- 142.
- Karagözoğlu, Nursen : **Aile Uyuşmazlıklarında Arabuluculuğa Elverişlilik**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2017.
- Kılıçoğlu, Ahmet : **Aile Hukuku**, 5. Baskı, Turhan Kitabevi, 2020.
- Kılıçoğlu, Ahmet M. : **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Gözden Geçirilmiş- Güncelleştirilmiş 28. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 2024.
- Kılıçoğlu, Mustafa : **Tazminat Hukuku**, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2006.
- Kılıçoğlu Yılmaz, Kumru : “Geçici Ödemeler”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, S. 110, 2014, 109-128.
- Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı: **Borçlar Hukuku Genel Bölüm**, C: I, (2010 Tarihli 5. Baskı’dan 6. Tıpkı Baskı), İstanbul, 2014.
- Koç, Nevzat : **Türk- İsviçre Hukukunda Nişanlanma Sözleşmesi**, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları, İzmir, 2002.

- Köprülü, Bülent / Kaneti, Selim : **Aile Hukuku**, B. 2, İstanbul, 1989.
- Köseoğlu, Bilal/ Kocaağa, Köksal : **Aile Hukuku ve Uygulaması**, Ekin Yayınevi, Bursa, 2011.
- Kurt, Gamze : **Türk Borçlar Kanunu Madde 76 Kapsamında Geçici Ödemeler**, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, İzmir, 2022.
- Külahçı, Şölen : **KKTC Özel Hukuku C. 1 Aile Hukuku, (Türk Hukuku İle Karşılaştırılmalı)**, On iki levha Yayıncılık, İstanbul, 2020.
- Mortaş, Süleyman : Türk Medeni Kanununda Nişanlılığın Sona Ermesi ve Sonuçları, **Hukuk, Ekonomi ve Siyasal Bilimler Aylık İnternet Dergisi**, S. 139, 2016, s. 1-51.
- Oğuzman, Kemal /Dural, Mustafa : **Aile Hukuku**, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2001.
- Oğuzman, Kemal/ Seliçi, Özer/ Oktay Özdemir, Saibe: **Kişiler Hukuku**, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2018.
- Oğuzman, Kemal/Öz, Turgut : **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Cilt II, (Gözden Geçirilmiş 19. Bası), Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2024.
- Özen Arslan, Damla : “Nişanlanmanın Sona Ermesi ve Sonuçları”, **NKÜ Hukuk Fakültesi Dergisi**, 2022(1), 1-28.
- Özmen, Ethem Saba/ Vardar Hamamcıoğlu, Gülşah: “Evli Kişiyle Birlikte Olan Kadına/Erkeğe Yöneltilen Manevi Tazminat Talebi Ve Özellikle Konuya İlişkin Yargıtay Kararları Üzerine Düşünceler”, Cevdet Yavuz Armağan, **MÜHFHAD**, C. 22, S. 3, 2016, 2361-2376.
- Özta, Bilge : **Aile Hukuku**, Turhan Kitabevi, Ankara, 2015.
- Özta, Bilge (70.Yıl) : “Medeni Kanunu’nun Kabulünün 70’inci Yılında Aile Hukuku”, C:44, S:1, **AÜHFD**, 1995.
- Pekcanitez, Hakan/Atalay, Oğuz/Özekes, Muhammet: **Medeni Usul Hukuku**, Muhammet, Yetkin Yayınları, Ankara, 2014.
- Saymen, Ferit Hakkı/ Elbir, Halid Kemal: **Türk Medeni Hukuku C.III- Aile Hukuku**, İsmail Akgün Matbaası, B:2, İstanbul, 1960.

- Sirmen, Lale : “Nişanın Bozulmasında Manevi Tazminat”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ellinci Yıl Armağanı**, C:1,1977, 359-379.
- Şahin, Ertuğrul : **Nişanın Sona Ermesinin Hukuki Sonuçları**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2016.
- Şahin, Emin : **Açıklamalı-İçtihatlı 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu Hükümlerine Göre Aile Hukuku Davaları Tatbikatı**, Ankara, 2004.
- Şahin Altıntaş, Mehtap : “Aile Hukukundan Doğan Uyuşmazlıkların Arabuluculuğa Elverişliliği”, **Medeni Hukuk Dergisi**, 1/2 (2024), 137-178.
- Şahin Şengül, Eda/ Çelt, Damla Özden: “Yargıtay Kararları Işığında Nişanın Bozulmasında Manevi Tazminat”, **İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi (İNÜHFD)**, C: 12, S:2, 2021, 520-538.
- Tandoğan, Haluk : **Aile Hukuku Ders Notları**, Ankara, 1965.
- Tandoğan, Haluk : **Türk Mesuliyet Hukuku**, B:2, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2010.
- Tanrıver, Süha : “Hukuk Uyuşmazlıkları Bağlamında Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları ve Özellikle Arabuluculuk”, **TBB Dergisi**, Yıl:19, Sayı:64, Mayıs-Haziran, 2006,151-177.
- Tarakcıoğlu, İhsan : **Türk Medenî Hukuku, Genel Esaslar - Başlangıç Maddeleri - Şahsın Hukuku - Aile Hukuku**, Ankara 1978.
- Tekçe, Fatma Nur : “Manevi Tazminat Davalarında Görevli ve Yetkili Mahkeme”, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, Cevdet Yavuz’a Armağan, C:22, S:3, 2016, 2623-2641.
- Tekinay, Selahattin Sulhi : **Türk Aile Hukuku**, Beta Yayınları, B:6, İstanbul, 1986.
- Tokat, Hüseyin : “Gaipliğin Aile Hukuku Yönünden Sonuçları”, **Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C:25, S:2, 2017, 523-575.

- Topuz, Murat : “Türk Borçlar Kanunu Uyarınca Haksız Fiilden Doğan Borç İlişkilerine Dair Yargılamalarda Geçici Ödemeler”, **Prof. Dr. Cevdet Yavuz’a Armağan**, İstanbul, 2011, 247-285.
- Uyumaz, Alper-Erdoğan, Kemal : “Aile Hukukundan Doğan Uyuşmazlıkların Alternatif Çözüm Yolları”, D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 17, Sayı: 1, 2015, 119-169.
- Velidedeoğlu, Hıfzı Veldet : **Türk Medeni Hukuku Aile Hukuku**, C.II, İstanbul, 1950.
- Yavuz, Nihat : **Nafaka, Nişan ve Eşlerin Katkı Payı ile İlgili Davalar**, Ankara, Turhan Kitabevi, B:1, 2008.
- Yavuz, Nihat : **Uygulamada Nişan Davaları**, Ankara, 1995.
- Yıldırım, Abdülkerim : **Türk Aile Hukuku**, Monopol Yayınları, Ankara, 2018.
- Yılmaz, Süleyman : **Medeni Hukuk Cilt III – Aile Hukuku**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2023.
- Zevkliler, Aydın/ Acabey, Mehmet Beşir / Gökyayla, K. Emre: **Medeni Hukuk Giriş Başlangıç Hükümleri, Kişiler Hukuku**, Aile Hukuku, B:6, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2000.
- Zevkliler , Aydın/ Cumalıoğlu, Emre/ Acabey, Mehmet Beşir: **Medeni Hukuk III – Aile Hukuku**, B:1, Ankara, Adalet Yayınevi, 2024.
- Zeytin Çağrı, Gözde : “Nişanlılığın Sona Ermesinin Hukuki Sonuçlarından Hediyelerin Geri Verilmesi”, **Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C:10, S:1, Temmuz 2022, 81-103.
- Zeytin Çağrı, Gözde : **Boşanmada Maddi Tazminat**, İstanbul, On İki Levha Yayınları, 2024.

İnternet Kaynakları

<https://karararama.yargitay.gov.tr/>
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/622107>
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/628369>
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/628370>
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/753664>
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/373281>
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/291043>

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/inuhfd/issue/64042/935346>

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/373234>

http://isamveri.org/pdfdrg/D00018/2005_23/2005_23_ACARHI.pdf

<https://karararama.yargitay.gov.tr/index>

<http://acikerisim.baskent.edu.tr/bitstream/handle/11727/2852/10167924.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

<http://kutuphane.dogus.edu.tr/mvt/pdf.php>

Ulusal Tez Merkezi | Anasayfa

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve SOYADI	Özge POLAT YILDIRIM
EĞİTİM DURUMU	
Mezun Olduğu Lise	Bilecik Anadolu Lisesi
Lisans Diploması	Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Yabancı Dil / Diller	İngilizce, Almanca

